

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ WWW.ORLEU.KZ ИНТЕРНЕТ РЕСУРСЫ

ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ЖОО МЕН ОРТА МЕКТЕПТЕРДЕ ТӘРБИЕ МЕН БІЛІМ БЕРУ: ІЗДЕНІС ЖӘНЕ ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ

әдістемелік оқу құралы

МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНЕ,
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖОҒАРЫ
ОҚУ ОРЫНДАРЫНЫҢ
СТУДЕНТТЕРІНЕ АРНАЛҒАН

**ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ЖОО МЕН ОРТА
МЕКТЕПТЕРДЕ ТӘРБИЕ МЕН
БІЛІМ БЕРУ:
ІЗДЕНІС ЖӘНЕ ДАМУ
ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ**

(ӘДІСТЕМЕЛІК ОҚУ ҚҰРАЛЫ)

**ЖИНАҚ МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНЕ, ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖОҒАРЫ
ОҚУ ОРЫНДАРЫНЫҢ СТУДЕНТТЕРІНЕ АРНАЛҒАН**

Алматы, 2020

ӘОЖ 373
КБЖ 74.26
Қ 18

Республикалық www.orleu.kz порталы

Рецензент:
Данабаева Маржан Айқыновна -
Абай атындағы ҚазҰПУ-нің PhD докторанты

Қ 18 ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ЖОО МЕН ОРТА МЕКТЕПТЕРДЕ ТӘРБИЕ МЕН БІЛІМ БЕРУ: ІЗДЕНІС ЖӘНЕ ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ: ӘДІСТ.ОҚУ ҚҰРАЛЫ. - Алматы: Республикалық www.orleu.kz порталы, 2020. – 99 б.

ISBN 978-601-344-117-7
(VIII-шығуы). - 2020. – 99 б.
ISBN 978-601-7872-01-4

Ұсынылған еңбектер жинағында ұстаздардың еңбектері, мұғалімнің кәсіби дайындық сапасына қойылатын талаптары, құзыреттілік пен кәсіби шеберлік сапасы, кәсіби-теориялық білім мен тәжірибелік біліктілігі туралы, сонымен қатар жаңа әлемдегі жаңа Қазақстанның оқу жүйесіндегі заман талабына сай өзгерістері жөнінде өзекті мәселелер мен жаңалықтар, үздік жұмыстар, сабақ жоспарлары көрсетілген.

Бұл еңбектер жинағы мектеп мұғалімдеріне, педагогикалық жоғары оқу орындарының студенттеріне арналған.

ӘОЖ 373
КБЖ 74.26

ISBN 978-601-344-117-7 (VIII-шығуы)
ISBN 978-601-7872-01-4 (жалпы)

© Республикалық www.orleu.kz порталы, 2020

АЛҒЫСӨЗ

ДАНАБАЕВА МАРЖАН АЙКЫНОВНА
Абай атындағы ҚазҰПУ-нің PhD докторанты

Нашар көретін бастауыш сынып оқушыларын оқытудың маңызы

Қазақстан Республикасының Білім туралы заңын іске асыру барысында білім саласын демократизациялау, биік парасаттылыққа жеткізу мақсатында ерекше білімді қажет ететін балаларға арнайы білім беру жүйесін жан-жақты ойластырып іске асырудың қажеттілігі маңызды болып отыр. Ерекше білімді қажет ететін балаларды оқыту мен тәрбиелеу күрделі әлеуметтік және педагогикалық мәселе ретінде жоғарыда айтылған балаларды мүмкіншілігіне қарай қоғамдық өмірге пайдалы, белсенді, өз бетінше өмір сүре алатындай дайындау мақсатындағы негізгі мәселелерді шешуге көмектеседі.

Арнайы білім беру жүйесінде ерекше білімді қажет ететін балалардың жеке тұлға ретінде оқытып тәрбиелеп дамыту бүгінде күн тәртібінің басты мәселелерінің бірі. Ерекше білімді қажет ететін балаларды оқытып тәрбиелеу мен жетілдіру – білім берудегі және меңгерудегі іс-әрекет дағдыларын, еңбекке және өмірге тәрбиелеудегі негізгі құрал мақсаттық үрдіс болып табылады.

Ерекше білімді қажет ететін балалардың, соның ішінде нашар көретін оқушылардың белгілі бір қасиеттерін, көзқарастарын, сенімін қалыптастырумен қатар, ақыл-ойы, сана-сезімдері, ой еңбегі, өнегелік, эстетикалық тәрбиелік сұрақтарға байланысты нақтылы бір тәрбиелік міндеттерді шешуді қарастыру көптеген ғалымдарды, оқытушылар қауымын алаңдатуда. Әйгілі кеңес психологі Л.С.Выгодскийдің пікірінше, бала бойындағы кемістікті оларға үнемі қамқорлық көрсетіп, оқыту мен тәрбиелеу істерін жүйелі жүргізу арқылы әлеуметтік жолмен толықтыруға болатынын айтып өткен [1].

Қазіргі таңда елімізде мүмкіндігі шектеулі балалар өзіне деген сенімділігін арттырып және қоғамдық өмірге белсене араласуына жәрдемдесуін толыққанды жағдайларға лайықты өмір сүруге, яғни мүмкіндігі шектеулі балаларға жан-жақты педагогикалық қолдау көрсетіліп, әрбір оқушы өз мүмкіндігіне қарай білім көлемін меңгеруде [2].

Мүмкіндігі шектеулі оқушылардың ішіндегі нашар көретін балаларды қарастырмақпыз. Жалпы көру қызметі адамға кеңістікті бағдарлау, өзінің қозғалыс аймағын кеңейту, әлеуметтік тәжірибесін байыту сияқты құндылықтарды меңгеру үшін қажет екенін білеміз. Көру адамдардың қызмет түрінің әртүрлі болуына байланысты басқа адамдармен қарым-қатынас орнатуында да маңызды рөл атқарады. Осыдан көзі нашар көретін бала жан-жақты ақпаратты ала алмағандықтан, баланың психологиялық және физиологиялық дамуында кідіріс болатыны сөзсіз.

Көру мүмкіндігі шектелген жандарға осындай өмірлік қажеттіліктерді қамтамасыз ету үшін олардың психологиялық және физиологиялық ерекшеліктерін терең біліп қызмет ету

тифлопедагогиканың басты мақсаты. Ал тифлопедагог негізгі мәселеге талдау жасай отырып, көру мүмкіндігі шектеулі балаларға психологиялық, педагогикалық, медициналық зерттеу жолдарын айқындап, көру қабілетінің бұзылу себептерін, психологиялық және педагогикалық ақаулықтарын анықтау, оларды толықтыру, кемістігі бар сезім мүшелерін түзету және қалпына келтіру жолдарын анықтап, жеке тұлғаның дамуына жағдай жасауға көмек береді.

Жалпы көру мүмкіндігі шектелген балалар өте күрделі және әртекті топ құрайды. Олар:

- көру қызметінің нашарлау деңгейіне қарай;
- көру қызметінің бұзылуына қарай;
- көз ауруының үдеуіне қарай;
- жалпы денсаулығына байланысты көру мүмкіндігіне қарай ажыратылады.

Бұл айырмашылықтар балалардың қызмет мүмкіндігінің әр түрлі екенін, олардың еңбекке деген қабілет деңгейінің бірдей еместігін анықтайды. Сондықтан, көру қабілеті бұзылған балаларды оқыту мен тәрбиелеу үрдісінде әрбір балаға жеке тұлға ретінде қарастырып, оларды кешенді түрде зерттеудің қажеттілігін көрсетеді. Көру қабілеті нашарлаған балалардың психо-физиологиялық даму процесі дені сау балалардың даму заңдылығымен бірдей өтеді, бірақ психикалық дамуында өздеріне тән ерекшелік болады.

Бұл ерекшелік бала дамуындағы ауытқушылық түрімен анықталады. Көруінде ауытқушылығы бар балалардың дамуы – ауруының сипатына, басталған уақытына және түзету жұмысының уақытылы басталуына тәуелді болады. Ғалымдардың көптеген зерттеулерінде, көруінде кемістігі бар жандардың көбінесе заттардың басты белгілері, яғни пішіні мен көлемі арқылы қабылдай алатындықтарын анықтады. Осы белгілерден заттың сапасы мен қасиеті туралы түсінігі қалыптасады [3].

Жалпы, нашар көретін және көрмейтін балаларды оқыту мәселесі В.Гаюи, Л.Брайль, А.Г.Литвак, Л.И.Солнцева, Р.С.Муратов, И.С.Моргулис, Б.И.Коваленко, В.С.Свердлов, Ю.Д.Жаринцева және Ғ.Ә.Абаева, К.Ж.Төребаева, Ғ.С.Оразаева, Ж.Ж.Қартбаева, А.Б.Айтбаева, Л.Н.Манжуова сынды отандық ғалымдардың еңбектерінде кеңінен қарастырылған.

Отандық ғалым Л.Н.Манжуованың еңбектерінен мүмкіншілігі шектеулі балалардың даму ерекшеліктері, атап айтқанда, дамуында көру кемістігі бар балалардың сипаттамасына тоқталып өтейік. Жалпы, арнайы педагогикалық тәжірибеде арнайы мектепте оқытуды талап ететін балалардың екі тобын ажыратуға болады. Олар, мүлдем көрмейтін және нашар көретін.

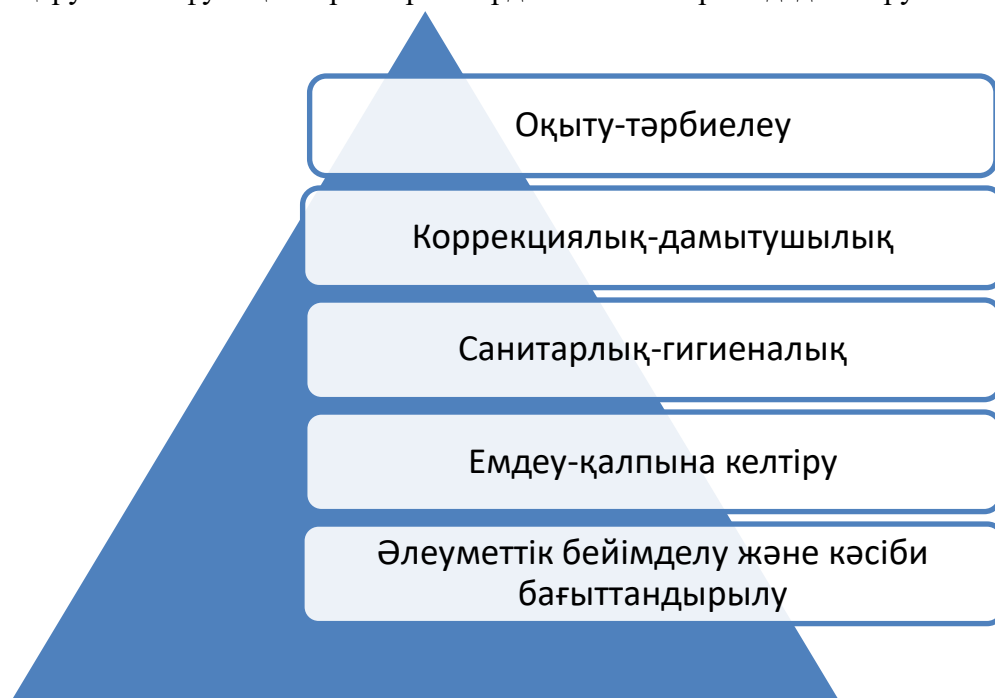
Мүлдем көрмейтін (соқыр) – көру сезімі толық жойылған, жарық сезуі немесе қалдық көру қабілеті бар (жақсы көретін көзінде көзілдірікпен коррекциялаумен 0,04-ке дейін) тұлғалар, сонымен қатар, көру өткірлігі 0,08 дейін және көру ауданы 10-15 градусқа дейін прогрессивті аурулары бар тұлғалар. Көру қабілетінің бұзылу дәрежесіне қарай көріп қабылдауы мүлдем жойылған, екі көзі мүлдем көрмейтін немесе жарықты, түсті, заттың контурын қабылдауға мүмкіндік беретін қалдық көру қабілеті немесе жарық сезімі бар соқыр адамдар деп бөлінеді. Нашар көретін – жақсы көретін көзінде жай көзілдірікпен коррекцияланған, көрі өткірлігі 0,05 тен 0,2 дейін көру қабілеті зақымдалған тұлғалар [4].

Ал Ғ.А.Абаеваның еңбектерінде өтедеп қайта өзгерту көздің мүлтіксіздігіне байланысты, көру қабілетінің тіпті мардымсыз қалдықтары көздерінің ауыр мүкістіктері бар адамдардың бағдарлануы және танымдық жұмыс жасауы үшін маңызы бар екендігі айтылған. Сонымен қатар, Л.С.Выгодскийдің көрмейтін адамдарда заттарды қашықтықта байқауға мүмкіндік беретін алтыншы (жылу) сезімі болатыны туралы сөз етілсе, ал мүлдем көрмейтін тұлғалардың ең жоғарғы танымдық процестері қалыпты дамып, сезу, ой өрісілік қызметтердің әрекеттесуінің бұзылуы абстрактілі ойлаудың дамуы басым болатын ойлағыштық қызметінің ерекшеліктерінде білінетіні айтылған.

Сонымен қатар көздерінде ақаулары бар балалардың ата-аналары баланың жас кезінен бастап оның қоршаған ортаны қабылдауына мүмкіншіліктер жасауы тиіс екендігі белгілі. Баламен қарым-қатынаста оған ақпаратты ауызша үзбей бере отырып, «есту арқылы көруге»

қалыптастыру қажет екендігі белгілі. Нашар көретін және мүлдем көрмейтін балаларды мектепке дейінгі оқыту мекемелерінің басты мақсаты – балалардың бұзылған көру функциясын емдеу, мүмкіндік болса қалпына келтіру, оларды мектепте оқуға дайындау. Сондай-ақ көрудің қалған мүмкіндіктерін пайдалану, танымдық, тұлғалық тұрғыдан дамыту, кеңістікте бағыт ұстау мен өзін-өзі күту дағдыларын қалыптастыру бағытында коррекциялық жұмыстар жүргізіледі.

Нашар көретін және мүлдем көрмейтін балаларды оқытатын мектептің өзіндік принциптері мен міндеттері болады. Атап айтқанда, балалардың бұзылған көру функцияларын қайта қалпына келтіру, коррекция және компенсация. Ал тифлопедагогиканың басты мақсаты – дамуында ауытқушылықтары бар балалардың тұлға ретіндегі жан-жақты толысуы және дамуы. Осыған байланысты нашар көретін балаларды оқытуға арналған мектептердің атқаруға тиіс функциялары бар. Оларды төменгі пирамидадан көруге болады.

Нашар көретін балалар оқыту мен тәрбиелеудің арнайы жағдайын талап етеді. Егер де нашар көретін бала жалпы білім беретін мектепте оқитын болса оның жұмыс қабілеті басқа қалыпты оқушыларға қарағанда тез төмендеп кететіні белгілі. Егер оның үлгерімі оның мүмкіншіліктерінен төмен болса, онда бұл үлгере алмаушылыққа алып келеді. Көру жүйесінің бұзылу деңгейіне, оның белгілеріне, пайда болу уақытына, компенсация мүмкіндігіне байланысты нашар көретіндерге арнайы оқыту мен тәрбие жүйесі құрылған.

Жоғарыда аталған балаларды оқыту жағдайы әлсіз көру қабілетін сақтай алатын, оның көру арқылы қабылдауын жақсартатын, ауыртпалық түсірмейтін жағдайда болуын тәжірибе көрсетіп отыр. Оған көруді түзетін офтальмолог ұсынған құралдарды қолдану жататыны белгілі, яғни кәдімгі және арнайы көзілдіріктер, жұмыс істейтін жердегі жарық беретін құралдар, арнайы оқулықтар, көру жұмысының күнтізбесін сақтау жатады. Көру қызметінің компенсациясы ретінде оқытудың тифлотехникалық және аудиовизуалды құралдар қолданылады. Оптикалық түзету құралдарынан басқа да есту сақтау құрылғылары бар электронды-оптикалық жүйелер де қолданылады.

Ал олар қайда оқиды деген сұрақ туындауы мүмкін. Көздерінде ақаулары бар балалар арнайы мектеп-интернаттарында, нашар көретіндерге арналған арнайы сыныптарда оқиды. Олармен жүргізілетін оқу-тәрбие жұмысының әдісі қалыпты жағдайдағы балалармен жүргізілетін әдістерден көп ерекшеленбейді. Нашар көретін балалармен жүргізілетін оқу-тәрбие жұмысының негізі міндеті – әлсіз көру жүйесін сақтау және де оны әрі қарай жасартуға тырысу. Осыған байланысты нашар көретіндер оқитын оқу бөлмелері жарықпен ерекше қамтамасыз етілуі және оқу бөлмесінің терезелеріне ашық түсті перделер ілінуі тиіс.

Оқу бөлмесінің қабырғалары жасыл және көк түсті бояулармен болғаны абзал. Сонымен қатар, баланың сабақ оқитын орындары да дұрыс ұйымдастырылуы керек. Мәселен отыратын парталар оқу, жазу, сурет салу барысында олардың дұрыс отыруына жағдай жасап, кітап пен дәптерді көзбен керекті арақашықтықта қоюға мүмкіндік туғызу керек. Оларға аранайы үлкен әріппен жазылған кітаптар әзірленеді. Жазуға үйрету жолдары арнайы сызықтармен бөлінген дәптерлер қолданылады.

Мүлдем көрмейтіндерге арналған көрнекі оқулықтар балалардың елестетуін дамытуға және көзді сақтауға әсер етеді. Сабақ барысында әртүрлі диафильмдерді, дыбыс жазатын және дыбыс шығаратын көрнекі аппараттарды қолдану оң нәтиже беретіні сөзсіз.

Көзі көрмейтін және нашар көретін баланы тәрбиелеу мен оқытуда жанұядан оның даму ерекшеліктерін, психикалық қызметтерінде қалыптасқан ақаулардың алғашқы жағдайы мен динамикасы, әлеуметтік, оқу және басқа да ақпараттарды білу талап етіледі. Көруі бұзылғандар үшін өзіне тән бағдарлануы дыбысқа реакция беру болып табылады. Көруі бұзылған балаларда дыбыс – бағдар ұстаудың негізгі функциясы [5].

Нашар көретін және мүлдем көрмейтін балаларды оқытудың және оларды тәрбиелеудің кейбір ерекшеліктері төмендегідей:

Баланың жалпы және жеке даму ерекшеліктерін есепке алу, сенсорлық негізде оқу, еңбек, ойын әрекетінің әдістері мен тәсілдерін қалыптастыру, саралау;

Оқу материалын қайта қарау, оның ұзақтығын өзгерту, оқу жүктемесінің көлемін қайта қарау, оқытудың арнаулы әдістері мен формаларын, баланың танымдық қабілеттерінің арасын кеңейтуге арналған оқулықтар мен көрнекі құралдарды, оптикалық және тифлотехникалық құралдарды пайдалану;

Оқу кабинеттері мен сыныптарды жабдықтау, санитарлық-гигиеналық талаптарды сақтау, емдік-қайта құру жұмыстарын ұйымдастыру;

Кәсіптік бағдар беру жұмыстарын, әлеуметтік еңбекке бейімдеу жұмыстарын күшейту.

Жалпы, нашар көретін және мүлдем көрмейтін балаларға арналған жалпы білім беретін мектептер үш кезеңнен тұратыны бізге мәлім. Бірінші кезең – бастауыш мектеп, екінші кезең – негізгі мектеп, үшінші кезең – орта мектеп. Бұл кезеңдер бала дамуының негізгі үш кезеңіне сәйкестендірілген. Яғни, балалық шақ, жеткіншек шақ және жастық шаққа байланысты болған.

Отандық ғалым Ғ.Ә.Абаеваның еңбектерінде бірінші кезеңдегі мектеп бала тұлғасының қалыптасуына, потенциалдық мүмкіндіктерінің тұтастай дамуына, дамудағы кемшілікті коррекциялауға, емдеуге, көру қабілетін сақтауға бағытталады. Бастауыш мектепте көру қабілетін дамыту, көрмейтіндердің сипап-сезу қабілетін дамыту, кеңістікте бағдарлау, сөйлеу

тіліндегі кемшіліктерді түзету, ритмика, дене тәрбиесі сабақтары жүргізіледі. Бастауыш мектептің оқушылары көрнекі-образды ойлау, теориялық ойлау қабілеттерін, оқу әрекетін, есептеу, оқу, жазу дағдыларын, өз-өзіне қызмет етудің қарапайым тәсілдерін игереді. Оқыту мен білім беру арнайы оқу жоспарына сай оқу бағдарламасымен жүзеге асады.

Екінші кезеңдегі мектеп білім алуды жалғастырушы түлек үшін қажетті еңбек дағдыларын игертуге, білімін жалғастыруға жағдай жасауға, қоғамға араласуына көмек көрсетуге бағытталатыны және денсаулықты нығайту мен танымдық, тұлғалық, қимылдық сфераны түзетуге арналған жұмыстары жалғасады. Ал үшінші кезеңде, кейір пәндерге байланысты өзгертулер енгізілген жалпы білім беретін мектеп бағдарламасымен ұйымдастырылады [6].

Білім берудің негізгі міндеті баланың жеке басын бастапқы қалыптастыруды қамтамасыз ету, оның қабілеттерін анықтау және дамыту, өзін-өзі шығармашылық тұрғыда таныта білу мәселесі қолға алынып отыр. Әрине, бұл халыққа білім беру жүйелерінің барлық буындарына, соның ішінде бастауыш буынға және ерекше білімді қажет ететін оқушыларды оқытуда зор жауапкершілікті жүктейді. Себебі білім мен тәрбиенің негізі бастауыш мектепте қаланады. Бастауыш білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламалары баланың жеке қабілеттерін, оқу ісіндегі оң талпынысы мен алғырлығын, сонымен қатар негізгі мектептің білім беру бағдарламаларын кейіннен меңгеру үшін оқудың, жазудың, есептеудің, тілдік қатынастың, шығармашылық тұрғыдан өзін-өзі көрсетудің, мінез-құлық мәдениетінің берік дағдыларын дамытуға бағытталғаны бәрімізге мәлім.

Жалпы, көзі нашар көретін оқушыларға арналған білім беру жүйесін теориялық негіздеп тәжірибеде тиімді әдістермен толықтыру, нәтижені жинақтау арнайы мектептердің оқытушыларына үнемі ізденуді, өз жұмыстарына шығармашылықпен қарауды қажет етеді. Жоғарыда келтірілген көздерінде ақаулықтары бар балаларды оқытудың кейбір ерекшеліктері сөз етілгенімен, осы бағытта әлі талай зерттеулер жүргізу керектігін, атап айтқанда, оқытудың нақты әдіс-тәсілдерін, формаларын анықтауды талап етіп отыр. Мұндағы негізгі мақсат – мүмкіндігі шектеулі балалардың толыққанды өмір сүруіне көмектесу, жеке тұлғаның қасиеттерін жан-жақты дамыту болып табылады.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. С.Н.Бейсенбекова. Даму мүмкіндігі шектеулі бастауыш сынып жасындағы оқушыларды түзету-дамыту жолдары.//Дефектология. №9(75), 2019ж., 3-бет.
2. Р.Измағамбетова. Мүмкіндігі шектеулі балаларды оқытудың ерекшеліктері. //Дефектология. №8(74), 2016ж., 17-бет.
3. Ж.Хамидуллина. Заман талабына сай қазіргі сабақтарға қойылатын тифлопедагогикалық және офтальмологиялық гигиеналық талаптар//Дефектология. №4(46), 2014ж., 7-бет.
4. Л.Н.Манжуова. Мүмкіншілігі шектеулі балалардың дамуының клиникалық ерекшеліктері. Алматы, 2010ж., 109-бет.
5. А.Б.Айтбаева. Арнайы педагогика негіздері. Алматы. 2017ж., 73-бет.
6. Ғ.Ә.Абаева, К.Ж.Төребаева, Г.С.Оразаева, Ж.Ж.Қартбаева. Арнайы педагогика. Қарағанды, 2014ж., 141-бет.

Кенжебек АЗАНОВ
«Ф. Оңғарсынова атындағы
№29 жалпы білім беру орта
мектебі» КММ
«Өзін – өзі тану» пәнінің мұғалімі
Маңғыстау облысы, Ақтау қаласы

«Мүмкіндігі шектеулі балалардың әлеуметтенуіне
психологиялық ықпал ету жолдары» тренинг

Маңғыстау облысы, Ақтау қаласында 2020 жылдың қыркүйек айының 14 жұлдызында «**Өркениетті келешек**» қоғамдық қорының «**Періште**» орталығында өткен ең бірінші тренинг «**Мүмкіндігі шектеулі балалардың әлеуметтенуіне психологиялық ықпал ету жолдары**» атты тақырыпта өтті.

Бұл тренингті Нұр-Сұлтан қаласынан келген білікті психолог:

Акуль Бектибаевна өткізді. Тренинг барысында

«**Мүмкіндігі шектеулі балалармен қалай жұмыстану керек?**» екендігі туралы тоқталып кетті. Әрине баламен жұмыстану үшін, ең алдымен ата-анасымен тығыз байланыста болып, өзара сыйластық танытып, ауызбіршілікте жұмыстану керек екендігі туралы айтты. Сол кезде атқарған жұмысының нәтижесіне жете алатындығын айтып, бөлісті.

Мысалы, мүмкіндігі шектеулі балалардың барлығы өздерінің қалыпты дамыған құрдастарымен қарым-қатынасты және әлеуметтік тәжірибенің кеңдігін қажет етеді, бірақ әр баланың дамуына интегративті білім берудің тиімді және пайдалы моделін таңдай, оның барлық жағдайларда арнайы психологиялық-педагогикалық көмегін сақтай білу керек. Осы тапсырманы орындау үшін тәжірибеде біріктіріп білім беру моделінің базалық жиынтығы өңделді.

Егер баланың психикалық даму деңгейі өз жасына сай келсе немесе жақын болса, педагогтардың алдында ол баланың әлеуметтік және білімдік сәйкестігінің масимальді қалыптасуына қол жеткізу тапсырмасы тұрады. Бұл тапсырманы шешу үшін баланың сау балалар ортасына **ылғи және толық интеграциялау** пайдалы, яғни біріктіріп оқытудың регламенттелмеген моделі, ол жекеше коррекциялық көмекті сақтау жолдарын қарастырады.

Егер балада қалыпты даму үстіндегі құрастарымен қарым-қатынасқа түсу, өзара әрекеттесу және білім алу мүмкіндіктері жоғарласа, онда болашақта оның әлеуметтік және білім алу әрекеттестігін ұлғайту тапсырмасы пайда болады. Оларға **ылғидағы, маңызды, бірақ толық емес интеграция** пайдалы болады. Бұл форма біріккен қызметтің мазмұнын және мінезделуін регламенттейді.

Егер, баланың қарым-қатынасқа түсу және әлеуметтік серіктестіктері, баладағы дамуының бұзылуымен байланысты қиындатыла түссе,

онда **бірен-сарандаған, бірақ ылғидағы интеграция** пайдалы болуы мүмкін. Бұл форма біріккен қызметтің ылғидағы ұйымдастырылуын қарастырады.

Егер балада қарым-қатынастың және қоршаған ортамен әлеуметтік өзара әрекеттестігінің минимальді мүмкіндігі болса, оған қарым-қатынасқа түсудің бастапқы тәжірибелік жағдайын

жасау талап етіледі. Бұл балаларға да жалпы ағымға қосылу қажет, бірақ ол үшін **бірен-сарандаған және уақыттық интеграция** ғана пайдалы болуы мүмкін. Бұл модель балаларды нақты, бірақ ұзақ емес уақытқа біріктіруді қарастырады. Базалық модельдерді қарастыра отырып, біз интеграцияны ұйымдастыру әр баланың дамуына және кемістігінің деңгейіне байланысты сау балалармен біріктіріп оқытудың тиімді және пайдалы модельін таңдай алатындығымызды көре аламыз. Арнайы білім беретін мекемелерде дамуында ауытқушылығы

бар балаларды тәрбиелеу және оларға білім беру педагогикалық дайындықты жүзеге асырады. Өмір қызметтілігінде барьерсыз ортамен қамтамасыз етіледі. Арнайы мектептерде балаларды оқыту және оларға білім берудің мақсаттарының бірі оларды әлеуметтік интеграциялау (қоғамға кіруге дайындау). Бірақ арнайы мектепке дейінгі мекемелерде және арнайы мектептерде бала әлеуметтік әрекеттестіктің нақты тәжірибесін жинауда шектеледі және мәселе мүмкіндігі шектеулі баланың қалыпты дамудағы құрдасымен серіктесуге дайындығында емес.

Қазірдің өзінде арнайы білім беретін мекемелер мынаған қабілетті:

- мүмкіндігі шектеулі балаларға мамандандырылған консультативті көмек көрсету үшін аз уақыт аралығында оқылатын топтар мен сыныптар ашу;

- мектепке дейінгі мекемелерде толықтырушы түрдегі аралас топтарды ашу, бұл жерде бір уақытта қалыпты балалар және мектепке дейінгі жастаға нақты бір дамуында ауытқушылығы бар балалар тәрбиеленіп, білім алады;

- қалыпты дамудағы балалармен дамуында ауытқушылығы бар балаларды тәрбиелейтін және білім беретін арнайы мектепке дейінгі мекемелерді және мектептерді қайта құру.

Жалпы білім беретін және арнайы білім беретін мекемелердің шекаралары өткізгіш болуы керек, оқшаулану тосқауылын жеңе білу керек. Әрбір «**ерекше**» бала өзінің конституциялық құқығын қолдана алуы керек, яғни білім беру мекемесінің қай түрінде болмасын білім алу, соған қоса жалпы мектепке дейінгі білім беру мекемелері немесе мектептер. Арнайы білім беру мекемелері дамуында кемістігі бар, жалпы білім беру мекемесінде білім алуға қабілетті балаларға, сонымен қатар бұрын білім алуға қабілетсіз деген, күрделі кемістігі бар балаларға қажетті жекелей көмекті ұсынулары керек. Әрине, ұйымдастырушылық қиындықтар қалады, жаңа жағдайда әр түрлі балаларға көмек көрсетудің әдістемелік мәселелері шешілмеген, ата-аналармен бірлесіп жұмыс жасау сұрақтары өңделмеген. Топтың штаттық кестесіне коррекциялық білім беруді жүзеге асыру үшін дефектолог-мұғалімі кіргізіледі. Аралас

топтың толуы баланың жасына және біріншілік кемістігінің сипатына байланысты. Аралас топтардың жұмысын ұйымдастыру барысында бір қатар спецификалық тапсырмалардың шешуін қарастыру керек:

- дамуында ауытқушылығы бар оқушылардың толық әлеуметтік және білімдік интеграциясын жағдай жасай отырып қалыпты балаларға қосуды ерте жүзеге асыру;
- дамуында кемістігі бар балалармен коррекциялық-педагогикалық, медико-психологиялық және әлеуметтік жұмыстар жүргізу;
- жас нормасынан артта қалған, бірақ айқандалған біріншілік кемістігі жоқ балаларға қажетті коррекциялық-педагогикалық көмек көрсету;
- ата-аналарға психологиялық көмек көрсету, оларды тәрбиелеудің әдіс-тәсілдеріне және білім беруге, өз баласымен қарым-қатынас жасауға педагогикалық технологияларға үйрету.

Ендеше, осы тренингтен үйренгенім өте көп. Болашақта өз тәжірибемде қолданамын. Осы орайды пайдаланып, «Өркениетті келешек» қоғамдық қорының «Періште» орталығының басшысы: **Карабалина Гулбаршын Аманкосовнаға** және «Қазақстан әйелдері» ҚБ ұйымдастыруымен, Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің қолдауымен, «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» КЕАҚ гранттық қаржыландыру шеңберінде «Бала және денсаулық» жобасының аясында осы тренингті ұйымдастырған әріптестерге алғысым шексіз. Жұмыстарыңызға шығармашылық табыс тілеймін.

«Балдәурен» бөбекжай-бақшасы
Солтүстік Қазақстан облысы
Петропавл қаласы
Ескендинова Майраш Абуовна

ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ КИІМ ТҮРЛЕРІМЕН ТАНЫСТЫРУ

Бағдарламалық мазмұны: қазақтың ұлттық киімдерінің түрлерімен, соның ішінде әйел мен ер адамдардың киімдерімен таныстыру. Киімдерге қатысты түсініктер мен сөздерді есте сақтау қабілеттерін дамыту. Қоршаған ортаға деген қызуғушылықтарын арттырып, ұлттық салт-дәстүрге деген ынта сезімін, өзара сыйластық пен достыққа тәрбиелеу.

Қостілділік компонент: ұлттық киімдер - национальная одежда, ата – баба – предки, кездеме – ткань, зергерлік бұйымдар – ювелирные изделия, туған жер – родной край.

Құрал – жабдықтар: қазақтың ұлттық киімдері бейнеленген суреттер, бала – қуыршақ, ала жіп, қайшы, шашу, әр түрлі қима оюлар. *(Бөлме іші қазақы тұрғыда безендірілген)*

Мотивациялық – қызығушылық кезеңі

Шаттық шенбері.

Шеңбер болып тұрайық,

Алақанды ашайық.

Күннің нұрын алайық,

Таза ауаны жұтайық.

Жүрекке жылу салайық,

Мейірімділік шогын алайық.

Жиналған жылы шуақты,

Таратайық аймаққа!

Ұйымдастыру – іздестіру кезеңі.

Тәрбиеші: Балалар, бүгін сендер ерекше киім үлгілерін көріп отырсыңдар. Олар әртүрлі, өздері сондай әдемі. Бұл қандай киім деп ойласыңдар?

Балалар: Біз қазақтың ұлттық киім үлгілерін көріп отырмыз.

Тәрбиеші: Жарайсыңдар, балалар. Ендеше бүгін біз қазақтың ұлттық киімдері жайлы әңгімелесеміз. Олай болса, менің сұрақтарыма жауап беріңдер.

-Қазір жылдың қай мезгілі?

-Қыста ауа-райы қалай өзгереді?

-Қыс айларын атаңдар

-Қазақтың ұлттық ойындарын атаңдар.

-Ұлттық тағамдарын білесіңдер ме?

-Ұлттық бұйымдарды атап беріңдер.

(Топқа жүгіріп ұл бала келеді)

Бала: Алақай, алақай! Біздің үйде той болады. Келіңіздер! Келіңіздер!

Тәрбиеші: Балалар, тойға дайындықпен бару керек. Ол үшін сендер менің әңгімемді тыңдаңдар.

-Мына көрмедегі киімдер ерте заманда ата-бабаларымыз киген киім үлгілері.

Сәукеле қыз бала ұзатылғанда арнайы тігілетін бас киім. Сәукелені алтын, күміс, маржан қымбат тастармен әшекейлейді. Төбесіне үкі таққан, екі жағында салбыраған шолпысы бар.

Ерлер бас киімі – айырқалпақ. Ол жұқа киіз немесе қалың мата салынып тігіледі.

Тақия. Ерлердің жеңіл бас киімі. Тақияны пүліштен, ал астарын жібек сәтеннен тігеді.

Кимешек. Оны әйел адамдар киеді. Кимешек кию инабаттылыққа, тазалыққа тәрбиелейтін салттың бірі.

Қамзол. Бұл әйелдердің киімінің бір түрі. Оны көйлек сыртынан киеді. Ол барқыт, пүліш, мақпал сияқты асыл сапалы кездемелерден тігіледі, қазақы оюмен өрнектеледі.

Шапан. Аталардың киетін киімі. Қымбат матадан тіккен. Етек – жеңіне жібек жіпшен өрнектеп ою салған. Бұл шапанды тойға киеді.

Саптама етік. Ішіне киізден астар салып, былғарыдан тігілген жылы аяқ киім.

Мәсі. Оны да былғарыдан тігеді.

Сергігу сәті: *Тымақ киіп басыма,*

Иыққа шапан жабайық.

Тізілген маржан тасы бар,

Қаусырыма белдік тағайық .

Етек жсенді жинақтап ,

Тәрден орын табайық. (Ұл балалар малдас қуып, қыз балалар аяқтарын жинақтап отырады)

Тәрбиеші: Міне, балалар, сендер енді қазақтың ұлттық киімдерінің түрлерін білетін болдыңдар.

Жарайсындар, балалар. Біз енді әжеміздің үйіндегі тойға жету үшін үш қақпадан өтуіміз керек.

(Балалар жолға шығады, қақпаға келеді)

Бірінші темір қақпаның тапсырмасы.

-Ерлер киімін ата.

-Әйелдер киімін ата.

-Зергерлік бұйымдарды ата.

Балалар: Ерлер киімі – айырқалпақ, тақия, шапан, саптама етік.

-Әйелдер киімі – сәукеле, кимешек, қамзол.

-Зергерлік бұйымдар – алқа, сырға, сақина, білезік.

Екінші күміс қақпаның тапсырмасы.

Дидактикалық ойын: (Сыңарын тап).

Ойыншының шарты: балаларға оюлардың жартылары салынған қағаздарды үлестіру. Сол оюдың жартысын әуең тындап жүріп табу.Токта деген белгі бойыншы, әр ою өз сыңарын табу тиіс. Балалар, оның қандай ою екенін, түр түсін әңгімелеп береді. Ал сыңарын таба алмағандар ойынның шарты бойынша өлең немесе таппақ айтады.

Үшінші алтын қақпаның тапсырмасы. Туған жер, Отан турал мақал-мәтелдер айту керек.

-Туған жердей жер болмас, туған елдей ел болмас.

-Отан отанда ыстық.

-Отансыз адам, ормансыз бұлбұл.

-Отанды сүю от басынан басталады.

- Отанды сүйген отқа жанбайды, суға батпайды.

Балалар әженің аулына келіп жетеді, оларды әже қарсы алады.

Әже : Бәрекелді бағанада күткен қонақтарымыз келді. Қош келдіңдер! Қонақтар тойға дайындықпен келген болар.

Тәрбиеші: Әрине біздің балалар сіздерге киімдерге қатысты қазақтың тыйымдары мен ырымдарын айтып береді, ал сіздер естеріңізге сақтап алыңыздар.

1-бала: Киімді оң қолдан бастап киіп, сол қолдан бастап шешеді. Оң қолдан киімді кию, жақсы ырым болып саналады.

2-бала:Көпшіліктің алдында жалаңаш жүруге болмайды. Бұл әдепсіздік болып саналады.

3-бала:Киімнің жағасын басуға болмайды, жаман ырым болып саналады.

4-бала:Киімді желбегей жабылмайды, өйткені екі қолы жоқ адам ғана желбегей жамылады.

5-бала:Бас киімді тебуге, лақтыруға, теріс киюге болмайды. Жақсылықтың бәрі адамның маңдайына жазылады, сондықтан да бас киімнің орны ерекше. Бас киімді әрқашан таза, ұқыпты ұстап, босағаға емес төрге ілу керек.

6-бала: Аяқ киімді төңкеріп қоюға, теріс киюге болмайды. Мұндай жағдайда адамның жолы болмайды жамандыққа ұшырайды.

Әже: қандай білімді баласындар . Бүгін сендер (Тұсау кесу) тойына дәл келдіңдер. Олай болса мен міндетіме кірісейін.

–Келін, әкеле ғой немеремді мұнда.

Тоқ ішекпен кескенім,

Тоқшылық болсын дегенім.

Көк шөппен кескенім,

Көктей көгерсін дегенім.

Ала жіппен кескенім,

Адал болсын дегенім. (*Тұсау кесе отырып айтады*)

Қаз-қаз балам қаз балам,

Қадам бассаң мәз болам.

Қадамыңа қарайын ,

Басқаныңды санайын. (*Тұсау кесіп болған соң айтады*)

Әжеге сыйлық беріледі, шашу шашылады.

Ата бата береді: Құлыңдай құлдырып жүгірші,

Кәнеки өзінді сына да.

Секірсең ешқашан сүрінбе.

Шыңдарға шыққанда бүгілме.

(Балаларда алақандарымен беттерін сипайды)

Рефлексиялық-түзетушілік

Тәрбиеші: Ал, балалар біздің де бақшамызға оралатын кез келді. Балабақшаға барғанша әңгімелесіп барайық.

-Балалар бүгін біз қайда бардық?

-Нелер жайында білдік?

-Сендерге кімнің жауабы ұнады ?

-Балалар міна балабақшамызға да келіп жеттік. Бүгінгі күнге мен өте ризамын, өйткені, сендер өздерінді жақсы көрсеттіңдер. Іс – әрекетімізді әдемілеп аяқтайтын кез келеді.

(Балалар шеңберге тұрып жылулық шеңберін жасайды)

Осындай ойын-сауық бола берсін,

Үй іші той думанға тола берсін.

Өмірдің гүл жайнаған жанатындай,

Бақшаға бақыт құсы қона берсін!

Күтілетін нәтиже:

Нені біледі: жалпы киімдер жайлы қарапайым түсініктер.

Қандай түсініктерді игерді: қазақтың ұлттық киімдері және оның түрлері, соның ішіндегі әйел мен ер адамдардың киімдері туралы түсінікті игерді.

Меңгерген дағдылықтары мен іскерліктері: киімдерге байланысты ырымдар мен тыйымдарды дұрыс айта білу, берілген тапсырмаларды бұлжытпай орындай алу, өзара сыйластықты орната білу дағдылары мен іскерліктерін меңгерді.

Раханова Бота Сексенбаевна

**I.Жансүгіров атындағы мектеп жасына дейінгі шағын орталығы бар
№37 жалпы білім беретін орта мектебінің тарих пәні мұғалімі**

Менің жүрегімнің мектебі

Кешегі Алаш арыстарының жалғасы ретінде осындай киелі мамандықтың тұтқасынан ұстағаным үшін кеудемді қуаныш кернейді. Әуелі Аллаға арқа сүйеп, сонан соң Абай атамыз айтпақшы, өзіме сеніп бастаған мұғалім атты мәртебелі мамандықта еңбек еткелі 26 жыл өтіпті. Алматы облысы Талғар ауданы, Жаңалық ауылы №37 I.Жансүгіров атындағы мектепте тарих пәнінің, I санатты мұғалімімін. Оқушы - ұстаз жүрегі болса, мектеп ұстаздың жүрегі болмақ, демек менің жүрегімнің мектебі. Ұстаз деген ол – әрбір адамның жүрегінен орын алған қасиетті ұғым. Жас ұрпақты әр қырынан танып, сауатын ашатын, ізгілікке баулып, жақсылыққа тәрбиелейтін адам. Абай атамыз балаға мінез, үш алуан адамнан жұғады: бірінші- ата-анасынан, екінші – ұстаздан, үшінші- досынан деген екен. Балаға қалыптасқан бірінші мінезі отбасындағы ата-ананың балаға берген тәрбиесі. Атаның ақылын тыңдап, әженің әлдиі мен өнегесін естіп өскен әрбір ұрпақ үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсете алады.

Екінші ұстазынан жұғады дегені, мұғалім балаға білім мен қатар тәрбиені де бере біледі. Баланыны қиыншылықта жеңе білуге, өзгенің қуанышына ортақ бола білуге үйретіп келемін. Алғашқы ұлы ұстаз Ыбырай Алтынсарин: «Балалармен ашуланбай, байсалды сөйлесу, әр пәнді бар ынтамен, пейілмен, қарапайым тілмен түсіндіру керек»- деген сөздер менің өмірлік ұстанымым. Балаларды ана тілінде еркін сөйлеп, өз ойын анық жеткізуді үйретіп, сәби жүрегіне сөзді қонымды жеткізе білу үшін күнделікті өткізілген сабақтар мен шығармашылық жұмыстарым, іс-әрекеттер жақсы, әрі қызықты, сәтті өткізе отырып, оқушының болашақ өміріне деген қажетті дағдыларының бастамасына жол аша білдім.

Ұстаздық мамандығының қазіргі таңда қызығы мен қиындығы қатар жүретіні айдан анық. Арқасына артылған ауыр жүгі, мол жауапкершілігі, міндеті айта берсең өте көп. Өзіме артылған міндет пен жауапкершілікті дұрыс атқара алмасам, жас ұрпаққа сапалы білім, саналы тәрбие бере алмасам, содан өткен сорақылық жоқ. Ұстаздық жолында биік белестерді бағындырып, алдағы қиындықтарды мойымай, қасқая қарсы тұрып, өз іскерлігімен көрсете білсе, міне ұстаздың еккен егінінің жемісі, өзінің білім берген – шәкірттері болып табылмақ. Ұстаз - бағбан болса, шәкірт - жеміс іспеттес. Бағбан ағашты күтіп баптаса, шыққан жемісінің өсіп – жетілуі, шәкіртінің білімді болуымен пара – пар.

Мен қандай мұғаліммін? «Ұстаз мектептің жүрегі» болу қасиеті менің бойымнан табыла ма? Міне осындай сауалдарды бой елегінен өткізе отырып, алдыма басты мақсат қойдым. Мен ұстаз ретінде ұлт болашағын ойлап, алдымда отырған қаракөз шәкірттеріме жаңартылған білім мазмұнына сай сапалы білім мен саналы тәрбие бере білдім. Қазақ елінің болашағы, шамшырағы бола білетін жас шәкірттерімді білімді етіп тәрбиелеу жолында аянбай еңбек етудемін. Жас ұрпаққа біліммен тәрбиені, ұлттық құндылықты, адамгершілік пен жауапкершілікті бойына сіңіріп, дарыта білу бірден бір асыл қасиет.

Елбасы «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» мақаласында «Жаңа ғасыр, жаңа заман талабына сай ұстаздар үнемі ізденіс үстінде болу керек» деген болатын. Елбасы айтқандай қазіргі жаһандану дәуірінде үнемі ізденіс үстінде болып, шығармашылықпен жұмыс жасап, шәкірттеріме аянбай білім беріп келемін! Мақсаты айқын болса, қазақ елінің болашағы жарқын болары анық. Үштілділік, латын әліпбиіне көшу, цифрлық сауаттылық, білім мазмұнының жаңаруы жолында, әрбір ұстаздың шығармашылық

ізденісі мен талпынысы арқылы іске асады. Жаңартылған білім беру жүйесінің басты мақсаты – өзгермелі қоғамда өмір сүруге икемді, өздігінен білім алуға, алған білімін өмірлік жағдаяттарға сәйкес қолдана білуге, шығармашылыққа бейім, бәсекеге қабілеті, жеке тұлғаны қалыптастыру, дамыту мен көшбасшылыққа тәрбиелеу болып табылады. Жаңартылған білім беру бағдарламасы негізінде оқыту мен оқу тәжірибесіндегі жаңа әдіс - тәсілдердің тиімді жақтарын көрсетіп, оқушылардың алған білімдерін өмірде пайдалана білуіне, олардың функционалдық сауаттылығы мен танымдық белсенділігін арттыруға, өз бетінше білім алуға, шығармашылығын қалыптастыруға ықпал етіп, қажымай талмай еңбектенудемін.

Қазіргі таңда технологияның ғарыштап дамыған кезеңінде «Заманауи ұстаз - модель» қалыптасуы керек. Жаңартылған білім беру мазмұнын сапалы және тиімді түрде жүзеге асыру мұғалімнің кәсіби шеберлігіне тікелей байланысты. Ең әуелі жаңартылған білім мазмұны бойынша арнайы курстан өтіп, әріптестердің сабақтарына қатысып, өзара әдіс – тәсіл алмастық. Түрлі семинарларға, онлайн конференциялар, қашықтық олимпиадалар мен зерттеу жұмыстарына қатысып өз білімімді көтеріп отырдым. Семинарлар, тренингтер өткізіп, Redx, tedx конференцияларға қатысумен қатар, өткізуді қолға алдым. Осы бағытпен түрлі семинарлар мен конференцияларға қатысып, өзімнің кәсіби өсу деңгейімді көтердім. Соның нәтижесінде өзім үйреніп қана қоймай іс – тәжірибемді, жаңартылған білім мазмұнына сай оқушыларға тереңірек білім беруде әрбір тақырып төңірегінде әдіс – тәсілдермен, ресурстарды тиімді қолданудамын. Әрдайым білімімді жетілдіріп, әлемдегі болып жатқан өзгерістерді үйренуге талпынып, заманауи үлгідегі ұстаз ретінде өзімді алға жетелеймін. Білімімді жан-жақты жетілдіріп, шығармашылықпен жұмыс жасаймын. Мектебімнің мәртебесін көтеру үшін, әрдайым шығармашылықпен жұмыс жасап, жас мамандарға, әріптестеріме өз іс-тәжірибемді бөлісіп, өз білгенімді үйретудемін. Ақпараттық технологияны еркін меңгере отырып, болашақ жастарға әлемдік кеңістіктегі болып жатқан өзгерістерді таныстырып, хабардар етіп, білімдерін шыңдауына жол аша білдім. Әлемдік деңгейде болып жатқан коронавирус індетіне қарамастан, оқушыларды шығармашылықпен жұмыс жасауға итермелеп, өзімді де шыңдай түстім. Шығармашылық пен ізденімпаздық жарқын болашаққа жетелейді. Сондықтан мұғалім кәсіби білімін жетілдірген жағдайда ғана оқушының танымдық, шығармашылық қабілетін дамытып, ғылымға деген қызығушылығын қалыптастыра алады.

Мектебімнің жүрегімнен орын ала білген шәкірттерім, мектебімнің мақтаныштары. Олимпиадалға, ғылыми зерттеу жұмыстарына, түрлі жарыстарға қатысып, жүлделі орындаға иелене отырып, өз шығармашылықтарын жоғары деңгейде көтере білді.

Болашағы жарқын елдің ұстазы да дарынды, арманы асқақ, мақсаты айқын болмақ. Керемет ұстаз, шәкіртінің жүрегінен орын алады. Дана да, ғалым да, Елбасы да осы ұстаздан тәлім алғаны, ұстаздың берген білімі мен болашаққа деген жарқын көзқарасының арқасында осындай тұлға болып қалыптасуы қалыпты құбылыс. Ендеше ұстаз есімі мәңгі өшпес есім. Әр жанның жүрегінің түкпірінде ұстазға деген құрметінің бары анық. Ұстаз деген атқа лайықты тұлға болып, болашақтың кірпіші болып қаланар жас ұрпақтарға сапалы білім беру. Өзінде бар білімді шәкіртінің бойына дарыта отырып, солардың жетістігін көру арқылы қанаттанасың. Ұлы ұстаздың ұлағатты есімі, мәңгі өшпесін!. Ұстаздың өшпестей артында қалдырар ізі, шәкірттерінің жетістігі. Алар асуымыз, жетер биігіміз, ұшқыр ойымыз, шығармашыл шәкіртіміз, жаңашылдыққа жаны құмар ұстаздың символы болмақ. Қазақ еліміздің болашағы жарқын, тәуелсіздігіміздің туы мәңгілік желбіреп, көгілдір аспанымыз әрдайым ашық болсын! Сапалы ұстаз – сапалы болашақ кепілі, мектептің жүрегі екені айдан анық.

Ұстаздық ілім

Білім нәрін құйдым да, санасына,
Алты Алаш қазағымның баласына.
Ақыл-білім үйреткен адалдықты,
Түйсе жақсы әр бала санасына.
Қазақтың ғұлама ойшыл данасыда,
Шешен би игі жақсы ағасы да.
Болашақ қамы үшін, өнер білім
Мұрағып кеткен жоқпа баласына.
Мен дағы білімімді аямадым,
Жас ұрпақ сенде үйрен аянбаған.
Қазақ елі атанбақ «Мәңгілік ел»
Білімің саған болар сая бағың.
Болмасын қазақ елім күнің мұңды,
Болмасын басқа елге тілім мұңды,
Сақтауға әдет ғұрып салт дәстүрін,
Үйретем бойымда бар білімді.
Оқу оқы, білім ал жас шағыңда,
Қызықты ойын ойнап, құмарланба,
Жасампаз мәңгілік ел, ұландары,
Болашағы еліңнің өз қолыңда.
Жасампаз «Мәңгілік ел» ұландары,
Қанатын кең сермеген қырандары.
Еліңнің болашағын терең ойла,
Жүзеге асыр, болмасын ұран бәрі.
Талмасын қанатыңды көкке серме,
Шыңдай түс біліміңді десте берме.
Тату бол, бірлікшіл бол, алауыз боп,
Бір-біріңе өрмекші торын өрме.

Түркістан облысы Түлкібас ауданы Т.Рысқұлов ауылы
А.Пушкин атындағы ақпараттық
технологиялар мектеп-лицейі
Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
Боранбаева Афуза Алпысбаевна

Сынып: 8		Қатысқан оқушылар саны:	Қатыспағандар:
Бөлім:	Абайдың қарасөздері		
Сабақтың тақырыбы:	Жетінші сөз		
Осы сабақ арқылы жүзеге асатын оқу мақсаттары:	Әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау;		
Сабақ мақсаты:	Шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау,салыстыру;		
Құндылықтарды игерту:	<p>«Мәңгілік ел» жалпықоғамдық құндылығы:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Тіл мен мәдениет; -Өмір бойы білім алу; -Топ мүшесі ретінде жүктелген жауапкершілікті сезіну; -Топтық және жұптық жұмыста ынтымақтастықпен жұмыс жасау <p>Аталған құндылықтар сабақ тақырыбы арқылы оқушылардың топтаса және жеке отырып жұмыс жасаулары, сын тұрғысынан ойлай білу, ақпаратты өңдей білу,өзіндік көзқарасын дәлелдей алу дағдылары негізінде жүзеге асады.</p>		
Пәнаралық байланыс:	Тарих, қазақ тілі, география		
АКТ-ны қолдану дағдылары:	Электронды оқулық, интерактивті тақта		
Бағалау критерийлері:	Қарасөздердің мағынасын түсіне алады. Қарасөздерге қатысты сұрақтарға өз пікірін білдіре алады.		
Тілдік мақсаттар:	<p>Пәнге қатысты сөздік қор мен терминдер: автор үні, оқырман сезімі, шығармадағы құндылық.</p> <p>Диалог құруға/шығарма жазуға арналған пайдалы тіркестер: Менің ойымша ... Менің пайымдауымша ... Қорыта айтқанда ..</p>		
Дифференциация	<p>Оқушылардың барлығы әдеби шығарманың жанрын, фабуласын анықтай алады.</p> <p>Оқушылардың көпшілігі қарасөздердің идеясы мен тапсырмада берілген сөздердің мағынасын түсіндіре алады.</p> <p>Оқушылардың кейбіреуі сұрақтарға қатысты өз пікірін анық, дәлелді жеткізіп, ерекше ойлар айта алады.</p>		
Осыған дейін меңгерілген білім	Абай өлеңдері		
Сабақ барысы			
Жоспарланатын уақыт	Жоспар бойынша орындалуы тиіс іс-әрекеттер		Ресурс

<p>Сабақтың басы 5 минут</p>	<p>Қызығушылықты ояту 1. Ұйымдастыру кезеңі. Сәлемдесу 2. Психологиялық ахуал «Сатамын және сатып аламын» тренингі Оқушыларды шеңбер бойымен тұрғызу. Шеңберде тұрған қатысушы қасындағы көршісіне өзінің жағымсыз қасиетін сатып, оның немесе ертегідегі кейіпкерлердің жақсы қасиетін сатып алады. Мысалы, «Мен еріншектігімді саған сатып, сенің шыншылдығыңды сатып аламын» Оқушыларды топқа бөлу. Әр оқушының бір-бір заты алынып, қорап ішіне салынады да, араластырылып, мұғалім заттарды төрт партаның үстіне ретсіз қояды. Әркім өзінің заты тұрған партаға барып отырады. Бүгінгі сабағымыздың тақырыбы мен мақсаттарымен таныстыру;</p>	
<p>Сабақтың ортасы 30 минут</p>	<p>Қызығушылықтарын ояту «Конверттегі сұрақ» тәсілі Абай өлеңдерден басқа тағы қандай шығармалар жазған? Ақынның қарасөздерінің саны қанша? Абайдың қарасөздері қандай тақырыптарды қамтиды? Абай қандай әдеттерден аулақ болуға шақырады? Абай қандай қасиеттерді насихаттайды? Ақынның қарасөздері қандай туынды? Тапсырмалар: 1) Жұппен, топпен жұмыс Қарасөзді жұбымен оқиды. Топта бір оқушы түсіндіреді. 2) Топпен жұмыс I топ Қарасөздің тақырыбы мен идеясын анықтаңдар. I топ Абайдың «Жетінші сөзінің» мазмұнын тірек сызба арқылы көрсетіңдер. III топ Қарасөзді оқып, жұпта талдап, мазмұнын сыныпқа айту. 3) «Ақпаратты сүзіп ал» Абайдың «Жетінші қарасөзінің» мазмұны бойынша негізгі тірек сөздерді жазу. Дескриптор: қарасөздің мазмұнын түсінеді; идеясын ашады; негізгі тірек сөздерді табады. Жеке жұмыс «Буриме» әдісі Әдіс бойынша төрт жолды өлең құрастыр. қалыпты, барыпты. айтып, өтіпті. Дескриптор: 1. Берілген етістіктерден өлең құрастырады. 2. Ұйқасын сақтайды</p>	<p>https://bilimland.kz/kk#lesson7906</p> <p>Электронды оқулық</p>

	3. Тілдік құралдарын саралайды							
Сабақтың соңы 5 минут	<p>Кері байланыс. Баспалдақтарға сабақ туралы пікір қалдыру</p> <table border="1"> <tr> <td>Шығарма несімен ұнады?</td> <td>Сабақтан алған әсерің?</td> <td>Түйінді ой</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>«ТАБЫС САТЫСЫ»</p>	Шығарма несімен ұнады?	Сабақтан алған әсерің?	Түйінді ой				А-4 форматты қағаз
Шығарма несімен ұнады?	Сабақтан алған әсерің?	Түйінді ой						

Солтүстік Қазақстан облысы
Петропавл қаласы
Мектепалды даярлық сынып
Тәрбиеші Абуева Фариза Кайроленовна
Ұйымдастырылған оқу қызметі:
Қоршаған ортамен танысу

Тақырыбы: «Менің отбасым»

ҰОҚ Қоршаған ортамен танысу		
№ 1 ТАҚЫРЫБЫ: Менің отбасым	Мектеп/МҰ: «21 орта мектеп» КММ	
Саны:9	Педагогтің аты-жөні: Абуева Фариза.Кайроленовна	
СЫНЫП-ТОП: Мектепалды даярлық	Қатысқандар саны:9	Қатыспағандар саны:-
ҰОҚ-ның оқытылу мақсаттары	0.1.1.1. Отбасындағы өзара тату қарым-қатынастың маңызын түсініп, отбасы мүшелерімен бірлесе жұмыс жасау.	
Күтілетін нәтиже	<p>Барлық тәрбиеленушілер: Өзінің отбасы олардың жақсылығы мен қайырымдылығы туралы айта біледі. Отбасы мүшелерінің өзара тату қарым-қатынаста болу керектігін түсінеді.</p> <p>Көпшілік тәрбиеленушілер: Ата-аналарының қамқорлық жасайтынын түсінеді. Қандай істі болмасын отбасы мүшелерімен бірлесе атқару керектігін біледі.</p>	

	Кейбір тәрбиеленушілер: Сурет бойынша әңгіме құрастырады. Отбасы мүшелеріне деген ізгі қарым-қатынас болу керектігін біледі, үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсету керектігін түсінеді.	
Тілдік мақсат	Тәрбиеленушілер: – Отбасы, туыстық, қарым-қатынас, отбасы мүшелерінің міндеттері туралы түсінік бере біледі. – Өзінің отбасы туралы айтып бере алады. <i>Көптілділік:</i> Отбасы – семья – family Негізгі терминдер мен сөз тіркестері. Әке, ана, ата, әже, аға, іні, әпке. <i>Пікір алмасу сұрақтары.</i> Отбасындағы әке мен ананың айырмашылығы қандай? Отбасыларымен қайда қыдырып бардыңдар? Отбасыларына қандай көмек көрсетесіңдер?	
Өткен ҰОҚ-дан алған білім	Отбасыларын атай білуі	
Жоспар		
Жоспарланған уақыт	Жоспарланған жұмыс түрлері	Ресурстар
6 – 27мин I. Дұрыс әсерлі көңілкүй орнату. II. Өмірлік тәжірибені маңыздандыру. Мақсатты болжам. 3–5 мин ҰОҚ-ның ортасы III. Тақырып бойынша жұмыс 6 – 27мин.	Шаттық шеңберіне тұрып, балалар төмендегі өлең жолдарын айтады: Біздің отбасы <i>Алақаны аялы, Анам бар жаны саялы. Кешіре білген кінәмді, Әкем бар менің шыдамды. Шалғы тартқан шалғында, Ағам бар менің алдымда. Жақсылыққа талпынған, Інім бар менің артымда.</i> Б. Кірісбаев (ПТ , Ұ) – Бүгін отбасы туралы әңгімелесеміз. Айтыңдаршы, отбасы дегенді қалай түсінесіңдер? (Т) Балаларды екі топқа бөлу: ересектер; балалар. Әр топ отбасындағы ересектер мен балалардың міндеттерін айтады. (ПТ)Балаларға түсіндіру: Отбасы – туыстық қатынастағы және бірге тұратын адамдар тобы. Олар: атасы, әжесі, әкесі, анасы, балалары. -Енді өз отбасыларың туралы әңгімелеп беріңдер. (Ұ) Әр бала өз отбасылары туралы әңгімелейді. (ПТ) Сөздік жұмысын жүргізу. Көптілділік: Отбасы – семья – family Таспадан сөздерді тыңдайды, қайталайды. Дәптердегі 1-тапсырма бойынша фотосуретте кімдер бейнеленген? – Отбасы мүшелерін ата. – Осы отбасы мүшелеріне есімдер қояйық. • Айсұлудың неше әпкесі, неше ағасы бар? • Айсұлудың отбасындағы туыстар арасындағы қарым-қатынас қандай деп ойлайсың? – Әрқайсысыңның отбасында неше адам бар? – Әкенің, әженің, атаңның, анаңның есімдері кім? – Сендердің неше аға, әпкелерің бар?	

	<p>Ата-анаң саған қандай қамқорлық жасайды? Өзің үлкендерге қалай көмектесесің?</p> <p>– Олардың есімдері кім?</p> <p>– Сендер ата-аналарыңа көмектесесіңдер ме?</p> <p>– Сендер ата-аналарыңа қамқорлық жасайсыңдар ма?</p> <p>• Отбасы үлкен де, шағын да болуы мүмкін. Ең бастысы – отбасында әрқашан тыныштық, достық, сыйластық, бір-біріне деген сүйіспеншілік болуы қажет.</p> <p>(Ұ, Ө) Үнсіздік ойыны. Балалар жайланып отырып, көздерін жұмып, өздерінің отбасы мүшелерін, үйлерін көз алдарына елестетеді.</p> <p>(Ө) Дәптердегі 2-тапсырма бойынша отбасы мүшелерімен бірлесе жұмыс жасау. Жеті ата туралы түсінік беріледі: Жеті ата – қазақ халқының адамның ата жағынан тегінің таратылуы. Бала өзінен бастап әкесі, атасы, бабасы т.б., яғни жеті атасының нақтылы есімдерін кішкентайынан жаттап өседі. 1 – бала, 2 – әке, 3 – ата, 4 – арғы ата, 5 – баба, 6 – түпкі ата, 7 – тек ата.</p> <p>Жеті атаның ішінде сендер кімсіңдер? (Бала). Үйге тапсырма: ересектердің көмегімен жеті аталарыңның нақты есімдерін біліп келу.</p> <p>(Ұ) Қол сергіту сәті: «Кел, санайық» Үйде нешеу екенбіз? Кел санайық екеуіміз: Бас бармағым – папам, Балаң үйрек – апам, Орган терек – ағам, Шылдыр шүмек – мен, Кішкене бөбек – сен. Бір үйде біз нешеуіміз? Бір үйде біз бесеуіміз.</p> <p>(Ұ) Тапқырлыққа арналған ойын ұсыныңыз. «Жылы лебіз» дидактикалық ойыны Ойын шарты: ойынға барлық балалар шеңбер бойымен тұрады. Ортаға бір бала шығады, оның қолына доп ұсынылады. Бала допты кез келген бір балаға лақтырады, допты қағып алған бала отбасы мүшелеріне арналған тілекті айтып, допты кері лақтырады.</p> <p>Дәптердегі 3-тапсырма бойынша отбасы мүшелерінің суреттерін ретімен орналастырады. Орналастыру себебін айтады.</p> <p>Ағаштың тамырынан бастап, отбасы мүшелерінің суреттерін жапсыру. (Ата, әже, әке, шеше, аға, әпке, мен, іні, қарындас).</p> <p>Д/о: «Отбасы мүшелерін ата» Ойын шарты: ойынға қатысушы барлық балалар шеңбер бойымен тұрады. Ортаға жүргізуші шығады. Оның қолына доп ұсынылады. Жүргізуші допты кез келген бір балаға лақтырады. Допты қағып алған бала отбасы мүшесін білдіретін бір сөзді айтып, қайтадан жүргізушіге лақтырады. Мысалы: әже, ата, әке, ана, сіңлі, қарындас, аға.</p>	
--	---	--

	<p>4-тапсырма. Мақалдың мағынасы түсіндіріледі. Мақалдағы «ата» сөзі отбасындағы әке және атанды білдіреді. Олар – отбасындағы қадірлі адамдар. Ата мен әкені биік тауға теңеп тұр. Ана мен әже – олар аналар. Оларды суға теңеп тұр. Су өмірде қандай қажет болса, ана да сондай қажет. Баланы желкілдеп өсіп келе жатқан құраққа теңеп отыр. Өйткені ол шөп сияқты желкілдеп өседі.</p>	
<p>IV. ҰОҚ-ның қорытындысы. Рефлексия. 28-30 мин</p>	<p>(Ө) Рефлексиялық бағалау: өз жұмысыңды бағалап қорыту. Балалардан ағаштың жапырағын кез келген түсті қарындашпен бояуын сұраймын: • ештеңе түсінбедім – қызыл қарындашпен; • түсіндім, бірақ түсіндіре алмаймын – сары қарындашпен; • бәрін түсіндім, басқаға түсіндіріп бере аламын – жасыл қарындашпен.</p>	

Ниязғалиева Аида Кимовна

методист

Айдарханова Акзер Маратовна

педагог -психолог

КГУ «Кабинет психолого-педагогической коррекции»

Сырымский район, Западно-Казахстанская область.

Психологическая готовность дошкольника к обучению.

Один из главных вопросов рассмотрения психического развития ребенка дошкольного возраста является его готовность к обучению в школе. На сегодняшний день это является актуальным. Подготовка ребенка к школе, является задачей многогранной, которая охватывает все сферы жизни каждого ребенка.

Говоря о психологической готовности дошкольника к обучению, следует понимать сложное новообразование, которое предполагает высокий уровень развития сфер жизни ребенка. Стоит сделать акцент на двух моментах психологической готовности. Это мотивационная и интеллектуальная готовность к обучению в школе. От того насколько они сформированы у ребенка, зависит его адаптация к обучению, приспособление к новым условиям, к новому коллективу и к тем требованиям, которые будут предъявляться ребенку в школе.

Мотивационная (личностная) готовность к школьному обучению. Многих взрослых, чьи дети являются старшими дошкольниками, возникает вопрос: как научить чему-то ребенка, если сам он этого не хочет? И родители приходят за помощью к учителям, воспитателям, психологам. Чтобы ребенок имел успехи в учебе, нужно, чтобы у него самого было свое стремление. Стремление к новой школьной жизни, к учебным занятиям, поручениям. Но чтобы это желание было у ребят, необходимо участие семьи и поддержка близких взрослых. Влияет и участие других детей, что ведет к формированию внутреннего «Я» самого дошкольника.

Таким образом, изучение вопроса психологической готовности дошкольника к обучению в школе связано с возникновением новых форм коммуникации с окружающими в круг, которого входят взрослые и сверстники. Все это коренным образом меняет отношение к

самому себе, так как основной чертой этих форм — произвольность. А другая особенность заключается в ситуативных взаимоотношениях ребенка, которые подчиняются логики правилам всей ситуации как некой целостной структуры.

Все сказанное выше, ставит перед педагогами дошкольного образования задачи поиска эффективных средств подготовки детей к обучению.

Для исследования готовности к школе можно применять следующие методики, направленные на исследование формирования психологической готовности к обучению:

1. Тест определения готовности к школе (методика Л. А. Ясюковой)
2. Скрининговый тест школьной зрелости» О. В. Соколовой, В. И. Чиркова.
3. Ориентировочный тест школьной зрелости Керна-Йирасека

Тест определения готовности к школе (методика Л. А. Ясюковой)

Индивидуальная методика Ясюковой для определения готовности к школе позволяет провести анализ работоспособности ребенка, его умений приспосабливаться к учебе и прочих аспектов психики. Проведение теста осуществляется в два этапа. Первый этап подразумевает занятие детей в группе, второй — проведение индивидуальной беседы с каждым ребенком, вследствие которой будут получены необходимые данные.

Методика определения готовности к школе Л. А. Ясюковой приобрела широкую популярность среди педагогов и родителей будущих первоклассников. В норме результат ребенка в возрасте 5 лет составляет 21 балл. Наивысшим достижением дошкольника является 57 очков. Средний результат составляет более 25 баллов, а низким является сумма в 15 набранных очков. Методика Ясюковой готовность к школе определяет практически на 100%.

Ориентировочный тест школьной зрелости Керна-Йирасека

О чем расскажет тест Керна—Йирасека и для кого он предназначен? Данная методика актуальна для 5-7-летних детей, ее целью является проверка их готовности к школьному обучению. Сюда входит оценка личностной зрелости ребенка (задание 1), его мелкой моторики рук и зрительной координации (задание 2), также тест позволяет выявить зрительно-пространственное восприятие будущего первоклашки, зрительную память (задание 3) и мышление (исходя из общей оценки всего теста). Тест может применяться как индивидуально, так и в группе.

Рекомендации из опыта работы:

- Методические приемы для проведения диагностического обследования должны быть по возможности краткими - экспресс-методиками, которые не утомляют ребенка, но при этом являются информативными для исследователя.
- Перед началом диагностического обследования ребенка 5-7 лет с целью установления первоначального контакта с ним рекомендуется проводить так называемое диагностическое интервью, которое может касаться любой темы. Кроме того, для установления эмоционального контакта с ребенком в диагностический комплекс могут быть включены и специальные методики, например «Нелпицы».
- При использовании опросных методов необходимо избегать малораспространенных слов и слов с двойным значением, длинных вопросов. При этом вопросы не должны быть сдвоенными, поскольку в этом случае ребенок чаще всего отвечает только на один из них. Следует формулировать вопросы так, чтобы не вызывать шаблонных ответов ребенка.
- Все задания должны восприниматься ребенком как игры. Атмосфера игры помогает расслабиться, уменьшает стрессовую ситуацию. Кроме того, по ходу выполнения

заданий необходимо постоянно давать знать ребенку, что он все делает правильно и хорошо (независимо от действительного результата).

- Часть методик, включенных в диагностический комплекс, желательно провести в условиях группового обследования для получения информации об умении ребенка следовать указаниям взрослого, адресованным группе в целом (фронтальное обследование моделирует ситуацию школьного обучения ребенка) .
- При подборе диагностических методов и непосредственного осуществления диагностики психологической готовности к школе у детей 5-7 лет, необходимо учитывать принцип единства диагностики и коррекции развития психики. Диагностика должна быть направлена не на отбор детей, а на контроль их психического развития с целью коррекции обнаруживаемых отклонений.

Обобщая сказанное, укажем центральные компоненты, которые составляют психологическую готовность к обучению в школе:

– новая внутренняя позиция школьника, проявляющаяся в стремлении к общественно значимой и общественно оцениваемой деятельности;

– в познавательной сфере знаково-символическая функция сознания и способность к замещению, произвольность психических процессов, дифференцированное восприятие, умение обобщать, анализировать, сравнивать познавательные интересы;

– в личностной сфере произвольность поведения, соподчинение мотивов и волевые качества;

– в сфере деятельности и общения: умение принимать условную ситуацию, учиться у взрослого, регулировать свою деятельность.

Психологическая готовность к школе является итогом развития ребенка дошкольника. Высокие требования к жизни, к организации воспитания и обучения интенсифицируют поиски новых, более эффективных психолого – педагогических подходов, новых форм и методов обучения в соответствии с психологическими особенностями ребенка.

Литература:

Божович, Л. И. Этапы формирования личности. — М. Педагогика, 2010. — 166 с.

Кравцова, Е. Е. Психологические новообразования дошкольного возраста // Вопросы психологии. — 2012.

Кулагина, И. Ю. Возрастная психология: Полный жизненный цикл развития человека. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений [Текст] / И. Ю Кулагина. — М.: ТЦ Сфера. — 2014. — 464 с.

Смирнова, Б. О. О коммуникативной готовности шестилетних детей к школьному обучению // Результаты психологических исследований — в практику обучения и воспитания. — М.: МГУ, 2011. — 98 с.

Елеусинова Сауле Джулдасовна, методист.
Тергушева Наталья Анатольевна, воспитатель.
Ясли-сад «Всезнайка» г. Атырау

Применение ТРИЗ-технологий в дошкольных образовательных учреждениях

Современному обществу нужны люди не только знающие, но и мыслящие творчески, умеющие использовать свои знания в нестандартных ситуациях, способные найти различные пути решения проблем и выбрать среди них результативный.

Дошкольный возраст уникален, поскольку как сформируется ребёнок, такова будет его жизнь. Именно поэтому важно не упустить этот период для раскрытия творческого потенциала каждого ребёнка. Ум детей не ограничен «глубоким образом жизни» и традиционными представлениями о том, как всё должно быть. Это позволяет им изобретать, быть непосредственными и непредсказуемыми, замечать то, на что мы взрослые давно не обращаем внимание.

Мы часто задаемся вопросом, кто самые богатые и известные люди на Земле? Чаще всего это люди, которые не боятся открыто выражать свое мнение, это те, кто нашел применение своим знаниям и умениям. Часто мы встречаемся с тем, что дети боятся ошибиться и сильно расстраиваются по поводу любой неудачи. Привычка делать только так как «положено» не дает прилежным детям проявить себя в полной мере.

Практика показала, что с помощью традиционных форм работы нельзя в полной мере решить эту проблему. В образовательном процессе детям недостаточно предоставляется возможность проявить свои творческие способности, не всегда удается высказать свое мнение. Необходимо применение новых форм, методов и технологий.

Одним из способов решения этой проблемы можно считать применение теории решения изобретательских задач (ТРИЗ). Основоположителем, которой является выдающийся российский ученый, изобретатель, писатель и педагог Генрих Саулович Альтшуллер.

Цели ТРИЗ — не просто развить фантазию детей, а научить их мыслить системно, с пониманием происходящих процессов, дать в руки воспитателям инструмент по конкретному практическому воспитанию у детей качеств творческой личности, научить решать свои маленькие проблемы.

Преимущества программы ТРИЗ в детском саду:

- способствует развитию аналитических способностей;
- учит рассуждать, высказывать свое мнение, отстаивать свою точку зрения;
- помогает преодолеть застенчивость и замкнутость;
- формирует умение постепенно находить выход из сложных ситуаций.

Основным средством работы с детьми является педагогический поиск. Перед детьми ставится задача, которую нужно решить. Ситуации могут быть как реальные (скоро новый год, а в доме маленький котенок, как поставить елку в квартире и не убирать домашнего любимца), так и выдуманные, сказочные (как сделать Бабу Ягу доброй). Каждый ребенок предлагает свой выход из ситуации. Если ребенок задал вопрос, не надо давать готовый ответ. Необходимо с помощью размышлений и рассуждений подвести его к собственному ответу. Тем самым ребенок самостоятельно найдет идеальное конечное решение.

В арсенале технологии ТРИЗ существует множество методов, которые хорошо зарекомендовали себя в работе с детьми дошкольного возраста:

Метод фокальных объектов (МФО) — перенесение свойств одного объекта или нескольких на другой. Этот метод позволяет не только развивать воображение, речь, фантазию, но и управлять своим мышлением.

Метод Системный оператор помогает рассмотреть мир в системе, как совокупность связанных между собой определенным образом элементов, удобно функционирующих между собой.

Метод ММЧ (моделирование маленькими человечками) — моделирование процессов, происходящих в природном и рукотворном мире между веществами (твердое — жидкое — газообразное).

Метод Робинзона Крузо (МРК) — учит выделять признаки предметов и объектов, подбирать варианты использования объектов не по назначению — использовать ресурсы.

Метод противоречий. Использование этого приема позволяет детям учиться находить выходы из самых, казалось бы, безвыходных ситуаций.

Типовые приёмы фантазирования (ТПФ). Чтобы у ребёнка развить фантазию вводят в помощь шесть волшебников. Цель волшебников — изменить свойства объекта. Приёмы волшебства: увеличение-уменьшение, деление-объединение, преобразование признаков времени, оживление-окаменение, специализация-универсализация, наоборот.

Метод фокальных объектов

Метод способствует преодолению инертности мышления, развитию фантазии, поскольку перед детьми ставится задача по переносу свойств одного объекта на другой, что, безусловно, ломает стереотипы восприятия. Для игр используются предметные карточки, дети называют характерные признаки этих предметов, затем переносят их на другие предметы.

Примеры:

Игра «Сюрприз» (старшая группа). Материалом служат карточки с изображением различных предметов (нарядное платье, детская машинка, яркий мяч, воздушный шарик, кукла, книга и т. д.). Два участника выбирают карточки и называют признаки изображённых объектов, например, «красивая, скоростная машина с автоматическим управлением» или «интересная, большая книга со сказками». Затем преподаватель предлагает детям «обменяться» свойствами и вновь рассказать о своих предметах, но уже с новыми признаками: «У меня красивая книга с автоматическим управлением, которая сама рассказывает сказочные истории. А у меня большая машина для сказочных героев».

Системный анализ (системный оператор)

Метод помогает сформировать целостную картину мира, развивает «многоэкранное» мышление, так как учит видеть взаимодействие объектов в единстве и противостоянии, осознавать движение времени, а также понимать и оценивать роль и место каждого объекта.

Как освоить системный анализ: кольца Луллия.

Овладеть системным мышлением помогают кольца Луллия — эффективное многофункциональное игровое пособие, которое применяется во всех видах образовательной деятельности (математика, развитие речи, музыкальное воспитание, обучение грамоте) и состоит из трёх вращающихся круговых зон:

- малый круг — карточки с изображением объектов, участвующих в сюжетно-ролевой игре (сказочных героев, человек, животное, предмет и т. д.);
- средний круг — атрибуты для игры (волшебная палочка, руль, шприц, нора, гнездо и т. д.);
- большой круг — действия объектов (спасает принцессу, едет, лечит, бежит и т. д.).

Эти и другие методики реализуются посредством увлекательных дидактических игр, захватывающих внимание ребенка, привлекающих его интерес и желание сотрудничать с другими ребятами в группе и воспитателем.

Литература:

Гин, С. И. «Занятия по ТРИЗ в детском саду», 2010 г. — 143 с.

Пчелкина, Е. Л. «По ступенькам ТРИЗ. Первый год обучения», 2010 г. — 176 с.

Тамберг, Ю. Г. «Как научить ребёнка думать», 2007 г. — 445 с.

Абрахманова Айгуль Сатыбалдиновна, воспитатель
Гусар Татьяна Александровна, воспитатель
ГККП ясли-сад «Сауле», г. Темиртау

Художественное воспитание детей дошкольного возраста

Художественное воспитание детей дошкольного возраста — предмет устойчивого внимания специалистов в области педагогики искусства. Динамика теоретических взглядов исследователей, изменения возрастных особенностей подрастающего поколения, образовательных парадигм, интереса к педагогическому потенциалу искусства не снимают, но лишь усиливают вопрос о принципиальном значении этого процесса для становления гармоничной личности ребенка (Е. И. Игнатьев, А. М. Мелик-Пашаев, Н. А. Ветлугина, Л. С. Выготский, Е. А. Флерина и др.). Художественное начало и эстетика жизни ребенка в этот возрастной период влияют на его дальнейшее интеллектуально-творческое развитие и личностное становление, способствуют выработке стандартов поведения в социуме, форм взаимодействия с действительностью. Под художественным воспитанием Н. Н. Фомина, Б. М. Неменский понимают формирование мировосприятия ребенка средствами искусства. Художественное воспитание предполагает воспитание средствами искусства. Согласно классическим исследованиям, его основная цель — формирование культуры творческой личности, которая проявляет себя общественно и индивидуально и которая в процессе выявления внутреннего образа и в творческом восприятии внешнего мира создает художественные ценности. Основная его задача — формирование позитивного и активного отношения ребенка к искусству, потребности в нем. Б. М. Неменский считает, что искусство совершает гигантскую работу по эстетическому формированию личности, оно приобщает к огромному опыту эстетических ценностей, «очеловечивает». Воспитывающая функция искусства связана с его воздействующей природой: диалог в основе восприятия; эмоциональное воздействие (эффект сопереживания); творческие возможности воображения и художественная интуиция; коллективная форма восприятия искусства; целостное отображение окружающего мира [4, с. 78].

Основными положениями «художественного воспитания» являются:

- 1) процесс целенаправленного воспитания «чувства прекрасного»;
- 2) формирование способности воспринимать и видеть красоту в искусстве и жизни, оценивать ее;
- 3) формирование художественного вкуса;
- 4) развитие способности к самостоятельному творчеству и созданию прекрасного, развитие умения создавать продукты ручного творчества.

К содержанию художественного воспитания относят:

- а) художественное образование и развитие компетентности в области искусства,
- б) формирование их художественного сознания и вкуса при активном общении с искусством,
- в) раскрытие художественно-творческого потенциала и способностей детей в самостоятельном художественном творчестве. Каждое из направлений художественного воспитания по содержанию и целям выступает самостоятельно, но все они обогащают и обуславливают друг друга.

Художественное воспитание в понимании В. И. Волюнкина — это целенаправленно формируемая потребность и способность ребенка осваивать и создавать мир духовных ценностей.

Задачи воспитания:

- 1) создание запаса элементарных знаний и впечатлений для обеспечения «художественного интереса»: звуковые, цветовые и пластические впечатления, знания о природе, о мире художественных ценностей, что формирует чувственно-эмоциональный опыт;

- 2) развитие способностей художественного восприятия (эмоциональное переживание и оценивание эстетически значимых предметов и явлений);
- 3) формирование художественно-творческой способности (ребенок самостоятельно создает продукты ручного творчества) (Г. С. Лабковская, Д. Б. Лихачев, Е. М. Торшилова и др.)

Компонентами художественного воспитания являются:

- 1) освоение художественных средств передачи образа (цвет, форма, пропорции, пространство, объем, композиция);
- 2) освоение сенсорных эталонов и перцептивных действий;
- 3) восприятие и оценка произведений на основе понимания выразительных средств художественного образа. Методика художественного воспитания предполагает:
 - 1) формирование художественного сознания ребенка;
 - 2) художественную деятельность и творчество;
 - 3) стимулирование и мотивацию в общении с искусством. Искусство приобщает детей к творчеству как художественно-образному мышлению на основе деятельности и восприятия.

Период дошкольного возраста в развитии изобразительного творчества характеризуется тем, что у ребенка появляется желание изображать предметный мир в соответствии с реальностью (на основе аналитико-синтетического мышления, фантазии, воображения), он стремится выявить особенности объектов, анализировать, делать выводы. Взрослый в этом контексте интересен ребенку как посредник и носитель художественного опыта, что требует от педагога осуществления функции «мотиватора», «транслятора» художественных идей, принятия им инновационных процессов в области художественного образования и постоянного самосовершенствования.

Основная цель: формирование эстетически развитой личности, пробуждение творческой активности и художественного мышления ребенка, выработку навыков восприятия произведений различных видов искусств.

При правильном воспитании в дошкольном возрасте наиболее интенсивно развиваются целостное восприятие окружающего мира, наглядно-образное мышление, творческое воображение, непосредственное эмоциональное отношение к окружающим, сочувствие к их нуждам и переживаниям. Задача педагогов – с учетом возрастных особенностей и возможностей дошкольника воспитывать у него в первую очередь такие ценнейшие качества, как способность внимательно наблюдать действительность, творчески изменять ее в своем воображении, чувствовать прекрасное в природе и искусстве, ответственно относиться к своим маленьким трудовым обязанностям, эмоционально откликаться на нужды других людей и стремиться помочь им в случае необходимости.

Для активизации у детей интереса к художественной деятельности педагог может предложить родителям посетить с детьми ботанический сад, лес, художественный музей, поговорить с участием детей с художниками-мастерами на выставках декоративно-прикладного искусства. Наряду с такими культурными мероприятиями целесообразно организовать на базе дошкольного учреждения практикум для родителей из современных форм декоративных работ: макраме, аппликация из природного материала, аранжировки летних и зимних букетов и тому подобное. На таких практикумах участники не только приобретут определенные навыки, но и ознакомятся с материалами, необходимыми для определенного вида работы, методами обучения художественными умениями. В таких семьях взрослые и дети выступают активными участниками совместной художественного творчества.

Таким образом, художественное воспитание — одно из направлений сложной структуры воспитательной деятельности в период детства, от уровня которого зависят качественные характеристики личности ребенка.

Литература:

Волынкин, В. И. Художественно-эстетическое воспитание и развитие дошкольников: учебное пособие. — Ростов-н/Д: Феникс, 2007. — 441 с.

- Зимняя, И. А. Стратегии воспитания в образовательной системе России: подходы и проблемы. — М.: Издательский сервис, 2004. — 480 с.
- Недосекина, А. Г. Система художественного воспитания студентов в вузе: дис. ... д-ра пед. наук. / Магнитогорский гос. ун-т. — Магнитогорск, 2007. — 192 с.
- Чичканова, Т. А. Кадровый потенциал инновационных процессов в образовательном пространстве / Т. А. Чичканова, Н. С. Искрин // Теория и практика образования в современном мире: материалы VIII междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, декабрь 2015 г.). — СПб.: Свое издательство, 2015. — с. 163–166.
- Эстетическое воспитание и развитие детей дошкольного возраста: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Под ред. Е. А. Дубровской, С. А. Козловой. — М.: ИЦ «Академия», 2002. — 256 с.

Кириченко Ольга Анатольевна
воспитатель «Ясли-Сад «Балапан»»
ВКО, Уланский район, с. Таврическое

Использование дидактических игр в экологическом воспитании детей младшего дошкольного возраста

Экологическое отношение к миру природы формируется и развивается на протяжении всей жизни человека. Мир природы удивителен и прекрасен. Однако, далеко не все способны видеть эту красоту, многообразие цвета, форм, разнообразие оттенков красок неба, воды, листьев. Умение «смотреть» и «видеть», «слушать» и «слышать» не развивается само собой, не дается от рождения в готовом виде, а воспитывается. Учиться жить в согласии с природой, с окружающей средой следует начинать в дошкольном возрасте.

Основным видом детской деятельности является игра. Именно она позволяет удовлетворить детскую любознательность, вовлечь ребенка в активное освоение окружающего мира, помогает ему овладеть способами познания связей между предметами и явлениями.

В педагогике все игры классифицированы по разным основаниям. Особое место занимает дидактическая игра — разновидность игр с правилами, специально создаваемых педагогикой в целях воспитания и обучения детей. Эти игры направлены на решение конкретных задач обучения, но, в то же время, в них проявляется воспитательное и развивающее влияние игровой деятельности.

Дидактические игры также можно классифицировать по содержанию на математические, сенсорные, речевые, музыкальные, природоведческие, экологические и др.

В данной работе нас интересуют игры экологического содержания (экологические игры). По определению С. Д. Дерябо и В. А. Ясвина «экологическая игра» — это форма экологического образования, основанная на развертывании особой (игровой) деятельности участников, стимулирующая высокий уровень мотивации, интереса и эмоциональной включенности. Авторы выделяют следующие виды экологических игр: соревновательные, ролевые, имитационные.

Не всякая игра является экологической по своим целям и содержанию. Прежде всего, при организации экологической игры, педагогу необходимо решать следующие задачи:

- формирование системы экологических знаний;
- формирование экологически правильного поведения и деятельности в природе;
- формирование коммуникативных умений и навыков.

Используя дидактические игры, воспитатель должен учитывать следующие дидактические принципы: доступность, повторяемость, постепенность выполнения заданий, учет возрастных особенностей детей.

Свою работу по экологическому воспитанию детей младшего дошкольного возраста я строила с учётом ГОСО ДО. Я поставила перед собой следующие задачи:

- 1) сделать подборку дидактических игр, направленных на формирование у дошкольников экологической ответственности и отзывчивости по отношению к живой и неживой природе.
- 2) научить детей не только видеть красоту растений, но и вызвать у них желание участвовать в создании этой красоты, оберегать и сохранять ее.
- 3) воспитать основы экологического мышления, проявляющегося в гуманном отношении к представителям растительного мира, как к живым, неповторимым организмам.

Анализ типовой образовательной программы дошкольного образования позволил мне выявить основное содержание раздела «Ознакомление с миром природы». Среди основных задач этого раздела выделяются следующие:

знакомить детей с доступными явлениями природы.

- Учить узнавать в природе, на картинках, в игрушках домашних животных (кошку, собаку, корову, курицу и др.) и их детенышей и называть их. Узнавать на картинке некоторых диких животных (медведя, зайца, лису и др.) и называть их.
- Вместе с детьми наблюдать за птицами и насекомыми на участке, за рыбками в аквариуме; подкармливать птиц.
- Учить различать по внешнему виду овощи (помидор, огурец, морковь и др.) и фрукты (яблоко, груша и др.).
- Помогать детям замечать красоту природы в разное время года.
- Воспитывать бережное отношение к животным. Учить основам взаимодействия с природой (рассматривать растения и животных, не нанося им вред; одеваться по погоде).

Игры экологического содержания я использую в разных видах режимных моментах: в образовательной (ОУД), на прогулке, в свободной деятельности. В группе оборудована полочка, где находятся печатные игры (лото, ходилки и др.), в свободном доступе для детей безопасный природный материал: листочки, шишки, песок. Каждый ребенок может участвовать в уходе за комнатными растениями. Для активизации интереса мы дали каждому растению своё имя, придумали для него историю (экологическую сказку).

В ходе проведенной работы, важным результатом явилось то, что дети заинтересовались жизнью растений, животных, неживой природы, стали бережно относиться к ним. Дети стали понимать значение растений в жизни человека и необходимость беречь растительный и животный мир. Это стало возможным благодаря созданию необходимых условий в группе, подбору материала для организации дидактических игр, регулярному календарному планированию всех видов детской деятельности. Я заметила то, что мои ребята очень любят творческие игры, такие как: «О чём думают деревья?», «Что бывает круглым (красным, острым, круглым, мягким...)», и др.

<p>Соревновательные игры экологического содержания основаны на стимулировании активности участников в приобретении и демонстрации экологических знаний, навыков и умений.</p>	<p>Рольевые игры экологического содержания основаны на моделировании социального содержания экологической деятельности: соот- ветствующих ролей, системы отношений.</p>	<p>Имитационные игры эко- логического содержания основаны на моделировании экологической реальности и предметного содержания экологической деятельности</p>
---	---	---

<p>Дидактические игры с природным материалом: «Кто быстрее» — соберет в корзинки: грибы, ягоды, листочки и т. д. — соберет в ведерки овощи и фрукты. — разделит между животными корм (семечки, желуди и т. д.)</p>	<p>«Изобрази дерево», «Изобрази животное», «Космическая экспедиция» «Доктор Айболит» и др. «Рыба, птица, зверь»</p>	<p>«Экологический конструктор» — позволяет имитировать новые города, жилища животных и т. д. «Мы идем по лесу (по лугу), (по парку и т. д.)» — имитирует экскурсию по лесу. «Узнай по запаху», «Угадай на вкус», «Кот и мыши», «Серый зайка умывается»,</p>
<p>Настольно-печатные игры: Можно использовать те же самые игры, только с заменого природного материала печатными карточками: «Экологическое лото» «Кто лишний?», «Кто чем питается?» и др. — самое главное у детей должен быть дух соревнования.</p>	<p>«Экологические сказки» — драматизация сказок экологического (природоведческого) содержания: «Колобок», «Путешествие Капельки», «Мой цветочек» и др. Дети могут сами сочинять небольшие произведения.</p>	
<p>Словесные игры: «Назови как можно больше фруктов, овощей, зверей, растений и т. д.» «Отгадай загаданное слово» и т. д. «Экологический аукцион», «Узнай по описанию (комнатные растения)»</p>		
<p>Подвижные игры: «К названному дереву беги»</p>		

Я уверена в том, что экологические игры помогут ребятам лучше познакомиться с природой, оставят в их памяти яркий след, научат любить природу, сформируют чувство ответственности по отношению ко всему, что их окружает.

Литература:

- 1.Дерябо, С. Д., Ясвин В. А. Экологическая педагогика и психология. Ростов-на-Дону: Издательство «Феникс», 1996, 480 с.
- 2.Михайлова, Л. С. Дидактическая игра в экологическом воспитании детей дошкольного возраста // Молодой ученый. — 2016. — № 12.6. — с. 90–94.

**Григорьева Светлана Валерьевна, методист
Утепова Жайнагуль Нурлановна, воспитатель
детский сад «Балауса»
г. Алматы**

Использование средств ИКТ при взаимодействии педагогов и родителей

Перед педагогами дошкольного образования в настоящий момент поставлена сложная задача: с одной стороны, обеспечить преемственность между ступенями дошкольного образования и последующими ступенями, а с другой стороны — не нарушить тот «сладостный и тонкий» мир детства, в котором ребенок развивается и познает окружающий мир и находит свое место в нем. Учитывая все особенности дошкольного возраста, его потенциал и ограничения, педагог ДО выстраивает систему образования, воспитания и обучения будущих творцов окружающей реальности. В столь сложной задаче неопределима роль родителей.

Перед педагогами стоят задачи:

1. Сохранить самооценку и уникальность детства как важного этапа в развитии человека;
2. Наладить социальное партнерство как форму эффективного взаимодействия между субъектами образования (воспитателями и воспитанниками, педагогами и родителями и т. д.)

В творческом поиске по реализации этих задач на практике коллектив ДО решил углубить работу с родителями, используя средства ИКТ. Информационно-коммуникационные технологии как нельзя лучше подходят для осуществления дифференцированного подхода в работе с родителями, основные постулаты которого:

- . взаимное доверие во взаимоотношениях между педагогом и родителями;
- . соблюдение такта, чуткости, отзывчивости по отношению к родителям;
- . учет своеобразия условий жизни каждой семьи, возраста родителей, уровня подготовленности в вопросах воспитания;
- . сочетание индивидуального подхода к каждой семье с организацией работы со всеми родителями группы;
- . взаимосвязь разных форм работы с родителями;
- . одновременное влияние на родителей и детей;
- . обеспечение в работе с родителями определенной последовательности, системы.

Современные родители активно пользуются социальными сетями, смартфонами, различными мобильными приложениями. Это большой ресурс для налаживания эффективной коммуникации и дифференцированного взаимодействия. Нами были использованы следующие инструменты: электронная почта родителей, страница группы в социальной сети ВКонтакте, мобильное приложение Ватсап, образовательные маршруты.

В первую очередь была создана база данных электронных адресов родителей. Связь с родителями по электронной почте позволяет обмениваться большими объемами информации, к примеру очень удобно с помощью этого ресурса оснастить каждого родителя законодательными материалами по вопросу дошкольного образования. Владение родителями данной информацией делает общение педагогов и родителей более осмысленным и целенаправленным.

Следующим задействованным нами ресурсом стала страница группы в социальной сети «Инстаграм». Родители сами проявили инициативу по созданию страницы, активно используют ее для обмена фото- и видео-материалами с утренников и других мероприятий детского сада, интересными ссылками по развитию детей, информацией различного характера, касающейся текущей жизни группы. Воспитатель, в свою очередь, может дублировать здесь важные объявления, размещать групповые консультации по различным темам (патриотическому воспитанию, ОБЖ, здоровому образу жизни и т. д.), освещать тематику текущей недели, вносить предложения по развитию группы (например, по

оснащению театрального уголка, пополнению уголка конструирования Лего-конструктором и т. д.). Такая страница была создана сначала в одной группе ДО, а затем подключились и все остальные группы.

Мобильное приложение Ватсап, которым оснащены современные смартфоны, — это еще один ресурс для оперативной связи с родителями. В некотором отличии от электронной почты и страницы в социальной сети, это приложение позволяет с еще большей скоростью доносить до родителей ту или иную информацию небольшого объема. При условии доступа в интернет, приложение позволяет передавать по телефону в режиме реального времени бесплатные текстовые, фото- и видео-сообщения как индивидуально, так и группе абонентов. Охват родителей с помощью данного приложения достаточно высок, к примеру, в группе «Кұлыншак», списочный состав которой составляет 14 чел., родительская группа в приложении Ватсап составляет 14 человека. Таким образом, вместо обзвона 14 человек, воспитатель пишет одно сообщение, которое практически моментально получает вся группа. Диапазон вопросов, решаемых с помощью этого приложения очень широк. Это и вопросы организационно-бытового характера, как например, украшение беседки или участка, определение более предпочтительного времени для родительского собрания и ознакомление с повесткой дня и пр., так и обсуждение вопросов, касающихся образовательных моментов, как например оснащение математического кружка или изобразительной студии. Индивидуальные сообщения в том же приложении очень удобны для родителей, когда им нужно предупредить об отсутствии ребенка, опоздании, задать любой интересующий вопрос относительно состояния ребенка в настоящий момент. Воспитатель может не просто ответить, но сопроводить свое сообщение фото или даже видео. Все это сильно повышает уровень доверия и открытости в общении педагога с родителями.

Еще одним ресурсом, используемым нашими педагогами, является образовательный маршрут — инструктивные материалы и методические рекомендации по организации целенаправленной образовательной или культурно-просветительской деятельности родителей с детьми в сети Интернет. Образовательные маршруты могут быть обучающего, воспитательного, развивающего или творческого характера, также это могут быть варианты организации семейного досуга с использованием средств и сервисов ИКТ (например, виртуальные экскурсии в различные музеи мира — Московский Кремль <http://tours.kremlin.ru/>, Эрмитаж <https://www.hermitagemuseum.org/>, сайты детских писателей — <http://andersen.com.ua> — все сказки Андерсена, <http://s-marshak.ru> — сайт о жизни и творчестве Самуила Маршака и др.) Этот ресурс открывает бездну возможностей для индивидуализации работы с родителями и детьми. При выявлении той или иной заинтересованности ребенка, склонности к какому-то виду деятельности, педагог составляет образовательный маршрут для совместной работы родителя и ребенка в сети интернет. Это могут быть как вопросы краеведческого характера патриотической направленности, так и вопросы творческого, интеллектуального развития и пр. Возможности поистине безграничны. Материалы образовательного маршрута могут быть представлены как в группе в социальной сети, так и персонально отправлены по электронной почте. Таким образом можно выстраивать как общую, так и индивидуальную траекторию развития группы или ребенка, а в дальнейшем родители охотно участвуют в создании и ведении детских портфолио.

Подводя итог, можно сказать, что использование ИКТ при взаимодействии с родителями усиливает взаимное доверие во взаимоотношениях между педагогом и родителями; дает возможность учитывать своеобразие условий жизни каждой семьи, возраста родителей, уровня подготовленности в вопросах воспитания; сочетать индивидуальный подход к каждой семье с организацией работы со всеми родителями группы; поддерживать взаимосвязь разных форм работы с родителями; одновременно влиять на родителей и детей; обеспечивать в работе с родителями определенную последовательность, систему.

Литература:

1. Аннотированный каталог интернет-ресурсов для воспитателя дошкольного образовательного учреждения. Составитель: Е. В. Соломина, преподаватель литературы, высшая квалификационная категория. Каменск-Уральский педагогический колледж. 2008. — 27 с.
2. Взаимодействие семьи и ДОУ: программы развития детско-родительских отношений; совместная деятельность педагогов, родителей и детей / авт.-сост. Н. А. Кочетова, И. А. Желтикова, М. А. Тверетина. — Волгоград: Учитель, 2014. — 218 с.
3. Данилина, Т. А. Современные проблемы взаимодействия дошкольного учреждения с семьей // Дошкольное воспитание. 2000. — № 1. — с. 41–49.

Ягникова Надежда Анатольевна, воспитатель
Шульгина Галина Ярославовна, воспитатель
СКО, район имени Габита Мусрепова, с Новоишимское

Нестандартные формы организации образовательной деятельности дошкольников

Нестандартные формы организации образовательной деятельности дошкольников — импровизированные занятия со свободной структурой. Это интересные, необычные формы представления материала на занятии. В целом, использование нестандартных форм позволяет сделать образовательный процесс для дошкольников информационно более емким, зрелищным, комфортным и динамичным.

Дошкольник имеет специфические возрастные особенности: неустойчивое внимание, преобладание наглядно-образного мышления, повышенную двигательную активность, стремление к игровой деятельности, разнообразие познавательных интересов. Для того чтобы поддерживать внимание и интерес детей дошкольного возраста, необходимы нестандартные формы организации образовательной деятельности.

Нестандартные занятия обогащаются игровыми и сказочными сюжетами. Ребенок, увлекаясь замыслом игры, не замечает скрытой задачи.

Выбор нестандартных форм организации образовательной деятельности дошкольников зависит от цели занятия. В таблице 1 представим различные формы организации образовательной деятельности дошкольников в зависимости от цели.

Цели	Формы
Развитие осмысленного отношения к знаниям	занятие — творчество, создание произведений, занятие — диалог, защита знаний, защита идей, занятие — встреча...
Становление творческих способностей	занятие — сказка, занятие — изобретательство, творческий отчет, занятие — выставка, «удивительное рядом»,

	занятие — сюрприз, занятие — подарок от ..., Например, от Смешариков
Расширение кругозора ...	прогулка по ..., экскурсия по ..., путешествие в прошлое (будущее), путешествие на ..., путешествие по стране
Стимулирование познавательного интереса	занятие — игра, КВН, занятие — журнал, занятие — викторина, занятие — кроссворд
Становление способностей к общению, сопереживанию	занятие — портрет, занятие — интервью, занятие — представление
Приобщение к активным формам	занятие — праздник, занятие — поход, занятие — концерт, занятие — «круглый стол», занятие — исследование, занятие — театр, занятие — презентация, занятие — мастер-класс

Приведем примеры нестандартных форм организации образовательной деятельности при формировании элементарных математических представлений дошкольников. Представим фрагмент занятий.

1. Занятие. Тема: «Число и цифра 6».

Цель: систематизация знания о числе и цифре 6.

Задачи:

закреплять количественный счет в пределах 6;

формировать умение сравнивать числа;

формировать умение устанавливать соответствие между элементами двух множеств, уравнивать множества, определять и использовать в речи понятия «столько же», «поровну», «больше», «меньше».

I. Организационный этап.

В группу заходит Красная Шапочка (педагог в образе сказочной героини).

К. Ш.: Здравствуйте, ребята! Меня мама отправила в гости к бабушке. В лесу я встретила Волка, и он приготовил для меня сложные задания. Чтобы пройти к бабушке, мне нужно их выполнить. Одной мне не справиться! Нужна ваша помощь! Вы мне поможете?

Д: Да.

II. Основной этап.

К. Ш.: Я шла по лесу, пела свою песенку и собирала грибы, много собрала, а чего больше — грибов или пирожков в корзинке не знаю. Что теперь делать?

Д: Посчитать грибы и пирожки.

Красная Шапочка раздает рисунки с грибами и пирожками детям.

К. Ш.: Посмотрите на рисунки, чего больше грибов или пирожков?

Дети затрудняются ответить.

К. Ш.: Что нужно сделать, чтобы узнать, чего больше?

Д: Расставить (разложить) парами.

К. Ш.: Разложите парами. Посмотрите, чего больше — грибов или пирожков?

Д: Их поровну (или пирожков столько же, сколько и грибов).

К. Ш.: Что значит «поровну»?

Д: одинаковое количество.

К. Ш.: На полянке нашла еще один гриб. Чего стало больше?

Д: Грибов стало больше.

К. Ш.: На сколько грибов стало больше, чем пирожков?

Д: На 1 гриб

К. Ш.: Почему?

Д: У одного гриба нет пары.

К. Ш.: Посчитайте грибы и пирожки.

Д: 6 грибов и 5 пирожков.

К. Ш.: Сравните числа. Что можете сказать?

Д: 6 больше 5.

К. Ш.: Значит, 6 больше, чем 5, на сколько?

Д: На 1.

К. Ш.: Что нужно сделать, чтобы грибов и пирожков стало поровну?

Д: Прибавить еще 1 пирожок.

К. Ш.: Как еще можно получить одинаковое количество грибов и пирожков?

Д: Убрать 1 гриб.

Красная Шапочка показывает цветок детям.

К. Ш.: Посмотрите, какой цветок я нашла в лесу, сколько у него лепестков?

Д: 6

К. Ш.: Чего еще бывает по 6?

Д: У снежинки 6 лучиков, 6 лапок у насекомого...

К. Ш.: Волк приготовил для вас еще одно задание. Будьте внимательны! Я буду задавать вопросы, а ответ на вопросы вы будете показывать карточкой. Самое главное условие — говорить в этой игре нельзя, можно только показывать карточку.

К. Ш.: Сколько пальцев на правой руке? (5).

К. Ш.: Сколько сигналов у светофора? (3).

К. Ш.: Сколько носов у двух псов (4).

К. Ш.: Сколько ушей у 3 мышей? (6).

К. Ш.: Сколько ножек у божьей коровки (6).

К. Ш.: Все верно.

Таким образом, нестандартные формы организации образовательной деятельности способствуют формированию у дошкольников устойчивого интереса к занятиям; формированию предпосылок учебной деятельности (умений: принимать учебную задачу; следовать правилам; мыслить и действовать самостоятельно; осуществлять контроль собственных действий; обеспечивать подготовку руки к письму); оказывают эмоциональное воздействие на детей, благодаря чему у дошкольников происходит формирование умений, совершенствование знаний в ведущих для их возраста видах деятельности; способствуют снятию напряжения; вовлечению детей в поисковую творческую деятельность.

Литература:

Методика обучения и воспитания в области дошкольного образования: курс лекций: учебно-методическое пособие / сост. И. О. Карелина. — Рыбинск: филиал ЯГПУ, 2012. — с. 13.

Совершенствование процесса воспитания и обучения дошкольников в деятельности: Межвузовский сборник трудов / Под ред. А. Н. Троян, Н. Д. Ватутиной. Екатеринбург: УГПИ, 2008. — с. 58.

**Борисова Елена Геннадьевна,
директор образовательного комплекса
«Юнона»
Алматинской области,
Илийского района, п. Боралдай.**

Мотивация педагогов ДО к инновационной деятельности

Характерной особенностью нашего времени для решения проблемы улучшения качества дошкольного образования является активизация инновационных процессов в образовании. Происходит смена образовательной парадигмы: предлагается иное содержание, иные подходы, право, отношение, поведение, иной педагогический менталитет. Все это свидетельствует о разворачивании инновационных процессов в системе дошкольного образования.

Как существенный элемент развития образования инновации выражаются в тенденциях накопления и внедрения нововведений в образовательный процесс, что в совокупности приводит к качественным изменениям его содержательных и технологических аспектов.

Инновационные преобразования приобретают системный характер. Созданы новые типы и виды дошкольных учреждений, новые образовательные программы, позволяющие обеспечить вариативность воспитательно-образовательного процесса, ориентированного на индивидуальность ребенка и запросы его семьи.

Инновации определяют новые методы, формы, средства, технологии, используемые в педагогической практике, ориентированные на личность ребёнка, на развитие его способностей. Педагогические инновации могут либо изменять процессы воспитания и обучения, либо совершенствовать. Тогда необходимо говорить в потребности педагога в инновациях в современной профессиональной действительности.

Потребность в инновациях возникает тогда, когда появляется необходимость разрешить какую-то проблему, когда создается противоречие между желанием и реальным результатом. Источником инноваций является проблема. Решить проблему — значит изменить систему, привести ее в соответствие с желаемой. Если изменения имеют качественный характер, то в результате решения проблемы происходит развитие системы. Степень актуальности новшества определяется значимостью той практической проблемы, решению которой может способствовать его использование.

Общая цель инновационной деятельности, по мнению В. С. Лазарева — улучшение способности педагогической системы образовательного учреждения достигать качественно более высоких результатов образования. Следовательно, инновационная образовательная деятельность — это деятельность, благодаря которой происходит развитие образовательного процесса.

Успешность и действенность инновационной работы, ее влияние на развитие дошкольного образовательного учреждения зависят от актуальности работы, заинтересованности и профессиональной компетентности участников, системы методических и организационных мероприятий а также от мотивированности педагогических кадров.

Таким образом, можно констатировать, что в настоящее время модернизации образования каждое дошкольное образовательное учреждение сталкивается с необходимостью внедрения инноваций, иначе оно не может соответствовать современным требованиям государства, общества в целом, запросам родителей воспитанников. Каждый педагог дошкольного образовательного учреждения стоит перед выбором внедрения инноваций в свою профессиональную деятельность или уход из профессии. Каждый руководитель детского сада заинтересован в сохранении и развитии своего учреждения, поэтому нуждается в

изучении и развитии инновационных процессов в учреждении. Следовательно, инновационные процессы будут затрагивать участников образовательного процесса: педагогов, детей, родителей воспитанников, а также руководство учреждения, которое будет способствовать внедрению инноваций в практическую деятельность педагогов ДО. А значит можно выделить направления развития инновационных процессов:

Инновации в управленческой деятельности:

- программно-целевой педагогический менеджмент;
- создание единой программы управления;
- широкое делегирование полномочий и расширение степени участия сотрудников в управлении развитием учреждения;
- разработка Концепции развития ДОУ, Программы развития, образовательных программ;
- изменение алгоритма проведения внутреннего контроля за качеством образования, внедрение новых его форм, делегирование контрольных функций;
- разработка эффективного инструментария мотивации и стимулирования педагогических кадров и др.

Инновации в содержании образования:

- адаптация и внедрение новых программ;
- разработка индивидуальных программ образования;
- организация дополнительных образовательных услуг. Инновации в технологиях:
- адаптация, разработка и использование здоровьесберегающих технологий воспитания дошкольников;
- использование технологии проблемного и развивающего обучения, информационных технологий, исследовательского метода, социоигровых подходов в работе с детьми, родителями и педагогами. **Инновации в работе с кадрами:**
- создание системы непрерывного образования педагогов;
- разработка программы формирования кадрового потенциала;
- разработка и применение индивидуальных программ творческого развития педагогов;
- индивидуализация форм и методов методической работы в зависимости от уровня профессионального мастерства педагогов;
- использование мастер-классов, педагогических рингов, стажерских площадок, педагогических проектов для повышения квалификации педагогических работников;
- самореализационные формы повышения квалификации — творческие конкурсы и лаборатории, публикации опыта работы, создание банка инновационных идей и т. п.;
- активные методы обучения.

Инновации в работе с детьми:

- организация различных форм детской деятельности, занятий по интересам в кружках и студиях;
- обеспечение индивидуально-личностного, дифференцированного подхода;
- разработка индивидуального маршрута развития и составление портфолио достижений в работе с одаренными детьми;
- организация простейшего экспериментирования и моделирование ситуаций.

Инновации в работе с родителями:

- применение интерактивных методов взаимодействия с родителями по освоению детьми основной общеобразовательной программы дошкольного образовательного учреждения;
- использование неформальных способов взаимодействия с родителями воспитанников, вовлекающих их в жизнь детского сообщества через клубы, семейные праздники и т. д.;

- организация пресс-службы по выпуску газеты для педагогического просвещения родителей.

Инновации в предметно-развивающей среде:

- обогащение макросреды ДО и микросреды групп с учетом авторских разработок;
- построение развивающего пространства ДО по принципу интеграции и моделирования;
- преобразование предметно-пространственной среды на основе гендерного принципа, отражающего интересы девочек и мальчиков;
- развитие альтернативных форм дошкольного образования;
- организация работы группы выходного дня;
- разработка программы предшкольной подготовки неорганизованных детей в условиях группы выходного дня на базе ДО и др.

Таким образом, инновации в дошкольном образовании в настоящее время являются необходимостью для поддержания соответствия учреждения соответствию требованиям федерального государственного образовательного стандарта дошкольного образования. Однако, данная необходимость может противоречить потребностям педагогов дошкольных образовательных учреждений, которые могут быть не готовы к переходу от стабильности к принятию новообразований: их изучению, переосмыслению и применению в практической деятельности. Поэтому в процессе применения инновационных технологий велика роль руководителя дошкольного образовательного учреждения, который обеспечивает их внедрение.

Одним из элементов управленческой деятельности руководителя по внедрению инноваций в образовательный процесс детского сада будет мотивация и стимулирование педагогических кадров с целью сохранения стабильного коллектива и повышения их профессионализма. Для этого необходимо изучить и внести изменения в систему мотивации педагогических кадров ДО.

Литература:

- Алехина, О. Е. Стимулирование развития работников организации / О. Е. Алехина // Управление персоналом. — 2013 — с. 32–34.
- Бергер, Д., Бергер Л. Энциклопедия систем мотивации и оплаты труда — М.: Альпина Бизнес Букс, 2008.
- Еникеев, М. И. Общая психология / учебник / М. И. Еникеев. — М.: ПРИОР, 2012. — 263 с.
- Ковалев, С. В. Работа с персоналом: системный подход. — М.: Альфа-пресс, 2008.

КГУ "Средняя общеобразовательная школа №10"
Восточно-Казахстанская область, г. Семей
Бутабаева Ирина Равильевна
Бейбит Асем Талгатовна
воспитатели КПП

Использование активных методов организации познавательной деятельности дошкольников при формировании элементарных математических представлений

Государственный образовательный стандарта дошкольного образования требует от педагогов всестороннего развития личности ребенка в процессе организации образовательной деятельности. Ребенок становится субъектом — активным участником образовательного процесса. И это привносит в работу педагогов дошкольных образовательных организаций свои изменения.

Важнейшей задачей дошкольного образования остается познавательное развитие детей. Дошкольники включаются в познавательную деятельность, в результате которой формируется личностный опыт ребёнка, его ценностное отношение к миру, потребности в знании и познании. Познавательная деятельность — это активная деятельность субъекта по приобретению и использованию знаний об особенностях и объектах реальной жизни. Главная задача познавательного развития ребенка — формирование потребности и способности активно мыслить, преодолевать трудности при решении разнообразных умственных задач.

Как же организовать познавательную деятельность ребенка? На помощь педагогу дошкольного образования приходят активные методы организации познавательной деятельности (АМОПД), при использовании которых деятельность детей носит продуктивный, творческий, поисковый характер. Активные методы — это методы, характеризующиеся высокой степенью включенности обучающихся в образовательный процесс, активизирующие их познавательную и творческую деятельность при решении поставленных задач. Это методы, стимулирующие детей к активной мыслительной и практической деятельности в процессе овладения материалом. Они способствуют развитию мышления, познавательных интересов и способностей, формированию умений и навыков самообразования. В основе этих методов лежит конструирование педагогических ситуаций, направленных на активизацию мышления и деятельности детей.

Отличительными особенностями АМОПД являются:

- целенаправленная активизация мышления;
- продолжительное время вовлечения детей в образовательный процесс, поскольку их активность должна быть устойчивой и длительной (т. е. в течение всего занятия);
- самостоятельная творческая выработка решений, повышенная степень мотивации и эмоциональности дошкольников;
- интерактивный характер (от англ. *interaction* — взаимодействие), т. е. постоянное взаимодействие субъектов образовательной деятельности (дошкольников и педагогов) посредством прямых и обратных связей, свободный обмен мнениями о путях разрешения той или иной проблемы.

В настоящее время использование активных методов в процессе организации образовательной деятельности детей стало неотъемлемой частью работы педагогов дошкольных образовательных организаций. Современного ребенка уже не получится усадить на стульчик, чтобы проводить скучные традиционные занятия по рабочим тетрадкам. Грамотные педагоги используют такие методы, как деловая игра, групповая дискуссия, мозговой штурм, кейс-метод в адаптированной для дошколят форме, и многие другие, не менее интересные методы.

Одним из активных методов организации познавательной деятельности дошкольников является групповая дискуссия, которая представляет собой целенаправленный и

упорядоченный обмен идеями, суждениями, мнениями в группе ради поиска истины. В ней обычно выступают две стороны, защищающие принципиально различные точки зрения на проблему. Групповая дискуссия уступает изложению по эффективности передачи информации, но высоко эффективна для закрепления сведений, творческого осмысления изученного материала и формирования ценностных ориентаций. Дети чрезвычайно активно высказывают свое мнение и вступают в диалог. Кроме того, дети дошкольного возраста очень любят помогать окружающим, чувствовать собственную значимость, и поэтому, когда им предлагается вступить в дискуссию, помочь решить спор, они с радостью это делают. Перед началом занятия детям стоит пояснить, что нужно не только высказывать свое мнение, но и уметь выслушать точку зрения другого.

Именно метод групповой дискуссии был использован нами на практике при организации образовательной деятельности детей подготовительной группы в процессе формирования элементарных математических представлений.

Приведем фрагмент занятия по формированию элементарных математических представлений детей старшего дошкольного возраста с применением дискуссии как активного метода организации познавательной деятельности дошкольников.

Тема: «Квадрат и круг».

Интеграция образовательных областей: познание развитие и коммуникация.

Цель: совершенствование знания о геометрических фигурах — квадрате и круге.

Задачи:

а. образовательные:

закреплять основные признаки квадрата и круга;

формировать умение распознавать квадрат и круг в окружающих предметах;

формировать умение составлять геометрические фигуры (круг и квадрат) из частей, дорисовывать круг и квадрат до предметов;

б. развивающие:

развивать мыслительные операции; воображение; умение работать в команде; отстаивать свою точку зрения;

в. воспитывающие:

воспитывать чувство товарищества, взаимовыручки.

Логика образовательной деятельности.

I этап. Организационный.

Педагоги, переодевшись Квадратом и Кругом, входят в группу, переговариваясь и ссорясь.

Круг: а я тебе говорю, что я важнее и главнее!

Квадрат: нет! Важнее я!

Круг: да что в тебе такого? Вот у меня нет углов, и похож на блюдце я, на тарелку и на крышку, на кольцо, на колесо, кто же я такой, друзья? Назовите вы меня!

Дети: ты — круг.

Круг: да, Круг. Смотрите, какой я красивый и важный. Расскажите, что вы о круге знаете?

Дети: У круга нет углов.

Квадрат: А я? А про меня? Я тоже хочу про себя послушать.

Не овал я и не круг,

Треугольнику я друг,

Прямоугольнику я брат,

Ведь зовут меня...

Дети: квадрат.

Квадрат: расскажите, ребята, обо мне.

Дети: у квадрата четыре стороны и четыре угла. Все стороны равны, все углы прямые.

Квадрат говорит Кругу: вот видишь, про меня больше сказали, значит, я важней.

Круг: нет, я важней! Предметов круглой формы больше, чем квадратной!

Квадрат: Ребята, помогите спор решить, кто из нас важнее!

II этап. Основной.

Круг: мы разделимся на команды — одна — будет команда Квадрата, а вторая — команда Круга. Сейчас мы наклеим вам значки (педагоги проходят и наклеивают на одежду ребят кружки и квадраты).

9) *Круг:* а вот и первое задание: пока играет музыка, ребята из моей команды найдите в группе предметы круглой формы. Ребята из команды Квадрата найдите предметы квадратной формы.

10) *Квадрат говорит Кругу:* давай проверим, какую фигуру быстрее соберут. Ребята, мы раздадим вам части фигур. Вы должны собрать фигуру всей командой и сделать это быстрее, чем соперники. Начинать только по команде. *Примечание:* педагоги раздают детям конверты с частями фигур и дают команду к старту. Если дети испытывают затруднения, педагоги показывают образцы.

11) *Круг:* ребята, посчитайте, сколько фигур вы видите на рисунке. Команда Квадрата считает квадраты, а команда Круга — круги.

12) *Квадрат Кругу:* видно, мы одинаково важны. Давай мириться?

Круг: вот еще! Последнее испытание осталось, а потом ты узнаешь, что я важнее. И даже не отговаривай меня. Мы раздадим вам, ребята, листы с изображением круга и квадрата, а вам нужно будет дорисовать каждую фигуру до предмета.

III этап. Итог занятия.

Круг: ладно, Квадрат, я согласен перестать спорить. Ведь есть у нас и общее. Ребята, кто мы, что у нас общее?

Дети: геометрические фигуры.

Круг и Квадрат: а чем мы различаемся?

Дети: у квадрата есть углы, а у круга нет. У квадрата четыре стороны, а у круга нет сторон.

Круг и Квадрат: так кто из нас важнее и нужнее?

Дети: и круг, и квадрат важны и нужны!

Круг и квадрат: спасибо вам за помощь.

На занятии с использованием групповой дискуссии дети активно сотрудничали внутри команды, подбадривали друг друга и старались справиться быстрее ребят другой команды.

Таким образом, активные методы организации познавательной деятельности имеют большое значение в работе с дошкольниками. Они сокращают путь от получения теоретических знаний до их практического применения, позволяют детям узнать, как поступать в тех или иных случаях, позволяют активно проявлять и формировать индивидуальные стратегии поведения, а так же способствуют формированию таких личностных качеств, как умение оперативно принимать оптимальные решения и эффективно их реализовывать в проблемных ситуациях.

Литература:

Активные методы обучения студентов: практическое руководство / Отв. за вып. И. М. Лоханина, М. М. Кашапов, Н. В. Ключева; Яросл. гос. ун-т. — Ярославль: ЯрГУ, 2005. — 118 с.

Зарукина, Е. В. Активные методы обучения: рекомендации по разработке и применению: учеб.-метод. пособие / Е. В. Зарукина, Н. А. Логинова, М. М. Новик. СПб.: СПбГИЭУ, 2010. — 59 с.

Селевко, Г. К. Энциклопедия образовательных технологий. В 2-х т. М.: Народное образование, 2005.

Селезнева, И. Г., Сухова А. С., Скобелина Н. А. Групповая дискуссия как форма образовательного процесса // Известия Волгоградского государственного технического университета. — № 5. — 2008. — с. 87–88.

Смирнов, С. Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности: Учеб. пособие для слушателей фак-тов и ин-тов повышения квалификации, преподавателей вузов и аспирантов. — М.: Аспект Пресс, 1995. — 271 с.

Нурмаханова Мирина Салижановна

Учитель русского языка и литературы

средней школы имени

Ю. Гагарина №29 города Тараза

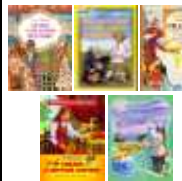

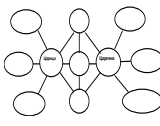

Тема раздела, подраздела: Мир фантазий. Что за прелесть, эти сказки!		
Дата:	ФИО учителя: Нурмаханова Мирина Салижановна	
Класс: 5	Количество присутствующих:	отсутствующих:
Тема урока	Что за прелесть эти сказки!	
Цели обучения, которые достигаются на данном уроке	5.СГ2:определять тему и основную мысль, опираясь на вопросы; 5.ЧЗ: понимать применение слов с переносным значением : синонимы, антонимы, метафоры, гиперболы, сравнения, олицетворения; 5.Пб: писать творческие работы, представляя себя на месте героя; 5.СРН4: использовать знаки препинания при прямой речи и обращении;	
Цели урока	Все учащиеся смогут: знать понятия: синонимы, антонимы, слова с переносным значением; подбирать синонимы, антонимы к словам и использовать их в речи, писать продолжение сказки, представляя себя на месте главного героя; расставлять знаки препинания в предложениях с обращениями Большинство учащихся смогут: определять в тексте эпитеты, использовать их в создании собственных текстов; применять пунктуационные правила оформления прямой речи в тексте. Некоторые учащиеся смогут: определять в тексте изобразительно-выразительные средства языка; классифицировать их, использовать в устной и письменной речи.	
Языковая цель	Учащиеся могут: находить в тексте синонимы, антонимы, изобразительно-выразительные средства языка (эпитеты, метафоры, сравнения, гиперболы, олицетворения), приводить примеры, использовать эти средства в устной и письменной речи, развивая навыки слушания, говорения, чтения и письма. Ключевые слова и фразы: литературная сказка, троп, эпитет, метафора, сравнение, гипербола, олицетворение, обращение, прямая речь, персонаж, добро, зло Полезные фразы для диалога/письма: Я думаю... Мне кажется... В словах выражается...	

	Эти изобразительно-выразительные средства создают образ... <i>Вопросы для обсуждения:</i> Кто из персонажей «Сказки о мертвой царевне и семи богатырях» воплощает Добро, а кто Зло? Чему учат сказки? <i>Можете ли вы сказать, почему...?</i> Почему именно в сказке используется так много разнообразных изобразительно-выразительных средств языка?
Уровни мышления	Знание и понимание, применение, анализ
Критерии оценивания	Учащиеся: понимают применение слов с переносным значением; используют тропы в устной и письменной речи; классифицируют изобразительные средства языка
Предыдущее обучение	Учащиеся знают о прямом и переносном значениях слов; могут извлекать необходимую информацию из различных источников (текста, таблиц); соблюдают орфографические и пунктуационные нормы
Привитие ценностей	Развивать критическое и творческое мышление, коммуникативные способности (сотрудничество, уважение друг к другу); прививать понятия о добре и зле, дружбе и взаимопомощи
Межпредметные связи	Русская литература, информатика, музыка
Использование ИКТ	отрывок из «Сказки о мертвой царевне и семи богатырях»

Ход урока

План Планируемое время	Запланированные задания		Ресурсы
Начало урока 2 мин	Деятельность учителя	Деятельность учащихся	
	1. Приветствие, мотивация. Определение темы урока.		
	Учитель приветствует учащихся. - Здравствуйте, красны девицы и добры молодцы! В каких произведениях звучат такие слова? Молодцы, ребята, как вы думаете, какова тема нашего урока? Запись даты и темы урока.	Дети отвечают. Записывают дату и тему урока	
5 мин	2. Проверка домашнего задания		
	ФО Взаимооценивание Если сделано упр.327Б – на полях тетради ставим кружок Стратегия «Мозговая атака», постановка «толстых» и «тонких» вопросов Кто помогает царевичу Елисею? (солнце, месяц, ветер) Как он просит их о помощи?	Дети обмениваются тетрадями и проверяют д/з друг друга	Русский язык: учебник для 5 кл. общеобразовательных школ. Сабитова

	(обращается к ним со словами) Как называется высказывание от лица говорящего? (прямая речь) Укажите, где слова автора, а где прямая речь? Найдите в словах Елисея обращение. Обратите внимание на знаки препинания при обращении и при выделении прямой речи ФО словесное оценивание Молодцы, вы хорошо справились с д/з.		З.К.,- Алматы: Мектеп, 2017-286с. http://expert.mektep.kz/ru/shop/25825-5-5_klass/?subject=упр_327Б
3 мин	3. Деление на группы «Найди свою сказку» 1. группа. «Сказка о мертвой царевне и семи богатырях»; 2. группа. «Сказка о царе Салтане...» 3. группа. «Сказка о рыбаке и рыбке» 4. группа. «Сказка о золотом петушке» 5. группа. «Сказка о попе и о работнике его Балде»	Делятся на группы	Карточки с картинкам и из 5 сказок А.С.Пушкина.
	4. Создание коллаборативной среды. Стратегия «Комплимент» (сначала внутри группы скажите соседу комплимент и постарайтесь, чтобы он был «сказочным», затем один комплимент от всей группы классу) - Приятно ли говорить и получать комплименты? - Улучшилось ли ваше настроение? 5. Озвучивание целей урока.	Говорят соседу в домашней группе «сказочный» комплимент и затем от всей группы комплимент для класса	оценочные листы
Середина урока 5 мин	Что объединяет эти сказки? (Автор А.С.Пушкин). Если у сказки есть автор, то какая это сказка? (литературная) Задание 1. Посмотрите отрывок из «Сказки о мертвой царевне и семи богатырях», назовите главных персонажей сказки. Какие из них воплощают Добро, а какие Зло? Давайте вспомним, как характеризует автор Царевну и	Отвечают на вопросы Смотрят отрывок, называют главных персонажей, отвечают на вопросы	видеоотрывок https://youtu.be/BODPbRENJ4o
8 мин			Учебник

	<p>Царицу? Метод «Диаграмма Венна» Опираясь на прилагательные из упр.328А, составьте графический органайзер, сначала найдите различия персонажей, а затем – общее, как единиц языка (существительные женского рода, в ед.ч, в И.п., однокоренные). Делаем вывод, что в словосочетании существительные и прилагательные согласованы в роде, числе и падеже. Обратите внимание на прилагательные, которыми вы описали этих двух героинь. Подберите к ним синонимы (устно). А теперь запишите к ним же антонимы.</p>	<p>Выполняют задание в соответствии с уровнем подготовки. Определяют в тексте слова, характеризующие главных героев. Устно называют синонимы к этим словам и записывают к ним антонимы.</p>	<p>стр.145 Упр 328А</p> 				
<p>2 мин</p>	<p>Физминутка</p>						
<p>Конец урока 13 мин</p>	<p>Дифференцированное задание 3. Упр.329А Опираясь на «Таблицу тропов», выпишите в тетрадь эпитеты, сравнения, метафоры, гиперболы, олицетворения. Внимание! В задании этого упражнения указано: выпишите выделенные слова и определите, какие это тропы. Но более мотивированные учащиеся найдут и другие слова, не выделенные шрифтом, но тоже являющиеся тропами. Как видите, это дифференцированное задание. Так же, как вариант задания для группы более мотивированных учащихся, можно предложить изучить «Таблицу тропов» по «Методу перепутанных фактов», т.е. им самостоятельно надо будет соотнести слово и соответствующее ему значение (см. приложение 2) Обратная связь Сложным ли было для вас задание? Как вы справились? Что осталось непонятным? Формативное оценивание задания по критериям</p> <table border="1" data-bbox="414 1702 1236 1937"> <thead> <tr> <th>Критерий оценивания</th> <th>Дескрипторы</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Знание понятия тропы, нахождение их в тексте; Классификация выразительных средств языка;</td> <td>Знают тропы и находят их в тексте – 16 Классифицируют выразительные средства языка -26</td> </tr> </tbody> </table>		Критерий оценивания	Дескрипторы	Знание понятия тропы, нахождение их в тексте; Классификация выразительных средств языка;	Знают тропы и находят их в тексте – 16 Классифицируют выразительные средства языка -26	<p>Учебник стр.145 Упр 329А</p>
Критерий оценивания	Дескрипторы						
Знание понятия тропы, нахождение их в тексте; Классификация выразительных средств языка;	Знают тропы и находят их в тексте – 16 Классифицируют выразительные средства языка -26						
<p>3 мин</p>	<p>Домашнее задание Упр. 330Б(продолжи сказку, представляя себя на месте героя)</p>		<p>Карточки с дифференци</p>				

	А.Продолжи сказку, используя прилагательные; В.Продолжи сказку, используя синонимы, антонимы, эпитеты; С.Продолжи сказку, используя разнообразные изобразительно-выразительные средства языка;	рованным домашним заданием
Рефлексия 4 мин	1. Подведение итогов 2. «Яблоня ожиданий» На партах у вас лежат яблочки, если вы были активны на уроке, приклейте красные яблочки на наше дерево, если считаете, что были менее активны - зелёные яблочки.	Картинка дерева и красные, зеленые яблоки
Дополнительная информация		
Дифференциация. Как вы планируете поддерживать учащихся? Как вы планируете стимулировать способных учащихся?	Оценивание. Как вы планируете увидеть приобретенные знания учащихся?	Здоровье и соблюдение техники безопасности
Разный уровень подготовки учащихся, упр.329А, «Метод перепутанных фактов» как вариант для изучения «Таблицы тропов» Домашнее задание разного уровня сложности	Формативное оценивание: При помощи взаимооценивания в листе оценивания, словесное оценивание, устное оценивание «Светофор», задания по критериям, дескрипторам	Соблюдение СанПиН физминутка - соблюдение здоровьесберегающего аспекта
Рефлексия	Используйте пространство ниже, чтобы подвести итоги урока. Ответьте на самые актуальные вопросы об уроке из блока слева.	
• Были ли цели обучения реалистичными?	Цели достижимы, так как построены в формате SMART: конкретны, четко сформулированы, измеримы, ориентированы на конкретный класс с учётом дифференциации	
• Что учащиеся сегодня изучили?	Находить в тексте синонимы, антонимы, изобразительно-выразительные средства языка (эпитеты, метафоры, сравнения, гиперболы, олицетворения), приводить примеры, использовать эти средства в устной и письменной речи, развивая навыки слушания, говорения, чтения и письма.	
• Какой была атмосфера обучения?	Благоприятная, деловая, направленная на организацию совместной деятельности, диалоговое сотрудничество (учитель-ученик, ученик-ученик) по достижению поставленных целей.	
• Хорошо ли сработала запланированная дифференциация?	Задания дифференцированы, способствуют достижению каждым учащимся функциональной грамотности, максимальной самореализации ученика.	
• Выдерживалось ли время обучения?	Планирую строго придерживаться временного графика для выполнения поставленных целей.	
• Какие изменения из данного плана я реализовал и почему?	Поменяла стратегию на этапе проверки домашнего задания, так как считаю ее более приемлимой для достижения цели этого этапа	

Kubeyeva Assel Sabitkyzy,
(Almaty region, Karasay district, Almalybak village) English teacher in Specialized
gymnasium of Al-Farabi for gifted children teaching in three languages

Article topic: Challenges in teaching English online

Abstract: This article is related to the actual challenges every teacher is facing at the moment. Here teachers can find some advice about managing their online classroom. Instructions how to handle the lesson process are common. The author tried to help teachers, so feel free to use it.

Keywords: challenges, online, lessons, teaching, students, assessment

In the middle of the coronavirus pandemic, many teachers were forced to base their instruction online to allow teaching and learning to continue. If you're a teacher who teaches hundreds (or even dozens) at an institution with tens of thousands of learners, this can present new challenges—especially if you're being asked to teach an online course for the first time. Thankfully, the move to online teaching can be relatively painless, even in times of significant disruption.

As an experienced teacher of English, I attended online courses to get ready for the challenges.

Here are three challenges you may face in your teaching as an online teacher and some useful instructional strategies to help you navigate through them.

The challenge: passive students

Unless thoughtfully crafted, online instruction can turn students into passive observers rather than active participants. Although these unengaged students may acquire the lesson content, they aren't able to apply their learnings outside the virtual classroom. They might pass assessments and complete learning activities, but they aren't planning on using their new knowledge to make connections with previous material or real-world examples. For learning to be effective, students must be engaged in the quality, breadth and depth of their learning.

Instructional strategy

In online learning environments, it's important to help students engage with course material in a way that makes sense for them. Providing them with ample flexible opportunities to reinforce course concepts will ensure that learning material sticks with them, even after they've completed their summative assessment.

Especially when students are learning remotely, teachers must recognize that students will only engage with course materials if they see them as valuable. With digital courseware, online teachers can adopt or create a customizable interactive textbook to extend active learning outside of class meetings. With in-line interactive questions, it is easy to track completion and comprehension of course content. These questions can be used to introduce new concepts, reinforce students'

understanding of topics and assess learning. Instructors can also easily export grades and participation data to their learning management system (LMS).

The challenge: staying connected with students

In an online classroom, much of the learning is completed asynchronously and students often feel disconnected from their instructor, as well as their peers. It can be difficult for instructors to teach online when they struggle to gauge how students are comprehending course content, and whether they are participating in learning experiences.

Instructional strategy

Feedback loops are key to building strong connections with learners in an online environment. When students complete a task, they get feedback and make adjustments accordingly. Feedback is meant to be non-evaluative and focused on a specific course learning objective. To give effective commentary, instructors must explain why a student is receiving the feedback, and suggest how they can improve in the future. This process also encourages students to reflect on that feedback, thus creating an iterative loop focused on individual progress and improvement over the course of a semester. Since this is an ongoing process, regular online formative assessments can build a continuous feedback loop. Using tools such as online assessments or platforms like Top Hat, you can provide specific, immediate feedback to students, giving instructors the chance to evaluate student performance.

Classroom response systems can also help faculty members understand how students are performing. When questions are posed to the class, for example, students can respond anonymously through their personal devices—the responses are then displayed on the screen in real-time. Some online learning platforms also offer weekly course reports to track student comprehension, outlining where they performed well and where they need more work. This can make it easier to identify students who are struggling and allows faculty to reach out with additional resources and support.

The challenge: encouraging collaboration

Interaction among students is one of the single most important elements of successful online education. Collaborative engagement motivates learning and promotes a deeper and more critically aware approach to the subject matter. Unfortunately, collaboration is one of the most difficult things to achieve when students are not physically present together.

Many discussion assignments do not support organic conversation. Posts are asynchronous, formal responses to prompts and so the required “discussion” of other students’ ideas is understandably forced. Such forums are more akin to prepared response papers than group exercises, and this may well be appropriate for your online content.

Instructional strategy

To encourage collaborative problem-solving, consider giving students a more specific task than simply “commenting” on each other’s ideas. Ask directly for constructive feedback about their classmates’ submissions. For example: “Focus on one claim in a colleague’s response that you think deserves to be developed in more depth. Suggest how that claim could be further developed and supported with evidence.”

Problem-based learning is a collaborative learning strategy that gives students the opportunity to apply course material to real-world case studies in small groups. This method, whether used in group learning or individually, helps students build upon their creativity and critical thinking skills. Students are invited to analyze, synthesize and then critique the information presented. By drawing on one another’s expertise and through seeking out online resources and tools, students who use problem-based learning can reach their course’s learning objectives in collaborative, meaningful ways.

References:

1. depositphotos.com
2. Instructions for teachers, NIS,2020.
3. tophat.com /online-teaching-challenges

**"Үшарал орта мектебі мектепке дейінгі шағын орталығымен " КММ
Орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
Сырғабай Құндызай Қанатқызы
5 в сынып**

**Работа с текстом. Формирование читательской грамотности на уроках русского языка
и литературы**

Аннотация

В школе в рамках обновленного содержания образования изучается современный русский литературный язык, поэтому программу школьного курса русского языка составляют основные сведения о нём. Вместе с тем в неё включены элементы общих сведений о языке, истории языка, его современных разновидностях — территориальных, профессиональных.

Содержание статья в основной школе обусловлено общей нацеленностью образовательного процесса на достижение метапредметных и предметных целей обучения, что возможно на основе компетентностного подхода, который обеспечивает формирование и развитие коммуникативной, языковой, лингвистической (языковедческой) и культуроведческой компетенции. А что такое чтение? Каждый вкладывает в это понятие что-то свое. Кто-то скажет, что это школьная дисциплина, кто-то скажет, что это от слова читать, а кто-то - процесс. И всё это будет верно. В современной жизни происходят постоянные глобальные процессы информатизации и цифровизации, каждый год увеличивается поток текстовой информации, предъявляются новые требования к ее анализу, переработке, систематизации. Сложившаяся ситуация подталкивает читательскую культуру к пренебрежению чтением. Таким образом, мы можем говорить о том, что при введении и реализации ФГОС ООО, теоретики и практики важно подчеркнуть важность обучения смысловому чтению, поставить задачу разработки новых подходов к обучению. Федеральный государственный стандарт основного общего образования выделяет «смысловое чтение» как отдельное умение, метапредметный результат. По словам Г.С.Ковалевой и Э.А.Красноярского, умение читать сводится лишь к овладению техникой чтения. Но теперь это постоянно развивающаяся совокупность ЗУН, которая раскрывает такое качество человека, которое должно совершенствоваться на протяжении всей его жизни. Я согласна с этой мыслью. В последние годы усиливается тенденция отказа детей от чтения книг, предпочитая другие источники. Дети перестают нарабатывать умение владеть информацией, систематизировать ее. В своей работе я столкнулась с подобной проблемой, когда ученики пишут научные работы, сообщения, делают презентации, совершенно не умея отбирать нужную информацию.

Представленные формативные задания дают учителю большие возможности для решения воспитательных задач и создают эмоциональный настрой, способствующий повышению интереса к предмету и успешному его изучению. Знания, полученные на этих уроках, обобщаются и систематизируются на каждом уроке систематически.

В настоящее время целью образования стало формирование ключевых компетентностей, что отмечено в государственных образовательных стандартах. Стратегия новых образовательных стандартов нацелена «на формирование средств и способов самостоятельного продвижения ученика в учебном предмете. Ученики могут хорошо владеть набором теоретических знаний, но испытывают значительные трудности в деятельности, требующей применения этих знаний для решения конкретных жизненных задач и ситуаций».

Результаты исследования PISA показывают, что Казахстан больше всего отстает от среднего показателя по ОЭСР по грамотности чтения. Ученики в Казахстане имеют самые низкие баллы по прочтению «несплошных текстов» (тексты, содержащие таблицы, графики, диаграммы) и по компетенции «размышление и оценка». Результаты исследований показывают, что педагоги дают сильные предметные знания, но не учат применять их в реальных жизненных ситуациях. Учащиеся не обладают достаточной способностью понимания и осмысления текстов различного содержания.

Основными причинами недостаточно сформированной грамотности чтения учащихся являются:

- 1) Непривычная форма тестирования. В процессе обучения учащиеся практически не встречаются с заданиями междисциплинарного характера, с жизненными ситуациями, в которых чтение им необходимо для решения общественных и частных задач;
- 2) Неумение работать с текстами делового стиля (объявлениями, расписаниями, анкетами, текстами, включающими диаграммы, схемы, карты, таблицы);
- 3) Недостаточный диалогический характер гуманитарного образования в школе. Школьников затрудняют задания, требующие соотнести различные точки зрения на явления и события, высказать собственную версию.

Наиболее эффективной формой в данном направлении я считаю работу с текстом на уроках русского языка как одно из условий развития творческого потенциала учащихся, пополнения их словарного запаса, улучшения качества речи.

Текст – это основа создания на уроках русского языка развивающей речевой среды. Именно текст - основной компонент структуры учебника по русскому языку, именно через текст реализуются все цели обучения в их комплексе: коммуникативная, образовательная, развивающая, воспитательная.

Любой практикующий педагог понимает, что не на каждом уроке есть время для работы даже с текстом небольшого объема, поэтому работу с текстами малой формы я решила проводить на занятиях много читать и рассказывать о чем смысл текста. Необходимо было усилить работу с текстом как источником информации: умений выделения главной и второстепенной, явной и скрытой, текстовой и внетекстовой информации, лаконичной

презентации информации и выступления перед публикой, изложения собственной точки зрения, аргументации собственной позиции в устной (в дискуссиях, дебатах, докладе и т.д.) и письменной (эссе) формах.

Таким образом, в условиях решения вышеуказанной стратегически важной для страны задачи мой проект поддерживает развитие главных функциональных качеств личности, как инициативность, способность творчески мыслить, принятие нестандартных решений, умение составлять свой проект жизни, выбирать траекторию жизненного пути, готовность обучаться в течение всей жизни.

В настоящее время в рамках обозначенных приоритетных направлений развития образования и науки Республики Казахстан ведется огромная работа по обновлению содержания образования. Основная цель обновления – это повышение качества среднего образования.

Президент страны в своем послании отмечает: «Чтобы стать развитым конкурентоспособным государством, мы должны стать высокообразованной нацией. Необходимо уделять большое внимание функциональной грамотности наших детей, в целом всего подрастающего поколения. Это важно, чтобы наши дети были адаптированы к современной жизни». В этом и заключается актуальность данной темы. Данная статья отличается тем, что учебные достижения имеют продуктивный характер, а учебный процесс характеризуется активной деятельностью самих учащихся по «добыванию» знаний на каждом уроке. В этих условиях учащийся – субъект познания, а учитель выступает организатором познавательной деятельности учащихся. Я учебном процессе даю ученикам задания направлены на овладение обучающимися навыками широкого спектра: критическое мышление и умение решать проблемы; командная работа и лидерские качества; гибкость и умение адаптироваться к новым условиям; инициативность и предпринимательские навыки; умение грамотно и четко излагать мысли как устно, так и письменно; умение искать и находить информацию; любознательность и воображение. А формативное оценивание определяет текущий уровень усвоения знаний и навыков в процессе повседневной работы в классе;

Существует разрыв, между тем, что дал учитель и тем, чему обучились ученики. Именно поэтому необходимо внедрять в практику формативное оценивание, которое формирует процесс диагностирования процесса обучения на начальной и промежуточной стадии.

Процесс формативного оценивания помогает каждому получить информацию о том, насколько успешно учатся ученики. Наблюдая за учениками в момент обучения, собирая информацию на основе обратной связи и проводя исследования в ходе учебного процесса.

Список литературы:

Вернер П.Г. Применение активных методов на уроках в начальной школе.

Хромова Т.Н. Активные методы обучения

Руководство для учителя первого уровня;

Руководство для учителя. с.163 // АОО «Назарбаев Интеллектуальные

школы» 2012г.

[Руководство для учителя. с. 111-118//АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» 2012 г.]

Загвоздкин, В. К. Традиционные и современные формы оценки учителя и их эффективность. // <http://centrobrrstov.ru>

Пинская, М.А. Формирующее оценивание: оценивание для обучения. Практическое руководство для учителей.

Методы оценивания в классе // <http://edugalaxy.intel.ru>

Теории педагогики. Объективное оценивание — фундаментальная задача образования. // <http://teoria.ru>

«Бейсембай Сахариев атындағы Бақты орта мектеп-бақша» КММ
Ағылшын тілі мұғалімі
Алпысбаева Акбота Серікқызы

LESSON PLAN

Short term plan:		School: B.Sakhariev
Date:		Teacher's name: Alpysbaeva Akbota
Class:6		Number present:20 Absent:0
Lesson title:	Our Health	
Learning objectives/s/:	<p>6.R5 Deduce meaning from context on a limited range of familiar general and curricular topics, including some extended texts</p> <p>6.L5 understand most specific information and detail of supported, extended talk on a range general and curricular topics</p> <p>6.S7 use appropriate subject-specific vocabulary and syntax to talk about a limited range of general topics, and some curricular topics</p> <p>6.C9 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings</p>	
Lesson objectives:	<p>All learners will be able to Name and use new words</p> <p>Most learners will be able to Answer the simple questions on the given theme; Match the words with their definition; Do the test;</p> <p>Some learners will be able to Make a complex dialogue;</p>	
Assessment criteria:	<ul style="list-style-type: none"> - Identify the meaning and details of the reading texts - Understand specific information and detail of support. - To express thoughts, ideas 	
Language objectives	-----	
Values links	<p>Good relationship among classmates.</p> <p>Respect</p> <p>Collaboration</p>	
Cross-curricular links	Biology, PE	
Previous learning	Write about the famous writers	
Plan		
Planned timings	Planned activities /replace the notes below with you planned activities/	Resources
Start 5 min	<p>Warm-up: Teacher gives a piece of picture and learners should join them. By these pictures they will divide into three groups. “ Fresh fruits ; Medicine ; Sport ;”</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teacher asks questions and learners should identify the topic of the lesson - What do you think about these pictures? - What can you say about fresh fruits and physical exercises or types of sport? - What should we do to be healthy? - What is the theme our lesson? 	Pictures

	About HEALTH OUR HEALTH	
<p>Middle 7-8 min</p>	<p>I. Reading. Task 2 . Strategy “ Jigsaw ” Read the text and fill the blanks with the word from the box.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>cold, sick, teacher, essay, students, home</p> </div> <p style="text-align: center;">Getting a Cold</p> <p>Lucy has a cold. Her nose is blocked, she coughs a lot, and she has a sore throat. She felt fine last night, but now she is very 1)____. Lucy wants to go 2)___and rest, but she thinks she can't. She is a student and her essay is due today. She needs to proof read it and print it so the teacher gets it on time. Lucy's 3)_____is very strict. He told Lucy that the 4)_____ must be handed in on time. There are eighteen 5)_____in the class, and they are all very busy writing their essays. Hopefully, they won't catch Lucy's 6)_____. If the other students catch colds, they might take several days off school and miss out on study.</p> <p>Task 3. Strategy “ True or false ” Mark sentences True or False:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lucy feels unwell. 2. The teacher told that she could hand the essay later. <p>Descriptor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reads the text; - selects an appropriate answer; - completes sentences with appropriate words from the box; - marks sentences True and False. 	<p><u>www.ef.com</u></p> <p>Student's book</p>
<p>4 min</p>	<p>II. Listening.</p> <p><u>Pre-listening:</u> Task 4. Strategy “ Matching ” Matching the words with definitions using a dictionary: Teacher gives to learners a sheet of papers with new words and definitions, learners should match them. Learners exchange their papers and they assess in peers, with the help of the active board. Peer assessment</p> <p>Descriptor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - learners read the words -they match the sentences using new words 	

<p>7 min</p> <p>8 min</p> <p>2 min</p> <p>6 min</p>	<p><u>While-listening:</u> Task 5. Strategy “ Who is the best ? ” Learners listen to the dialogue Multiple choice; teacher gives a test connected with the dialogue and learners should choose the right answer, the leader of the group check the answers. On the screen they correct answers of the task</p> <p><u>Post –listening:</u> Task 6.Strategy “ Snow ball ” Learners retell the story by throwing the ball, other learners will begin the story, others continue it.</p> <p>Descriptor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Listen to the dialogue - Do the test - Learners summaries the story <p>Physical training:</p> <p>III. Role- play: Make a dialogue with supporting words.</p> <p>Differentiation by task. Differentiation by support. Pair work Assess the dialogue with finger</p>	
<p>End</p> <p>5 min</p>	<p><i>For the feedback we will talk about “Traffic lights”</i></p> <p><i>Green The lesson is clear for me</i> <i>-Yellow I have got some question</i> <i>-Red I don ’t understand anything</i></p>	
<p>Additional information</p>		
<p>Differentiation-how do you plan to give more support? How do you plan to challenge the more able learners?</p> <p>More support will be given in the form of speaking prompts, gestures, and additional questions.</p> <p>Low level learners are supported asking simple questions; high level learners check the answers.</p>	<p>Assessment-how are you planning to check learners’ learning?</p> <p>Peer assessment, Pair assessment, self- assessment, monitoring.</p>	<p>Health and safety check</p> <p>Clean classroom, psychologically positive environment Physical training, dancing</p>

Имантаева Нургуль Мухтарбекқызы
Алматы қаласы, Әуезов ауданы,
№5 мектеп – гимназия КММ
қазақ тілі мен қазақ әдебиетінің мұғалімі

Пән: Қазақ тілі	Мектеп: №5 мектеп – гимназия КММ	
Күні: 26.11.2019 жыл.	Имантаева Нургуль Мухтарбекқызы	
Сынып: 6	Қатысқандар саны: 22	Қатыспағандар
Бөлім: Астана- мәдениет пен өнер ордасы	Тақырыбы: Астана – әсем қала. Диалект сөздер.	
Сабақ негізделген оқу мақсаты (мақсаттары)	О. 6.2.6.1 - оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау. Ж. 6.3.6.1 - мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялау;	
Сабақ мақсаттары	Барлық оқушылар: Тірек сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып мәтін жазады.	
	Оқушылардың басым бөлігі: Тірек сөздер мен сөз тіркестерін қолданып, құрылымы дұрыс жинақы мәтінді бестік диктант түрінде жазады.	
	Кейбір оқушылар: Оқылым, жазылым бойынша алынған ақпараттарды жинақтай отырып, өз бетінше тұжырым жасай алады, мәтінді түзетіп, саралайды.	
Бағалау критерийлері	тірек сөздерге сүйене отырып, мәтін мазмұнын түсінеді; -мәтіндегі негізгі ойды анықтап, пікірін білдіреді; -оқылым материалдары бойынша бестік диктант жазады; -мәтінге сай өзіндік ой-пікірлерін төрт сөйлем түрінде тұжырымдайды;	
Тілдік мақсат	Негізгі сөздер мен тіркестер: диалект, Астана, бәйтерек, Қазақстан.т.б	
	Сыныптағы диалог/жазылым үшін пайдалы тілдік бірліктер:	
	<i>Талқылауға арналған тақырыптар: Астана-әсем қала.</i>	
	<i>Жазу үшін ойға салу: Бәйтерек жайлы аңыз</i>	
Алдыңғы оқу	Астана-тарихи мекен.	
Жоспар		
Жоспарланған уақыт	Жоспарланған жаттығулар (төменде жоспарланған жаттығулармен қатар, ескертпелерді жазыңыз)	Ресурстар

<p>Басталуы 5 минут</p>	<p>Ұйымдастыру Сәлемдесу. «Мозайка» әдісі. Суреттердің реттілігін табыңыз. «Бір айналым сөйлем» бойынша таныстырып берсеңіздер.</p> 	<p>Слайд Ақпарат парағы</p>				
<p>Сабақ ортасы: 10 минут.</p>	<p>Оқулықпен жұмыс.</p> <p>5- тапсырма. Оқылым. С. Әдіс «ЦИФРЛЫҚ САНДЫҚ» бойынша мәтінді оқу. «Екі жақты түсіндірме күнделігі» Ж.</p> <table border="1" data-bbox="414 1265 1173 1624"> <thead> <tr> <th data-bbox="414 1265 790 1388">Мәтіннен ұнаған үзінді</th> <th data-bbox="790 1265 1173 1388">Себебі, пікіріңді жазыңыз.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="414 1388 790 1624"></td> <td data-bbox="790 1388 1173 1624"></td> </tr> </tbody> </table> <p>10-тапсырма. Мәнерлеп оқу. Т</p> <p>Сөз. Астана Сөз тіркесі Сөйлем Сұрақ Мәтін</p>	Мәтіннен ұнаған үзінді	Себебі, пікіріңді жазыңыз.			<p>Дескриптор:</p> <p>1. Маңызды тұсын анықтайды. 2. Мәтін бойынша нақты пікір білдіреді.</p>
Мәтіннен ұнаған үзінді	Себебі, пікіріңді жазыңыз.					
<p>Сергіту сәті 2 минут</p>	<p>«Ойсергек» адасқан диалект сөздерді анықтау.</p> <p>58</p> <p>71 бет. Мәтінмен жұмыс. ЖЖ</p>	<p>Дескриптор: Сөйлем құрлымы сақталған. 1 ұпай. Сұрақ нақты қойылған. 1 ұпай. Мәтін сауатты жазылған. 2</p>				

Қосымша ақпарат		
Саралау – Сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіруді қалай жоспарлайсыз?	Бағалау - Оқушылардың үйренгенін тексеруді қалай жоспарлайсыз?	Пәнаралық байланыс АКТ-мен байланыс Құндылықтардағы байланыс
Тапсырмалар оқушылардың жеке бас ерекшеліктері мен қажеттіліктерін есепке алынып жүргізіледі. «4 сөйлем» әдісі барысында жұптаса отырып, ақпаратты дәлелдейді. « Екі жақты түсіндірме күнделігі» әдісі бойынша үлгіге сүйене отырып, мәтін бойынша ұнаған ерекше бөлімне пікір білдіреді. «Бестік диктант» әдісі бойынша қабілеті жоғары оқушылар топта басқа оқушыларға қолдау көрсетеді.	Бағалау оқу мақсаттарына сәйкестендіріліп жасалады. «Бағалау биіктігі» әдісін қолдану барысында оқушылар өздерінің жеткен жетістіктерінің нәтижесін анықтауға мүмкіндік алады.	Пәнаралық байланыс: тарих АКТ-мен байланыс: презентациялық слайдтар. Құндылықтардағы байланыс: Зайырлы қоғам және жоғары руханият
Рефлексия Сабақ / оқу мақсаттары шынайы ма? Бүгін оқушылар не білді? Сыныптағы ахуал қандай болды? Мен жоспарлаған саралау шаралары тиімді болды ма? Мен берілген уақыт ішінде үлгердім бе? Мен өз жоспарыма қандай түзетулер енгіздім және неліктен?	Төмендегі бос ұяшыққа сабақ туралы өз пікіріңізді жазыңыз. Сол ұяшықтағы Сіздің сабағыңыздың тақырыбына сәйкес келетін сұрақтарға жауап беріңіз.	
Қорытынды бағамдау Сабақта қандай екі нәрсе табысты болды (оқытуды да, оқуды да ескеріңіз)? 1: 2: Қандай екі нәрсе Сіздің сабағыңызды жақсартта алады (оқытуды да, оқуды да ескеріңіз)? 1: 2:		

Ақтөбе облысы
Әйтеке би ауданы
Қарабұтақ ауылы
«Ақбөбек» МДҰ-ның тәрбиешісі
Рахметова Айтолқын Альбертқызы

«Мектепке дейінгі мекемелердегі оқу іс-әрекетін ұйымдастырудағы дидактикалық ойындар»

Ойын дегеніміз - жас ерекшелікке қарамайтын, адамның көңіл - күйін көтеретін, ойландыратын үрдіс. Ойын - төзімділікті, алғырттықты, тапқырлықты, ұқыптылықты, ізденімпаздықты, іскерлікті, дүниетаным өрісінің көлемділігінің, көп білуді, сондай - ақ, басқа да толып жатқан сапалылық қасиеттердің қалыптастыруға үлкен мүмкіндігі бар педагогикалық, тиімді әдістерінің бірі.

В. А. Сухомолинскийдің сөзімен айтар болсақ, «Ойынсыз ақыл ойдың қалыпты дамуы жоқ» және болуы да мүмкін емес. Ойын дүниеге қарай ашылған үлкен жарық терезе іспетті, ол арқылы баланың рухани сезімі жасампаз өмірімен ұштасып, өзін қоршаған дүние туралы түсінік алады. Ойын дегеніміз – ұшқын, білімге құмарлық пен еліктеудің маздап жанар оты.

«Ойын – бала үшін өмірлік тәжірибе» (М. Жұмабаев)

Бұл жинақта қазіргі мектепке дейінгі балалардың оқу іс - әрекетін ұйымдастыру барысында қызығушылығын арттыруда ойынның технологиялық қажеттілігі туралы қарастырылған. Мектепке дейінгі мекемелерде оқу- іс әрекеті барысында қолданылатын дидактикалық ойын түрлері жинақталған.

Қазіргі уақытта балаларды оқытуға арналған әдістемелер соның ішінде ойын технологиясы кеңінен пайдалану үстінде. Яғни, ойындарды игеру балаларды жан - жақты болуына зор ықпалын тигізеді. Балалардың оқу іс - әрекетін арттыру үшін ойын элементтерін тиімді пайдалану керек. Ойын арқылы бала қоғамдық тәжірибені меңгереді, сондықтан әр сабақ барысында қандай ойын түрлерін қолдануға болатынын сабақтың мазмұнына, мақсатына, жас ерекшелігіне сәйкес таңдалуы керек екендігі назарға алынғаны дұрыс. Яғни, бала тілін дамыту барысында ойын элементтерін қолдана отырып, құзіреттілік тапсырмалар арқылы балалардың өздігінен дамуға, жетілуге қабілетті тұлғаны қалыптастыруға арналған бірден - бір таптырмас технология.

Ойынның технологиялық негізгі ерекшелігі – балалар үн - түнсіз ойнамайды. Тіпті жалғыз болғанның өзінде де сөйлесіп жүреді. Ойын барысында сөйлесу қарым - қатынасы үлкен рөл атқарады. Сөйлесе жүріп, балалар пікірлесіп, әсер алысып, ойынның түпкі ниеті мен мазмұнын анықтайды. Ойынның негізгі құрылымдық элементтері мыналар: ойынның өзінен туатын және балалар жасайтын немесе тәрбиешілер ұсынатын ойын ережесі.

Ойынның түпкі ниеті – бұл балалардың нені және қалай ойнайтынының жалпы анықтамасы. Мысалы: сюжетті – рөлдік ойындар «Почта», «Дәріхана», «Дүкен», «Аурухана», «Кітапхана», «Отбасы», «Балалар бақшасы» болып ойнайды. Сол сияқты ойындарда топта жас ерекшелігіне сай жүргізіледі: ойын балаларға сабақта да, серуенде де өте қажет, тіпті бала жай демалып отырғанның өзінде де ойын үстінде болады. Өмірдегі түсінігі еліктеуі, бақылауы осы ойын үстінде көрініс табады. Көбінесе бұл ойындар күннің 2 жартысында ойнатылады.

Психологиялық тұрғыдан алып қарағанда мектепке дейінгі балалар белсенді және өте қозғалмалы болып келеді. Бұл жастағы балалар өздерін еркін ұстап, ойынға аса қызығумен қатысады, өзінің айналасындағы нәрселерді көріп, соны бейнелеуді ұнатады. Рөлдік ойындарды табысты және қарқынды жүргізе біледі. Сөйлеу әрекетінде қозғаушы күш - ырғақ. Сөйлеу ырғағын құру тәрбиешілердің рөлдік ойындарды ұйымдастырудағы ең қиын іс - әрекеті. Балалардың қызығуын арттыру мақсатында тәрбиеші ойынға қатысушының

өзіндік сөз ырғағын бейнелеп көрсетіп, тапсырманы дұрыс құра білуі керек. Ойын іс - әрекеті зерттеуші, дамытушы, үйретуші болып тәрбиешінің негізгі іс - әрекетін құрайды.

Ойын түрлері:

Дидактикалық ойыны

Шығармашылық ойыны

Сюжеттік рөлдік ойыны

Қимылды ойындар

Ұлттық ойындар

Педагогикалық ойындар

Тәрбиеші балалармен ойынды (заттармен, үстел үсті және сөздік ойын) үш түрлі етіп өткізуіне болады. Осы ойын түрлерінің ішінен сіздердің назарларыңызға дидактикалық ойын түрлерін ұсынамын.

«Сиқырлы қап»

Мақсаты: заттарды ұқсас белгілері бойынша салыстырып көруге, топқа бөлуге машықтандыру.

Көрнекілігі: ойыншықтардың түсі, өлшемі, пішіні әртүрлі болады.

Ойын шарты: тәрбиеленушілер «Сиқырлы қаптағы» затты ұстап тұрып, оның пішінін анықтайды, содан кейін ойыншықты алып, оның атауын және түсін айтады.

«Әдемі кілемшелер»

Мақсаты: бөліктерден кілемше жасауға үйрету; қабылдау, ес, зейін процесстерін дамыту; ұйымшылдыққа тәрбиелеу.

Көрнекілігі: қағаздан жасалған кілемшелер, геометриялық пішіндер.

Ойын шарты: Балалар геометриялық пішіндерді берілген кілемшелердің үстіне қойып, құрақ құрайды.

«Өз үйінді тап»

Мақсаты: түстерді ажыратуға жаттықтыру; қабылдауын дамыту; ойынның ережесін сақтауға үйрету.

Көрнекілігі: түрлі-түсті дөңгелектер.

Ойын барысы: Балаларға түрлі-түсті дөңгелектер таратып, түстерін атау. Белгі бойынша балалар дөңгелектерінің түсі бойынша үлкен шеңберлер жасап өз үйлерін жылдам тауып, тұра қалу.

«Сиқырлы суреттер»

Мақсаты: балалардың логикалық ойлау қабілетін, ес, зейін, қабылдау процесстерін дамыту.

Көрнекілігі: әр түрлі сурет бөлінділері.

Ойын барысы: Балалар алдарындағы үлгі бойынша бөлінділерден сурет құрайды. Сурет бойынша әңгіме құрауды ұсыну.

«Не қайда тұрады?»

Мақсаты: Ойын арқылы балалардың тілін, ой-өрісін дамыту

Көрнекілігі: Жануарлардың және олардың тұратын орталарының суреттері

Ойын барысы: Балаларға иттің, қоянның, қойдың, торғайдың т.б суреттерін көрсетіп сұрақтар қою арқылы, әрқайсының тұру орталарына орналастыру қажеттігі түсіндіріледі (итке-үйшік, торғайға ұя, қойға-қора, қоян-қоршауға)

«Суреттерді құрастыр»

Мақсаты: Талдау және біріктіру қабілетін, кеңістік арақатынастарының заңдылықтарын құру, үлгіні көшіру іскерлігін дамыту

Көрнекілігі: әр түрлі суреттер: жемістердің, көкөністердің немесе ойыншықтардың суреттері

Ойынның барысы: Балаларға кез-келген кесілген суреттер таратылады да, осы суреттерден бүтін суреттер құрастыру керектілігі түсіндіріледі

«Көп және біреу»

Мақсаты: көп және біреу қатынастарын білуге үйрету; заттардың тең, тең емес топтарын салыстыру.

Көрнекілігі: көп және бір зат бейнеленген суреттер.

Ойынның барысы: балалар берілген суреттерді қарастырады. Көп зат және бір зат бейнеленген суреттерді бөліп, екі жаққа қояды.

«Вагондарға дөңгелек таңдау»

Мақсаты: геометриялық пішіндерді ажыратуға, қасиеттерін білуге жаттықтыру, ойлау қабілетін дамыту.

Көрнекілігі: қағазға салынған вагондар, әртүрлі геометриялық пішіндер.

Ойынның барысы: балалар вагондарға лайық дөңгелектерді әртүрлі пішіндердің ішінен табады.

«Үй құрлысының ретін көрсет»

Мақсаты: түстерді ажыратуға жаттықтыру; ойлау қабілеттерін, қабылдау, ес, зейін процесстерін дамыту.

Көрнекілігі: баланың саны бойынша әртүрлі түсті жолақтар, пішіндер, үй суретінің үлгісі.

Ойын барысы: Балаларға үйдің суретінің үлгісін көрсету. Балаларға әртүрлі жолақшаларды, пішіндерді таратып беру. Үлгіге қарап осы пішіндерден үйді құрастыруды ұсыну.

«Бұлар нелер?»

Мақсаты: Әрбір үй жануарларының төлдерінің аттары мен жабайы жануарлардың аттарын атауға үйрету. Үй жануары мен жабайы жануарды, төлдерін ажыратуға үйрету.

Көрнекілігі: Үй және жабайы жануарлар суреттері

Барысы: алдымен тәрбиеші суреттер арқылы түсіндіру жұмысын жүргізеді. Балаларға суреттер көрсету арқылы олардың атауларын, немен қоректенетінін, тіршілігін айтуы керек.

М/ы: мысық-сүт-үй жануары, қасқыр-ет-жабайы аң т/б

«Үйдің есігін жабайық»

Мақсаты: Заттарды өлшемі бойынша салыстыруға, жуан және жіңішке заттарды ажыратуға жаттықтыру. Ойлау қабілетін дамыту

Көрнекілігі: үйдің, есіктің суреттері, пішіндері.

Ойынның барысы: қағаздан қиылған, есігі жоқ үйдің суретін балаларға тарату. Жуан және жіңішке есіктерді үйдің өлшеміне сай келтіріп салуды ұсыну

«Не жоқ?»

Мақсаты: балалардың логикалық ойлауын дамыту, жылдамдыққа, байқампаздыққа тәрбиелеу.

Көрнекілігі: ойыншықтар

Ойынның барысы: ойыншықтарды қатар-қатар қойып, балалардың назарын ойыншықтарға аударады. Осыдан кейін балалар көздерін жұмып отырады. Осы кезде педагог ойыншықтардың біреуін алып қояды. Балалар көздерін ашып, қай ойыншықтың жоқ екенін табады.

«Біркелкі пішіндерді сана»

Мақсаты: Пішіндерді танып, топтастыра білуге үйрету. Ойлау қабілетін, қол қимылын жаттықтыру.

Көрнекілігі: Геометриялық пішіндер суреттері бар, таратпа суреттер.

Ойын барысы: Әр балаға пішіндер суреттері бар, суреттер таратылып беріледі. Суреттерден біркелкі пішіндерді санап атау.

«Танып ал да, атын ата»

Мақсаты: заттың түр-түсін, пішінін, атын атауға жаттықтыру; сөздік қорын молайту; ойлау қабілетін дамыту.

Көрнекілігі: әр түрлі ойыншықтар немесе суреттер.

Ойын барысы: Балаларға әртүрлі ойыншықтарды көрсету. Ортаға бір-бір баладан шақырып, бір ойыншықты алып, оның түр-түсін, пішінін, қасиетін анықтауды және сол ойыншық жайлы әңгіме құрауды немесе тақпақ айтып беруді ұсынады.

«Не ұшады, не ұшпайды?»

Мақсаты: ұшатын және ұшпайтын заттарды ажырата білуге үйрету.

Көрнекілігі: ұшатын, ұшпайтын заттар мен құстардың суреттері.

Ойынның барысы: Суреттен ұшатын, ұшпайтын заттарды ажыратып, аттарын ататқызу.

«Ажырат»

Ойынның мақсаты: киімдерді ажырата білуді үйренеді.

Көрнекілігі: қысқы, жазғы киімдердің суреттері.

Ойынның барысы: қысқы киімді көк, жазғы киімді сары сөмкеге салу керек.

«Түрлі түсті моншақтарды тізу»

Ойынның мақсаты: Түстеріне қарай кезектестіріп тізуге үйрету

Көрнекілігі: Ақтүсті -8 қызыл түсті -8 моншақтар, диаметрі-2 см. Жіптер және қорапшалар.

Ойынның барысы: Қонаққа қуыршақ немесе аю келеді, өзімен бірге моншақтарды әкеліп, әдемі моншақ жасауға көмектесулерін сұрайды.

Тәрбиеші екі түсті моншақты қолына ұстай отырып, бірінші қызыл, сонан соң ақ моншақты тіземіз –деп көрсете отырып балалардың орындауларын қадағалап отырады.

«Кімге не керек»

Ойынның мақсаты: Түрлі мамандықтың еңбек құралдарын танып айта білуге үйрету. Үлкендердің жұмысын бағалауға тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Әртүрлі мамандыққа қажетті құрал-жабдықтар бейнеленген карточкалар

Ойынның шарты: Тәрбиеші тақтаға әр түрлі мамандық иелерінің суретін орналастырады. Үстел үстінде мамандықтарға қажетті құрал жабдықтар бейнеленген кәртішкелер. Тәрбиеші осы бейнеленген кәртішкелерді сәйкестендіріп, өз мамандық иелерінің қасына орналастыру керектігін түсіндіреді.

М/ы: тігіншіге-ине, құрылысшыға-қалақ, мұғалімге-кітап т.б

«Қандай сан қалып қойды?»

Мақсаты: сандарды тануға, ретімен санауға үйрету.

Көрнекілігі: сандар

Ойынның барысы: Балалар көздерін жұмады, сол уақытта бір санды тығып қоямыз. Балалар санайды, қандай сан қалып қойғанын айтады.

«Көрші санды ата»

Мақсаты: сандарды ретімен санай білуге үйрете отырып, есте сақтау тәрбиелеу.

Көрнекілігі: 1-ден-20-ға дейінгі сандар

Ойынның барысы: Балаларға мына сандар қойылады(2,1,3,4,5,7,8,5,11,14,18,16,19,20), Балалар сандардың көршісін табу және атау керек, ретімен қойып береді.

«Аз ба, көп пе»

Мақсаты: аз және көп ұғымын түсіндіру. Оң мен солын ажыратуға үйрету.

Ойынның шарты: Алма ағаштары суреттері тақтада ілулі. Оң жақ, сол жақ, астында, үстінде деген ұғымдарды қолдана балалар бұтақтағы алмаларды санайды. Аз ба, көп пе салыстырады.

«Таныс пішіндер доминосы»

Мақсаты: геометриялық пішіндер жайлы білімдерін бекіту; көп заттың ішінен біреуін таңдауға жаттықтыру.

Көрнекілігі: пішіндер бейнеленген суреттер.

Ойынның барысы: Балаларға суреттерді таратып беру. Тәрбиеші бірінші суретті үстелдің ортасына қояды, қалған балалар сурет сәйкес өзінің суретін қояды, суретте бейнеленген пішінді атайды. Ойын осылай жалғаса береді.

«Тәулік бөліктері »

Мақсаты: тәулік бөліктері жайлы білімдерін бекіту; тәулік бөліктерін атауға, ажыратуға жаттықтыру. Сөздік қорын молайта отырып, байланыстырып сөйлеуге үйрету.

Көрнекілігі: суреттер

Ойынның барысы: Балалар кезектесіп суретті алып, тәуліктің қай бөлігі екенін айтады, сол сурет бойынша әңгіме құрайды.

«Керісінше айт»

Мақсаты: Тәулік жөнінде түсініктерін кеңейту. Қарама-қарсы мағыналы сөздермен жауап бере білуге үйрету. Сөздік қорын молайту.

Көрнекілігі: доп

Ойынның барысы: Балаға допты беріп қарама-қарсы мағыналы сөзбен жауап беруді сұрайды. Мысалы: «таң» десе, бала «кеш» деп жауап береді.

Таңдалған ойынды өткізуге қойылатын талаптар төмендегідей:

- Ойынды оқу іс-әрекетінің тақырыбына сәйкес алу.
- Ойынның мақсаты нақты қойып, ойынға керекті көрнекіліктерді балалардың қызығушылығын арттыратындай дайындау.
- Ойнар алдында балаларға түсіндіру жұмысын ойын барысын әбден түсіндіру.
- Ойынға балалардың барлығын қатыстыру.
- Ойын барысында балалардың қатысуын қадағалау, білмеген жерлеріне көмек, жәрдем беру.

Қорытындылай келе, ойындар балалардың таным белсендігін жандандыратын, өздігінен ойлауын дамытатын, сөздік қорын молайтып, тілін дамытатын тәсілдердің бірі. Олар кез - келген оқу материалын қызықты да, тартымды қылып, балалардың көңіл - күйін көтеруге, өздерінің жұмыстарына қанағаттануға және өтілген тақырыпты жеңіл меңгеруге көмектеседі. Тақырыпты ашу барысында ойын арқылы дамытуға арналған тапсырмалар жүйелі қолданылып, ұйымдастырылып отырса сонда ғана тәрбиешінің тақырып мақсатын ашуына мүмкіндік береді.

Қолданылған әдебиеттер:

- 1) Мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамыту методикасы, Алматы – 1981 жыл
- 2) Журнал «Балабақша» 2009 жыл
- 3) Балабақшадағы балалардың тілін дамыту әдістемесі, Алматы – 1985 жыл
- 4) Интернет желісінен

**Ақтөбе қаласындағы №13 орта мектеп»КММ
Бастауыш класс мұғалімі
Ескермесова Айдана Куандықовна**

Арнайы таңдалған сабақты критериалды бағалау

Тәуелсіз елді өркениетті әлемге танытатын, дамыған елдер қатарында терезесін тең ететін күш – білім және білімді ұрпақ. Сондықтан да Елбасымыз Н.Назарбаев өзінің Жолдауларында білім саласына айрықша көңіл бөліп, еліміздің жарқын болашағы білікті де парасатты жастардың қолында екенін назардан тыс қалдырған емес.

Қазіргі қоғамның өзекті мәселелерінің бірі – әлеуметтік, экономикалық өзгермелі жағдайларда өмір сүруге дайын болып қана қоймай, сонымен қатар оны жүзеге асыруға, жақсартуға игі ықпал ететін жеке тұлғаны қалыптастыру. Мұндай тұлғаға қойылатын бірінші кезектегі нақты талаптар – шығармашылық, белсенділік, жауаптылық, терең білімділік, кәсіби сауаттылық. Бұл талаптарды жүзеге асыру үшін оқушы білімін бағалауда мүлдем жаңа бағытта жұмыс істеу қажеттілігі туындайды. Осы қажеттілікті шешу жолдарының бірден-бір жолы оқушы білімін критериалды бағалау жүйесі бойынша сараптау . Критериалды бағалау жүйесінде ең маңызды нәрсе – оқу процесінің өзі, сол арқылы оқушы өзін-өзі бағалауды үйреніп, өз білімінің артықшылықтары мен кемшіліктерін көріп, әрі қарай қалай даму керектігін түсінеді, яғни бұл жүйеде оқушының қалай жұмыс жасағаны , қалай ойланғаны бағаланады. Бағалауды өткізу үшін, оқушылардың нені білетіндігін және не істей алатындығын анықтау қажет.

Оқыту – мұғалімдердің оқушыларға жасаған сыйы емес, бұл құзіреттіліктер білім алу үшін оқушылардың өздері де оқу үдерісіне белсенді қатысуын талап етеді. Мұғалімдер, өз кезегінде, өзінің сабақ беруіне емес, оқушылардың оқу ептілігін дамытуға назар аударуы тиіс. Осы мақсатта мұғалім оқыту ортасын құру керек. Осы орайда оқушылар арасында өзара түсіністік және ұжымдық қарым-қатынасты орнатып, оқушылардың сенімсіздіктерін жойып, мүмкіндіктерін арттыруға жол ашатын бірден бір тәсіл критериалды бағалау болып табылады.

Критерийлер – оқытудың міндеттерін жүзеге асыратын өлшемдер, атап айтқанда, оқушылар жұмыс барысында орындайтын іс-әрекеттер тізбесі.

Критериалдық бағалау – бұл білімнің мақсаты мен мазмұнына сәйкес келетін, оқушылардың оқу-танымдық біліктілігін қалыптастыруға себепші болатын, айқын анықталған, ұжыммен шығарылған, білім процесінің барлық қатысушыларына алдын ала белгілі критериялармен оқушылардың оқу жетістіктерін салыстыруға негізделген процесс.

Егер балаға оның белгілі бір деңгейге жеткендігін айтса, онда бұл оған үздік нәтижеге жету үшін не істеу керектігін түсінуге көмектеспейді; бұл ретте егер баламен бірге оның жұмысында мұндай бағалауға не әкелгенін және бағалау өлшемдерін түсіндіруге талдау жасаса, онда бұл балаға өзінің нәтижесін жақсарту үшін кейін не істеу керектігін түсінуге мүмкіндік береді.

Критериалды бағалауды енгізудің мақсаты:

- Мектепте оқыту сапасын жоғарылату;
- Мектеп бітірушілердің білімін халықаралық стандартқа сәйкестендіру.

Критериалды бағалаудың міндеттері:

- Сабақтың әр бөліктеріндегі әр оқушының дайындық деңгейін анықтауға;
- Бағдарламаға сәйкес оқу мақсаттарын орындау қабілеті;
- Жеке оқушының даму жетістігін бақылауға;
- Оқушының білім алу барысындағы қателіктері мен олқылықтарын айқындауға;
- Әр түрлі жұмыс барысындағы алған өз бағасының әділдігіне көзін жеткізуге;
- Оқу бағдарламасының тиімділігін саралауға;

- Сабақ үдерісі мен білімнің меңгерілуі туралы оқушы мен мұғалім және ата-ана арасындағы кері байланысты қамтамасыз етуге

Критериалды бағалаудың маңызы:

Мұғалімдер үшін:

- Сапала нәтижеге әкелетін критерийлер құрастыруға;
- Өз іс-әрекетін саралап және болашаққа жоспарлай алатын мәліметтер алуға;
- Сабақ берудің сапасын арттыруға;
- Оқушының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқытудың әр тұлғаға арналған ауқымын жоспарлауға;
- Бағалаудың әртүрлі әдістерін пайдалануға;
- Оқу бағдарламасын қолжетімді ету үшін ұсыныстар енгізуге

Оқушылар үшін:

- Танымдық қабілеті мен ойлау деңгейін арттыратын оқытудың әртүрлі әдістерін пайдалануға;
- Табысқа жетелейтін бағалау критерийлерін түсінуге;
- Өзін және өзгелерді бағалау арқылы кері байланысқа түсуге;
- Сыни ойлауына, еркін ойын айтуына, өзінің білімін көрсетуге

Ата-аналар үшін:

- Баласының білім сапасының дәлелдемелерімен танысуға;
- Оның оқуындағы табыстылықты бақылауға;
- Оқуына қолдау көрсету үшін бағыт алуына мүмкіндік туғызады.

Критериалды бағалау жүйесінің тиімділігі:

- Мұғалімге оқушының оқу жетістіктерін объективті түрде бағалауға мүмкіндік береді;
- Оқушыларға оқу үдерісі барысында туындаған қиындықтарды түсінуге, бағалауға мүмкіндік береді;
- Ата-аналар оқушының оқу жетістіктер бойынша объективті дәлелдемелермен қамтамасыз етіледі;

Оқушылардың оқу жетістіктерін бағалауда бірқатар дағдылар қолданылады. Олар: білу, түсіну, қолдану, сыни ойлану, анализ, синтез, бағалау, зерттеу дағдылары, рефлексия, коммуникативті дағдылар, тілдік дағдылар, жеке жұмыс жасау дағдылары, топта жұмыс жасау дағдылары, мәліметті іздеу дағдылары, тәжірибелік дағдылар, шығармашылық дағдылар, IT-технологияларды қолдану дағдылары.

Критерийдің мазмұны:

Бағалау критерийлері – оқытудың мақсатын және ара қатысын белгілеуге сәйкес белгі (сипаттама).

Дескриптор – жетістік деңгейінің сипаттамасы.

Критерийлер

Дескрипторлар

А. Білу және түсіну

Жекелеген сыныптар мен пәндер көлемінде оқу бағдарламасы мақсатына сәйкес келетін нақты фактілерді, ақпараттар және сипаттамаларды білу және жаңғырту. Алынған ақпаратты талдау, қайта жаңғырту, болжау жасау арқылы түсінгендігін көрсете білу

В. Қолдану

Бұрын алған ақпараттар мен білімдерін жаңа немесе таныс емес жағдайларда және контекстерде қолдану, пайдалану. Білгенін, түсінгенін, дағдыларын сабақ барысында қолдану арқылы көрсету

Әр сыныптар мен пәндер көлемінде оқу бағдарламасының мақсатына сәйкес келетін білімдерін қолдануды көрсетудің жолдары: практикалық жұмыс, диаграммалармен жұмыс, кескін картада жұмыс жасай алуы, есептер шығару, жобалар, мәселені шешу және жаңа нәтижелер ойлап табу болып табылады

С. Сыни ойлау және зерттеу

Білім көзінен алған ақпараттарды талдау, синтездеу, бағалау арқылы пікірлер қалыптастыру. Жекелеген сыныптар мен пәндер көлемінде оқу бағдарламасының мақсатына сәйкес келетін ақпараттар мен нәтижелерді жинақтай алу және оларды талдай алу қабілеттілігін көрсету. Ұсынылған болжамдарды дұрыс ақпараттар жинақтау және деректерді пайдалану арқылы зерттеп, бағалап, өз бетімен қорытынды жасау. Әр сыныптар мен пәндер көлемінде оқу бағдарламасының мақсатына сәйкес келетін жасалған қорытынды жайында ой қозғау қабілеттілігін көрсету.

D. Коммуникация және рефлексия

Әр сыныптар мен пәндер көлемінде оқу бағдарламасының мақсатына сәйкес келетін ақпараттар, фактілер мен ойларын, пікірлерін ауызша және жазбаша ұсыну. Басқа адамдар ұсынған ақпаратты тыңдап және сәйкесінше жауап қайтара алу қабілеттілігін, басқа адамдардың көзқарасын қабылдай отырып, өз көзқарасын түсіндіру арқылы ортақ ойға келу. Айтылған ойларды, пікірлерді, оқиғаларды ой елегінен өткізу арқылы шешім қабылдау немесе ой толғаныс нәтижесінде іс-әрекет жасау.

Критериалды бағалау технологиясы оқушы бойындағы үрейленуді басады және мұғалімді «төрешілік» қызметінен босатып, оқушы бойында өзін-өзі бағалау, өз іс-әрекетіне баға беру, жауапкершілік қабілетінің дамуына ықпал етеді.

Критериалды бағалау жүйесі бұрынғы бағалауға қарағанда қалыптастырушы және жиынтық бағалаумен ерекшеленеді. Қалыптастырушы бағалау оқытуды, әдістерді және осы мүмкіндіктерді іске асыру түрлерін жақсарту мүмкіндіктерін анықтауға бағытталған болса, жиынтық бағалау мақсатты баға қою және сертификаттау немесе оқытудың алға жылжуын тіркеу үшін оқыту қорытындысын шығару үшін қажет.

Жалпы қалыптастырушы бағалау сабақ жүйесінде жеке қарастырылмайтын, сабақпен қатар жүретін үрдіс. Қалыптастырушы бағалаудың (оқыту үшін бағалау) маңызы – білім беруді, әдістерді және осы мүмкіндіктерді іске асыру түрлерін жақсарту, мақсаты–оқытудың қиындықтарын анықтау, оқыту бағдарламасының мазмұнын және білім беру стилін білу, болжау мен сұрыптау, жетістікке жеткендігін көрсететін кері байланыс. Бағалаудың мәні – бақылау, алынған мәліметтердің интерпретациясы, бұдан арғы іс-әрекеттерді анықтау үшін қолданылуы мүмкін шешімдерді

қорытындылау. Ол оқушының жаңа сабақты, тарауды қалай меңгеріп жатқандығын жүйелі түрде бақылап, қадағалап отыру. Жиынтық бақылау жұмысына дейінгі оқушының білім деңгейін қалыптастыру, дамыту, жетілдіру. Қалыптастырушы бағалау жұмысы сабақтың толық бөлігін қамтуы міндетті емес. Ол сабақтың басында, сабақтың ортасында сабақтың соңғы бөлігінде жүргізіледі. Уақыт көлемі тапсырма деңгейіне сәйкес 5-10 минут болуы мүмкін. Сабақ барысында қалыптастырушы бағалаудың формальді, формальді емес әдістерін тиімді әрі жүйелі қолдану қажет. Сабақта қалыптастырушы бағалауды жүйелі өткізу – жиынтық бағалаудың нәтижелі, сапалы болуының баспалдағы. Жиынтық бағалау тоқсан соңындағы оқушы білімінің жетістігін саралайтын жұмыс, ендеше осы жұмыстың бастауы негізі қалыптастырушы бағалауда қаланады. Бүгінгі таңда оқушы білімін критериалды жүйе бойынша бағалаудың өміршеңдігі мен ұтымдылығы дәлелденіп отыр.

Жеке тұлға тәрбиелеуде тіл құзыреттілігінің маңызы ерекше екені белгілі. Әлеуметтік топтарда, қоғамдық түрлі әлеуметтік орындарда тұлғалармен қарым-қатынас жасауды және әрекет етуді қамтамасыз ететін ана тілін және басқа тілдерді меңгеру – заман талабы. Олай болса, білім алушының тіл құзыреттілігін жетілдіруге критериалды бағалау жүйесінің ықпалы өте зор.

Пайданылған әдебиеттер:

1. Мұғалімге арналған нұсқаулық. Үшінші басылым-2012 жыл
2. «Оқытудың нәтижелерін бағалаудың әдістемесі» - Зулкашева Ш.М. Орал 2013
3. «Қазақ әдебиеті және мемлекеттік тіл» журналы №8-9 2015 жыл

Карабалина Қымбат Жанабергенқызы
Ақтөбе облысы Әйтеке би ауданы Қарабұтақ ауылы
«Ақбөбек» балабақшасының тәрбиешісі.

Сергіту жаттығулары

1.Тербеледі ағаштар, (қолдарын жоғары көтеріп, оңға- солға тербелу)
Алдымнан жел еседі. (қолдарын алға созып, өзіне қарай желпу)
Кіп-кішкентай ағаштар, (жерге тізерлеп отыру)
Су құйғанда өседі. (су құйғандай қимыл жасап, орындарынан тұрып, биік ағашты көрсету)

2.Иіліп оңға бір, иіліп, солға бір. (оңға –солға иілу)
Жаттығу жасаймын. (қайталау)
Оң аяқ, сол аяқ, оң аяқ , сол аяқ (оң аяқпен, сол аяқпен секіру)
Жаттығу оңай-ақ. (қайталау)

3.Ормандағы аюдың, (шеңбер бойымен жүріп, аюдың жүрісін салу)
Құлпынайы көп екен. (қолдарын екі жаққа созу)
Теріп-теріп алайық, (жерден құлпынай тергендей, іс - қимыл жасау)
Қалтамызға салайық. (қалтасына салу)
Қалтамызға сыймаса, (қолдарын сермеу)
Ауызымызға салайық. (ауызына салу)
Аю келіп қалмасын, (өлең жолын қайталау)
Жылдам – жылдам қашайық. (бірінің артынан бірі қашу).

4.Аю, аю тұршы (орындарынан тұру)
Бетінді жушы (екі қолымен бет жуу)
Айнаға қарашы (айнаға қарау қимылы)
Шашыңды тарашы (шаш тарау қимылын жасау).

5. Ұзын құлақ сұр қоян (шеңберге тұру)
Естіп қалып сыбдырды (қолдарымен қоянның құлағын көрсету)
Ойлы – қырлы жерлермен (құлақтарымен кезек-кезек айналаны тыңдау)
Ытқып-ытқып жөнелді (екі аяқтарын біріктіріп бір орында секіру)

6. Орнымыздан тұрайық (орындықтан тұру)
Аяқты нық басайық (бір орында жүру)
Бір отырып, бір тұрып (тізе бүгіп отырып, тұру)
Біз демалып алайық (орнына отыру).

7. Орнымыздан тұрамыз (мәтінге сәйкес іс-қимылдар жасату)
Қолды белге қоямыз
Иілеміз оңға бір
Иілеміз солға бір
Жоғары қолды созамыз
Аяқтың ұшында тұрамыз
Бір отырып, бір тұрып
Біз тынығып аламыз

8. Біз аяқпен топылдаймыз (мәтінге сәйкес іс-қимыл жасату)

Біз қолмен шапалақтаймыз

Баспен біз шайқаймыз

Қолды жоғары көтереміз

Одан кейін түсіреміз

Одан кейін ақырын

Орнымызға жүгіреміз.

9. Айгөлек-ау, айгөлек, (қолдарын жоғары көтеру)

Айдың жүзі дөңгелек (білектерін майыстыру)

Айдай толған кезімде, (мәтінге сәйкес іс-қимылдар жасату)

Би билеймін дөңгелеп. (айналып билеу)

10. Секіреміз топ-топ, (орындарында тұрып секіру)

Шапалақтап көп-көп. (шапалақтау)

Иілеміз оңға қарай бір, екі, үш, (оңға иілу)

Иілеміз солға қарай бір, екі, үш. (солға иілу).

11. Үйрек аузын ашады, (ауыздарын ашқандай қимыл жасау)

Қанаттарын қағады. (екі қолдарын серпу)

Бір отырып, бір тұрып, (орындарынан тұрып, отыру)

Билеп – билеп алады. (орындарында тұрып билеу).

12. Бақа, бақа балпақ (өлең жолдарын қайталау)

Басың неге жалпақ (бастарын ұстау)

Көзің неге тостақ (көздерін барынша ашу)

Бұтың неге талтақ. (аяқ арасын ашу)

13. Ал, балалар, келіндер (мәтінге сәйкес іс-әрекеттер жасау)

Бой жазайық бәріміз

Мойнымызды бұрамыз

Қолымызды созамыз

Аяқтармен топ-топ басып

Орнымызға барамыз

14. Бір дегенде тұрайық, (мәтінге сәйкес іс-қимылдар жасау)

2, 3, 4 – алақанды соғайық,

Оң жаққа бұрылып,

Сол жаққа бұрылып,

Бір отырып, бір тұрып,

Біз жүгіріп алайық.

5 дегенде асықпай,

Орнымызды табайық.

15. Аққу болып ұшамыз (орындарынан тұру)

Көлге келіп қонамыз (қолдарын екі жаққа көтеру)

Көлдің бетін құшамыз (екі қолдарымен көмкеру)

Қайта самғап ұшамыз. (қолдарын қанат тәрізді жаю)

16. Әппақ болып таң атты, (екі қолмен айналаны көрсету)

Түтін тіке шығады (қолдарын біріктіріп түтіннің шыққанын көрсету)

Қарлығаштар қанатын (самғаған құсты көрсету)

Самғап биік ұшады.

17. Тереңдет ойынды, (орындарынан тұру, денені тік ұстау)

Тік ұста бойынды. (құстың қалықтап ұшқанын келтіру)

Құстарға ұқсайық, оң қолды көтеру)

Қалықтап ұшайық. (сол қолды көтеру)

Шық алға оң қанат, (қолдарын түсіру)

Шық алға сол қанат,

Шаршаған кездерде

Қонайық жорғалап.

18.Қақпаға туралап,

Теп допты, оң аяқ

Қақпаға туралап,

Теп допты сол аяқ,

Оң аяқ, сол аяқ

Жаттығу оңай-ақ. (екі аяқпен кезек-кезек доп тебу қимылын көрсету)

19.Тоңса біздің қолымыз (мәтінге сәйкес іс-әрекеттер жасау)

Қолғап киіп аламыз

Сарт-сарт-сарт

Шапалақ соғамыз

Тоңса біздің аяғымыз

Етік киіп аламыз

Топ-топ-топ

Топылдатып билейміз

Тоңса біздің денеміз

Тонды киіп аламыз

Зу-зу-зу

Шанамен зулаймыз

20.Апам үшін күнде мен, (әндете)

Отынға ағаш жарамын. (ағаш жарғандай)

Су құямын гүлге де, (гүлге су құйғандай)

Дүкенге де барамын. (қолдарына сөмке ұстап жүру)

Сыпырамын үй үшін, (сыпырғандай)

Жуам ыдыс-табақты. (ыдыс жуғандай)

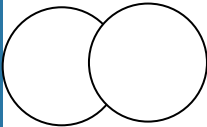

Жылай қалса бөпемді, (бөпені ұстағандай)

Жұбатамын ойнатып. (қолдарын шапалақтайды)

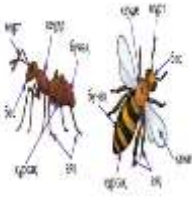

Алматы облысы, Қарасай ауданы, Дарынды балаларға арналған үш тілде оқытатын Әл-Фараби атындағы арнаулы гимназиясының бастауыш сынып мұғалімі Тұрсынғалиқызы Асыл	
Пән: Жаратылыстану Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі: Жануарлар («Менің отбасым» ортақ тақырыбы аясында) Күні: Сынып: 2	Қатысқандар саны: Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы	Жануарлар әлемінің көптүрлілігі
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	2.2.2.1 – жануарлар класының өкілдерін ажырату: бунақденелілер, балықтар, қосмекенділер, бауырмен жорғалаушылар, құстар және сүтқоректілер; 2.1.1.1 – қоршаған әлем құбылыстары, үдерістері мен нысандарын зерделеуге қажетті жағдайларды және зерттеушінің тұлғалық қасиеттерін анықтау;
Сабақ мақсаттары	Барлық оқушылар: Жануарлар әлемінің алуан түрлі екенін білу; Көптеген оқушылар: Жануарлар класының өкілдерін ажырату; Кейбір оқушылар: Сүтқоректілер, құстар, бунақденелілердің айырмашылықтарын зерттеу.
Бағалау критерийлері	-Жануарлар әлемінің түрлерін біледі; -Жануарлар класының өкілдерін ажыратады; -Сүтқоректілер, құстар, бунақденелілердің айырмашылықтарын зерттейді.
Құндылықтарды дарыту	Ынтымақтастық, қамқорлыққа баулу.
Тілдік мақсат	Сүтқоректілер, құстар, бунақденелілер
Пәнаралық байланыстар	Дүниетану
АКТ қолдану дағдылары	Жануарлардың көптүрлілігі туралы мәлімет іздестіреді, өңдейді
Бастапқы білім	Жануарлардың негізгі сипаттамаларын біледі, үй жануарлары мен жабайы жануарларды ажыратады. Жануарлардың жыл мезгілдерінің ауысуына бейімделуін түсіндіре алады.

Сабақ барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған іс-әрекет	Ресурстар
Сабақтың басы 5 мин	1. Психологиялық ахуал (Ұ) Мақсаты: Оқушылардың сабаққа дайындығын тексеріп, жағымды көңіл-күй орнату	

	<p>Табиғат алтын мекен, Жануар, Адамға да. Бір-біріңсіз тіршілік жоқ, Оны байқа! Адамдар мейірімді бол, Қорғауға ал, Тілі жоқ жануарға!</p> <p>2.Топқа бөлу Сүтқоректілердің, құстардың, бунақденелілердің суреттері арқылы топқа бөлінеді. 1-топ – «Сүтқоректілер» 2-топ – «Құстар» 3-топ – «Бунақденелілер»</p> <p>-Балалар біз қандай топтарға бөліндік? -Бейнежазбаға назар аударындар. Бейнежазба арқылы бүгінгі сабақтың тақырыбын және мақсатын біледі.</p>	<p>Қима суреттер</p> <p>Бейнежазба</p>
<p>Сабақтың ортасы 25 мин</p>	<p>3.Белсенді оқыту. «Түсіндіру және сипаттау» әдісі. (Т) 1-тапсырма. «Венн диаграммасы» әдісі. Суреттегі жануарлардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын венн диаграммасына салу</p> <p>1-топ: Сүтқоректілер мен құстардың айырмашылықтары мен ұқсастықтарын венн диаграммасы арқылы салыстыру 2-топ: Сүтқоректілер мен бунақденелілердің айырмашылықтары мен ұқсастықтарын венн диаграммасы арқылы салыстыру 3-топ: Бунақденелілер мен құстардың айырмашылықтары мен ұқсастықтарын венн диаграммасы арқылы салыстыру ҚБ.«Бағдаршам» бағалау парағы Дескриптор: - Сүтқоректілер мен құстарды салыстырады; - Сүтқоректілер мен бунақденелілерді салыстырады; - Бунақденелілер мен құстарды салыстырады.</p> <p>4.(М.Т) Кейбір жануарлар баласын тірі туады. Олар өсіп-жетілгенше енесінің сүтімен қоректенеді. Сондықтан оларды сүтқоректілер деп атайды. Сүтқоректілердің көпшілігінің басы, мойны, денесі және төрт аяғы болады. Құстардың басқа жануарлардан ерекшелігі – олардың тұмғысы, қауырсыны, қанаты, екі аяғы мен құйрығы болады. Құстардың көпшілігі ұша алады.</p>	

	<p>Құстардан басқа көптеген бунақденелілер де ұша алады.</p> <p>Сен білесің бе?</p> <p>Үйректұмсық пен түрпі – жұмыртқа салатын, бірақ балаларын сүтімен қоректендіретін бірден бір сүтқоректілер. Олар Аустралияны мекендейді.</p> <p>5.Саралау «Тапсырма» тәсілі. 2-тапсырма (Жеке жұмыс). «Суреттер сөйлейді» әдісі арқылы сүтқоректілерді, құстарды, бунақденелілерді топтастыру.</p> <p>-Жануарлардың қандай топтарға бөлінетінін есіңе түсір. Суреттердегі жануарларды топтастыр. Өз ойыңды дәлелде.</p> <p>ҚБ. «Бағдаршам» бағалау парағы Дескриптор:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сүтқоректілерді топтастырады; - Құстарды топтастырады; - Бунақденелілерді топтастырады. <p>6.Белсенді оқыту. «Түсіндіру және сипаттау» тәсілі. 3-тапсырма (Т). «Суреттер сөйлейді» әдісі. Бунақденелілердің дене мүшелерін айту және салыстыру.</p> <p>1-топ – Құмырсқаның дене мүшелерін жазу; 2-топ – Араның дене мүшелерін жазу; 3-топ – Құмырсқа мен араның дене мүшелерін салыстыру.</p> <p>ҚБ.«Бағдаршам» бағалау парағы Дескриптор:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Құмырсқаның дене мүшелерін жазады; -Араның дене мүшелерін жазады; -Құмырсқа мен араның дене мүшелерін салыстырады. <p>7.(М.Т)</p> <p>Бунақденелілердің денесі үш бунақтан тұрады: бас, кеуде және құрсақ. Осыған байланысты оларды бунақденелілер деп атайды. Барлығының алты аяғы мен мұрты болады.</p> <p>Сергіту сәті</p> <p>8.Саралау «Қарқын» тәсілі. 4-тапсырма (Жеке жұмыс). Жануарлардың белгілерін зертте. Оларды ерекше белгілері бойынша сыныптастарыңа жасыр.</p> <p>ҚБ.«Бағдаршам» бағалау парағы Дескриптор:</p>	<p>Оқулық</p>
--	--	--

	<p>- Жануарлардың белгілерін айтады; - Жануарлардың ерекше белгілерін зерттейді.</p> <p>9.Белсенді оқыту. «Бір минуттық әңгіме» тәсілі. 5-тапсырма. Оқушының бір-бірінен ақпарат алу дағдысын қалыптастыру.</p> <p>-Жануарлардың қандай топтары болады? -Сүтқоректілерге нелер жатады? -Құстарға нелер жатады? -Балықтарға нелер жатады? -Қосмекенділерге нелер жатады? -Бауырымен жорғалаушыларға нелер жатады? -Бунақденелілерге нелер жатады?</p> <p>ҚБ.«Бағдаршам» бағалау парағы Дескриптор: -Сұрақтарға жауап береді; -Жануарлардың топтарын ажыратады.</p> <p>10.Үй жұмысы: Тауықты құсқа жатқызуға бола ма? Мәлімет жинап келу</p>	 <p style="text-align: right;">Сурет</p>
<p>Сабақтың соңы 10 мин</p>	<p>Рефлексия 11.«Бес саусақ» әдісі. Мақсаты: Оқушының бір-біріне бес саусақтай бірігуіне ықпал ету. Балалар параққа алақандарын қойып, оны жиегін қаламмен айналдырып өтеді. Осыдан соң олар сабақ туралы мынадай сұрақтарға жауап беріп, салынған саусақтарына жазады.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Бас бармақ» - басты мәселе. Бүгінгі сабақта ең құнды мәселе не болды? 2. «Балан үйрек» - бірлесу. Қалай жұмыс жасадым, кімге көмек бердім? 3. «Ортан терек» - ойлану. Мен бүгін қандай білім мен тәжірибе алдым? 4. «Шылдыр шүмек» - шынайылық. Сабақ маған ұнады ма? Неліктен? 5. «Кішкентай бөбек» - көңіл-күй ахуалы. Мен сабақта өзімді қалай сезіндім? <p>Өзін-өзі бағалау</p>	
<p>Саралау – оқушыларға қалай көбірек қолдау көрсетуді жоспарлайсыз?</p>	<p>Бағалау – оқушылардың материалды меңгеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлайсыз?</p>	<p>Денсаулық және қауіпсіздік</p>

<p>Қабілеті жоғары оқушыларға қандай міндет қоюды жоспарлап отырсыз?</p>		<p>техникасының сақталуы</p>
<p>Жұптардың өзара сөйлесулерін бақылап тыңдап жүру барысында тапсырманы орындауға қиналатын оқушыларға қолдау көрсету</p>	<p>«Бағдаршам» бағалау парағы «Бес саусақ» әдісі «Өзін-өзі бағалау»</p>	<p>Өмір қауіпсіздік ережелері Қауіпті, улы бунақденелілерден сақтану ережелерін ұғындыру</p>
<p>Сабақ бойынша рефлексия</p>		
<p>Жалпы баға Сабақтың жақсы өткен екі аспектісі (оқыту туралы да, оқу туралы да ойланыңыз)? 1: 2:</p>		
<p>Сабақты жақсартуға не ықпал ете алады (оқыту туралы да, оқу туралы да ойланыңыз)? 1: 2:</p>		
<p>Сабақ барысында сынып туралы немесе жекелеген оқушылардың жетістік/қиындықтары туралы нені білдім келесі сабақтарда неге көңіл бөлу қажет?</p>		

**Алматы облысы, Қарасай ауданы,
Дарынды балаларға арналған үш тілде оқытатын
Әл-Фараби атындағы арнаулы гимназиясының
ағылшын тілі пәні мұғалімі Ошанова Мария Досымбековна**

Short Term Plan

Unit of a long term plan: Communication and Technology	School: Specialized gymnasium teaching in three languages for gifted children after Al-Farabi	
Date:	Teacher's name: Oshanova M.D.	
Grade: 7	Number present:	absent:
Theme of the lesson: Social Network Websites		
Learning objectives(s) that this lesson is contributing to	7.C2 use speaking and listening skills to provide sensitive feedback to peers 7.S2 ask complex questions to get information about a limited range of general topics and some curricular topics 7.UE6 use a variety of possessive and reflexive pronouns including mine, yours, ours, theirs, hers, his, myself, yourself, themselves on a growing range of familiar general and curricular topics	
Lesson objectives	All learners will be able to: Recognize information about social network websites Use the structure of reflexive and possessive pronoun Most learners will be able to: Make up complex questions and give answers Write sentences using buzz words Some learners will be able to: they share and present their ideas of given text	
Assessment criteria	To provide with sensitive speaking skills on a giving feedback to pairs Identify the topic on a given words by asking questions Use reflexive and possessive pronouns on a growing range	
Level of thinking	High order of thinking	
Value links	Common Culture and Language	
Cross-Curricular Link	ICT	
ICT skills	Active Board, Mobile Phone,	
Previous learning	Reflexive and possessive pronoun	
Plan		
Planned timings	Planned activities	Resources
Beginning 5 min	Organizational moment Teacher greets students and organizes the warm atmosphere of the lesson. The learners write their desire to each other then read and hang on the desire tree. By using the method of “Brainstorming” the teacher	Video:

	<p>shows video connected with the topic of the lesson and asks some questions.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. What have you seen? 2. What about the video? 3. What are they? 4. How often do you use them? 5. What is your opinion are they useful? <p>Now try to guess the topic our today's lesson? The learners should guess the topic of the lesson by watching the video and answering the questions.</p>	<p>https://youtu.be/1qpcdywb6Hw</p>
<p>Middle 8 min</p>	<p>Teacher divides the class into 3 groups: Google, Facebook, Instagram. Learners create the rule of group, to vote the Leader and Time keeper. Each group introduces the name, the rule and the Leader.</p> <p>Activity 1 Individual work. Teacher shows phrases from Active Board by using strategy of “Make up and then answer”. Learners use the phrases to make sentences about the items in the pictures and practice buzz words for means of communication.</p> <p><i>chat on social media</i> <i>send a text message</i> <i>chat on Skype</i> <i>face-to-face</i> <i>talk on my mobile</i> <i>send an email</i> <i>send a letter</i> <i>talk on a landline</i> <i>e.g. I often chat on social media.</i> <i>I sometimes.....</i></p> <p>Descriptors: A learner - reads the phrase; - makes up sentence. <i>Formative assessment: students evaluate each other</i></p>	<p>Active Board; Excel Grade 7 SB</p>
<p>15 min</p>	<p>Activity 2 Work in groups. Teacher gives task by using strategy of “Free discussion” for every group. The Instagram group connects with the famous person by online and to gather information about his or her. Questions: - How did you become a famous person? - Did your life change after becoming famous? - If you have opportunity what will you change? - Do you check your comments?</p>	<p>Mobile phone, poster</p>

	<p>- Do comments effect your mood? The Google group should find information about the 10 top famous social network websites and give some information about them. E.g. Google websites can give you important information, grammar skills, writing and reading skills. YouTube you can watch a new films, cooking, fixing tools....</p> <p>The Facebook group should sign to their “School page” and to write comments or offers about the school condition. E.g. We have got good educated teachers but we haven’t got internet in the library. If we have the internet we will get more information for our education.</p> <p>Descriptors: A learner</p> <ul style="list-style-type: none"> - finds information; - asks and answers the questions; - gives opinion; <p><i>Formative assessment: Each group evaluates other group.</i></p>											
<p>3 min</p>	<p>Activity 3 Individual work. Teacher gives grammar tasks. Students fill in the gaps</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Is that your notebook or? 2. He is doctor. 3. That’s house, not theirs. 4. Is he a friend of ? 5. I did not want to believe it and then I saw God 6. The girl looked at in the photo. 7. Ivan, you'll have to do the homework 8. You don't need to help them. They will do it 9. I introduced to my new colleague. 10. Can you make your bed? <p>Answers:</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">1. mine</td> <td style="width: 50%;">6. herself</td> </tr> <tr> <td>2. our</td> <td>7. yourself</td> </tr> <tr> <td>3.ours</td> <td>8. themselves</td> </tr> <tr> <td>4. yours</td> <td>9. myself</td> </tr> <tr> <td>5. myself</td> <td>10. Yourself</td> </tr> </table> <p>Descriptors: A learner</p> <ul style="list-style-type: none"> - reads the sentences; - fill in the gaps; <p><i>Formative assessment: Teacher monitors and gives feedback to students’ answers.</i></p> <p><u>Having a rest. Learners play energizer – “Tree on a hill” by watching video</u></p>	1. mine	6. herself	2. our	7. yourself	3.ours	8. themselves	4. yours	9. myself	5. myself	10. Yourself	<p>Worksheet https://www.learnenglishfeelgood.com/possessive-pronouns-adjectives2.html</p> <p>http://youtu.be/DJ1_bSF-cyk</p>
1. mine	6. herself											
2. our	7. yourself											
3.ours	8. themselves											
4. yours	9. myself											
5. myself	10. Yourself											

<p>7 min</p>	<p>Activity 4 Pair work Teacher gives prepared questions about Communication and Technology.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Do you use social network websites? 2. Can you list popular websites? 3. What purposes do you use websites? 4. What is the advantages and disadvantages site of social networks? 5. Are you addict to social networks? 6. What is the relationship between communication and technology? 7. How is VK similar to Instagram? 8. Explain why social networks are important? 9. Can you create new websites? <p>Descriptors: A learner</p> <ul style="list-style-type: none"> - works in pairs; - asks written questions; - answers to the questions correctly <p><i>Formative assessment: Peer’s assessment.</i></p>	
<p>2 min</p>	<p style="text-align: center;">Reflection</p> <p>Learners conclude the lesson sharing their emotions about the lesson with the method of “Clean line”</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> <div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center; margin-top: 20px;"> </div>	
<p>Additional information</p>		

<p>Differentiation – how do you plan to give more support? How do you plan to challenge the more able learners?</p>	<p>Assessment – how are you planning to check learners’ learning?</p>	<p>Cross-curricular links Science, Critical thinking Value links</p>
<p>More support: For less able students do tasks using dictionary with teacher’s support More-able students: Make questions and use structure of grammar tasks. More able students share and present their ideas of given text</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Peer’s assessment - Each group evaluates other groups - Students evaluate each other - Teacher monitors and gives feedback to students’ answers 	<ul style="list-style-type: none"> - Work with the Active board not more than 10 minutes - Monitor classroom space when students start moving around
<p>Reflection Learners get the necessary information from the lesson, they will put on the suitcase; If they get unnecessary information, they will put the trash can; For today’s lesson whose I still need to study put into the meat grinder.</p>		
<p>Summary evaluation What two things went really well (consider both teaching and learning)? 1: 2: What two things would have improved the lesson (consider both teaching and learning)? 1: 2: What have I learned from this lesson about the class or achievements/difficulties of individuals that will inform my next lesson?</p>		

«Белсенді оқыту әдістерін қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында тиімді қолдану мен бағалау тәсілдері»

Ұстаз ретінде оқушымен сындарлы әңгіме жүргізбес бұрын оқушының сабаққа ынтасын ашу керек деп ойлаймын. Оқушыны ынталандыру-оқытудың негізгі компоненті. Оқуға көмектесетін қозғаушы күш. Мұғалім сыныптағы оқушылармен ынтымақтастықта әңгіме жүргізе алуы тиіс. Әр оқушыға оқуға деген жауапкершілікті сезіндіру, ішкі мотивациясын ояту қажет. Бұл арада ескеретін нәрсе –оқушыны жазаламау. Оқушының дұрыс емес әрекетіне байланысты қандай да бір жазалау түрлері оның сабаққа деген ынтасын жоятынын естен шығармайық. Оқуға ынталандыру үшін ұстаз оқушының бойындағы өзінің қабілетіне деген ішкі сенімді қалыптастыруы қажет. Өзінің қабілетіне сенімді оқушы ғана тұрақты оқуға ынталанып тұрады. Тек сабақ барысында ғана емес, сабақтан тыс уақытта да оқушыларға тапсырма беру ізденіске жол ашады. Оқушы жасап жатқан жұмысының өз білімін жетілдіруге бағыттталып жатқанын түсінеді. Өзіне берілген тапсырманы тек баға алу үшін емес, өміріне пайдалы білім ретінде қабылдаға үйренеді.

Бұл әдіс-тәсілдер арқылы мұғалім оқушыны дербес тұлға ретінде тани біледі, әрі тұлға ретіндегі қасиетінің ашылуына көмектеседі. Оқушының тұлғалық ерекшеліктері айқындала түседі. Мұғалім оқушыны тәжірибе алаңына тартады, ашық сұрақтар қойылып, әр оқушы өз білімін танытуға, пікір-ұсынысы мен ой тұжырымын жеткізе білуді үйренеді. Оқушылар мұғаліммен де, сыныптастарымен де еркін қарым-қатынас жасауға төселеді.

Мұғалімнің әр сабағы-шығармашылығының жемісі. Әр сабақ-оқушының білімін жетілдіру мен жаңғыртуға бағытталғаны ләзім.

Сабақта сындарлы әңгімені өрістетуде жиі қолданылатын стратегияларым «Джигсо» «Кластерлеу» «Бес жолды өлең» «Әдеби үйірме» «ББҮ» «Түртіп алу» «Ассоциация» «Инсерт» «Үш қадамды сұхбат» «Екі жақты түсіндірме күнделік» «Автор орындығы» «Сөзжұмбақ» «Галереяға саяхат» «Бірін-бірі оқыту» «Пікірталас» «Эссе» сияқты стратегиялар.

Бұл стратегиялар оқушыларды бірін-бірі тыңдауға, бір-бірін оқытуға, ынтымақтастықпен жұмыс жасауға, бір-біріне деген құрмет сезімін көрсетуге үйретті. Оқушылар оқылым, жазылым, тыңдалым, айтылым дағдыларын қалыптастыра отырып, еркін қарым-қатынас жасауға, сыни тұрғыдан өз көзқарасын біліруге, өз ойын жеткізіп, шешім қабылдауға дағдыланады. Қазақ тілінде берілген кез-келген ақпараттарды тиімді қолдана отырып, өзіне қажетті мәліметті ала алады. Әрбір оқыту әдісі белгілі бір мақсатқа жетудің құралы болып табылады. Қорыта келе, сындарлы оқытудағы әңгіме-оқыту әдістемесінің жаңа талаптарға сай оқыту түрі.

Адам креативті ойлауын дамыту арқылы өзін-өзі тануға, алға ұмтылуға, ізденуге, өз істеріне есеп беруге, қателіктерін анықтап, өзін-өзі дамытуға мүмкіндік алады.

Креативті ойлауды дамытуға арналған жаттығулар жолдарын сабақты жоспарлаған кезде біреуін күніне қосып отыру оқушы қызығушылығын арттырады сөзсіз.

1. «Өзіңмен-өзің күресу» жаттығуы. Мотивациясы төмен оқушыға бүгінгі сабаққа қызығушылығын ояту үшін қолдануға болады. Маған үй тапсырмасын орындау үшін не кедергі болды? деген сұрақты қойғызар едім. Қолыңа көбірек ұялы телефон ұстағаннан гөрі дәптердің бетін ашып 5 минутта 3 сөйлем құрату арқылы уақытты тиімді пайдаланып, өз-өзін жеңуге болатынына көз жеткізу.

«Шеңбер» әдісінің алгоритімі

1. Оқушылыр үлкен шеңберге тұрып, бір және екі деп санау арқылы ішкі және сыртқы шеңберге тұрады.
2. Ішкі шеңбер оңға бір қадам сыртқы шеңбер солға бір қадам жылжиды.
3. Бір-біріне үй тасырмасын оқып береді.

«Теңгерім дөңгелегі» әдісінің бір сабағымдағы тиімділігін айта кетейін. Бұл әдіс арқылы оқушылардың бұл сабақта нені меңгергендерін бақылаймын. Осы сұрақтар арқылы таратып берген 4 ке бөлінген дөңгелектің ішіне 1-ден 10-ға дейінгі шкаланы бояп шыққан суретті қосады. Сабақтың басында 1 минут сабақ соңында таратамын. Бұл сабақ жаңа білімді қаншалықты меңгергенін көрсетеді.

Хат жазу әдісі. Сейітқұл ағама хат немесе Жалқаулармен қалай күресер едіңіз?)

Оқулықпен жұмыс. «Қонаққа бару» әдісі арқылы (топтық жұмыс)

«Қонаққа бару» әдісінің алгоритмі. Төрт топтың спикерлері бір-бірінің тобына бару арқылы топқа өздерінің оқыған бөлімдері туралы әңгімелеп береді.

1. Топ мүшелері басқа бөлімдерімен танысады.
2. Әр топ басқа топ мүшелеріне 3-тапсырманың ашық сұрақтарын қояды және жауап алады.

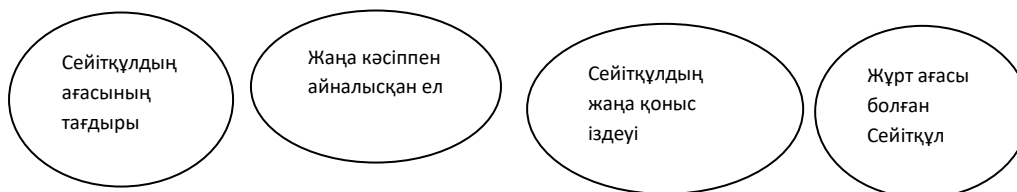
№	Бағалау критерийлері	Дескриптор
1	Көркем шығармадағы кейіпкерлерді табады.	Әңгімеден үзінділер арқылы кейіпкердің мақсаты мен іс-әрекетін бағалау арқылы көркем шығармадағы кейіпкерлерді табады.
2	Кейіпкерлерге мінездеме береді, іс-әрекеті	Ашық сұрақтар арқылы кейіпкерлерге мінездеме береді, іс-әрекетін талдайды.
3	Кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырады.	Екі кейіпкерді салыстыру арқылы өз пікірлерін айтады, өмірден мысал келтіреді.
3.	Кейіпкерлер іс-әрекетін есте сақтап отырады.	
4.	Бөлім соңының немен аяқталатынын болжайды.	

(Саралау тәсілі: қарқын). 5Б/С2 кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау Дәптермен жұмыс. «Сөйлемдер тізбегі» әдісі (жеке жұмыс) Бұл тапсырмалар тақтада ілініп тұрады.

Сөздік жұмыстың алгоритмі

1. Оқушылар тақтаға назар аударады.
2. Бұл сөйлемдер тақтада ретсіз орналастырылады.
3. Ретімен қойып көшіру арқылы, мәтіннің толық мазмұны ашылады.

Әңгіменің сюжеті бойынша ретімен дәптерлеріне жазып алады

(Саралау тәсілі: диалог және қолдау көрсету).

«Сөйлемнен алынып тасталған сөздерді толтыру» әдісі алгоритмі. (топтық жұмыс)

1. Оқушылар мәтінде қалдырылып кеткен сөздерді табады.
2. Ол сөздерді тақтаның артқы жағына алдын-ала стикерге жеке-жеке жазып қоямын.
3. Мәтіннен алынған сөйлемдерді әр топқа таратып беремін.
4. Сөйлемдерімен танысқаннан кейін стикерден керекті сөздерін алады.
5. Ол жерге дұрыс сөз дұрыс немесе бұрыс қойылғанын топта талқылайды.

Топтық жұмыс. Тапсырма:

1. Қабырғаның бойына келген соң, Сейітқұл қолына кетпен алып,үйлі кедейіне деберіп, жер тегістеп, егін егуге кірісті.

2.Сейітқұлдың өзі де, жыйылған халқы да адалдары көбейіп, бай болды,ел жыйылып.....жұрт ағасы болды.

3.Енді сол жұртының адал бейнет, табан ет, мандай терімен тапқанаңдыған жаудан, ұрыдан, даладағы бөріден сақтаудың қамын ойлап, уайымға қалды.

4.Бұл жағынан көңілі тыныш болған соң, Сейітқұл енді Бұхара, Қоқанға мал айдатып, ол кенттерден қазақ қолды әртүрлі товар алдырып, жылда егін піскен уақытта манағы қорғанда ... реуішті базар болды.

Сөздік жұмысын жүргізеді. (жеке жұмыс) Бұл тапсырмалар тақтада ілініп тұрады.

Сөздік жұмыстың алгоритмі.

1.Оқушылар түсініксіз сөздерді дәптерлеріне жазады.

Тобыр, кептен, бейнет, шым, жабағысы, терсегі, т.б

2.Мағынасын ашып постерге жазып, тақтаға ілемін.

1.«Кинометафора» әдісінің алгоритімі:

1.Ыбырай Жақаев пен Сейітқұлды салыстыру кестесін ұсыну.

2.Әр жұп бірлесіп, көргендерін талқылайды, кестені бірлесіп толтырады.

Кейіпкер

Іс -әрекеті

Менің пікірім...

Сейітқұл

Халықты егін егуге үйретті

ағасы

Барымта, ұрлық жасап бай болғысы келді.

Ыбырай Жақаев

Егіншілік еңбегінің арқасында ұлт мақтанышы болды

Ықтимал жауап: адам мықты, бай, елге сыйлы болу үшін болу үшін тек екі қолыңмен еңбектену керек.

1. Топтағы оқушылар салыстыру кестесін толтырады.

2. Бейнежазбаны мұқият көреді.

3. Сейітқұл мен Ыбырайдың, табысқа жету сатысын зерделейді.

Белсенді оқу шынайы өмірден алынған және ойдан шығарылған жағдайларды қолдана отырып оқушыларды ойланып, күрделі мәселелерді шешуге жетелейді. Білім беру бағдарламасының барлық салаларын барлық сатыларда белсенді оқу тәсілдерімен толықтырып, кеңейтуге болады. Белсенді оқу білім, дағды және көзқарас деп аталатын оқудың негізгі үш саласы қамтып, оқудың бұл таксономиясын «оқу үдерісінің мақсаты» (Блум, 1956) деп санауға болады.

Тантыбаев Болатхан Сейтказинович
ШҚО Зайсан Қарабұлақ ауылы Абай атындағы орта
мектебінің Дене шынықтыру мұғалімі Білімі Жоғары.
Педагог-зерттеуші санатты жоғары Еңбек өтілі 24 жыл.

Жаңартылған бағдарлама білім берудің жаңа мазмұны

Білім берудің мазмұны жаңарып, жаңаша көзқарас пайда болды. Осыған байланысты ұстаздар алдында оқытудың әдіс- тәсілдерін үнемі жаңартып отыру және технологияларды меңгеру, оны тиімді қолдана білу міндетті тұр. Мемлекетіміздің білім беру үдерісіне енген жаңартылған білім беру бағдарламасы –заман талабына сай

келешек ұрпақтың сұранысын қанағаттандыратын тың бағдарлама. Жаңа мазмұнды бағдарламаны меңгеруде білім саласында көрініс тауып жатқан барлық жаңа бастамаларды іс жүзінде жүзеге асырып, білім көкжиегін кеңейту үшін білім мен ғылымның өзекті мәселелерін, яғни педагог қызметкерлердің шығармашылық қызметін дамытып, педагог қызметкерлердің кәсіби шеберлігін арттырып, тәжірибесін таратып, инновациялық технологияларды мен ғылыми әдістемелік жұмыстарын тарату, жаңартылған білім берудің өзекті мәселелерін шешуге мүмкіндік береді. Мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаевтың « Ұлт жоспары: 100 нақты қадам» атты бағдарламасында ЭЫДЖ елдерінің стандарттары еліміздің адам капиталының сапасын көтерудегі негізгі бағдары болып табылады. Аталған бағытты жүзеге асыру үшін мектептегі оқыту стандарттарын жаңарту қарастырылған. Білім беру мазмұнын жаңғырту жағдайында білім беру үрдісін психологиялық- педагогикалық қолдау. Мақсаты: Даму мен оқу- тәрбиелеу үдерісін психологиялық қамтамасыз ету. Оқушылардың денсаулығын қорғау мақсатында оқыту мен тәрбиелеу үдерісін ұйымдастыру және жүргізу. Міндеттері: Оқыту мен тәрбиелеудің жаңа бағдарламаларын енгізуде педагогикалық- психологиялық қолдау көрсету; Білім беру жүйесінің барлық субъектілеріне қажетті психологиялық көмек беру; Баланың жас ерекшелігіне байланысты, әр бір даму сатысында тұлғалық, интеллектуалдық және кәсіби дамуын қамтамасыз ету. Қазақстанның бәсекеге қабілетті, қуатты мемлекет болып қалыптасуын қамтамасыз ететін негізгі факторлардың бірі және оның дамуының өзегі-білім беру жүйесі. Білім беру жүйесінің алдында тұрған басты міндет-білім сапасының бәсекеге қабілеттілігін арттыру, бұл өз кезегінде азаматтардың кез келген салада бәсекеге қабілетті болуын талап етеді. Осыған орай Елбасы Н.Ә. Назарбаев: «Болашақта өркениетті дамыған елдердің қатарына жеткізетін, терезесін тең ететін-білім» екенін айта келіп, ол үшін «Бізге экономикалық және қоғамдық жаңару қажеттіліктеріне сай келетін осы заманғы білім беру жүйесі қажет», деп білім беру жүйесін жетілдіру мәселесін алға қойған болатын. Сондай-ақ ҚР білім және ғылымды дамытудың басым бағыттарын жүзеге асыру бойынша 2014-2016 жылдарға арналған іс- шаралар жоспарында (ҚР БҒМ 2014 жылдың 13 қаңтарындағы №9 бұйырығымен бекітілген) біздің мемлекетіміздің әлемдегі бәсекеге қабілетті отыз елдің қатарына және әлемдік білім беру кеңістігіне енуі үшін білім беру мазмұнын жаңарту, мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту міндеттері белгіленіп отыр. Функционалдық сауаттылық білім берудегі жаңа басымдықтарды айқындайды: алынған білімді өмірден практика жүзінде қолдануды, әртүрлі ақпарат көздерімен жұмыс істеуді, идеялар тудырып және іске асыруды, өзінің көзқарасын негіздей білуді қалыптастырады. Жеке тұлғаның функционалдық сапаларын белсенділік, шығармашылықпен ойлай білу, тосын шешім қабылдай білу, кәсіби жолын таңдай білу, өмірде өзін –өзі дамытып іске асыра білуді қалыптастырады. Еліміздің болашағы орта мектептен толық сапалы білім алған, оның бағдарламасын толық меңгерген баладан, яғни оқушыдан шығары анық, өйткені, ертеңгі ел тізгінін ұстар азаматтар бүгінгі мектеп оқушысы. Мектепте жұмыс атқаратын әрбір мұғалімнің алдына қазіргі таңда қойылатын талап өте үлкен болып отыр. Баланың өмірі ортаның күрделі ұйымдастырылған

эртүрлі формасы мен бағыттары бойынша ағыммен өтеді. Табиғатынан бұл орта әлеуметтік, өйткені ол баланың құрбыларымен, әр жастағы балалармен, педагогтармен, ата-аналармен, өзге ересектермен эртүрлі қарым-қатынас жүйесін ұсынады. Мазмұны бойынша бұл орта эмоцианалды, интеллектуалды, эстетикалық, тұрмыстық және т.б. болуы мүмкін. Бала өмірдің барлық жағына қатысты көптеген эртүрлі таңдаулар алдында болады. Қалай оқу және ересектермен қандай қарым-қатынас құру, құрдастарымен қалай сөйлесу, қазіргі және өзге талаптарға, ережелерге қалай бағытталу, т.б. Көмекке өздерінің әлеуметтік, кәсіптік немесе жеке айқындамаларымен балаға эртүрлі қолдау бере алатын ересектер ұсынылады. Ең алдымен бұлар – педагог, ата-ана және психолог. Сол себептен, психологиялық-педагогикалық қостау түсінігін ашу мақсатында өзара қарым-қатынас әріптестік, жағдайлар құру, көмек, қызмет бағыты, объектімен жұмыс сияқты ұғым қолданылады. Психологиялық-педагогикалық қолдауды бірнеше аспектілермен қарастыруға болады: - балаға жеке білім беруде көмек пен қолдау көрсетуге қабілетті педагог-психологтың кәсіптік қызметі сияқты; - білім беру міндеттерін шешу кезінде балаға рухани дербес таңдау жасауға көмектесетін мақсатқа бағытталған педагогикалық әрекеттер кешенін құрайтын үдеріс сияқты; - жетекші мен жетеленушінің өзара іс- әрекеті сияқты, - оқушылардың оқу жетістіктерін қамтамасыз етуге педагог, психолог, және т.б мамандар әрекетінің дәйекті кезеңдерінің қатарын құрайтын технология сияқты; - мақсатты, мазмұнды, үдерісті және нәтижелі элементтердің өзара қарым-қатынасын мінездейтін жүйе сияқты.

Тенизбаев Омир Кумарбекович.
ШҚО Зайсан ауданы «Абай атындағы орта мектебі» КММ
Дене шынықтыру мұғалімі педагог-зерттеуші
пед. стаж 25 жыл, Білімі Жоғары,

ОҚУШЫЛАРДЫҢ БОЙЫНДА ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДАР АРҚЫЛЫ ПАТРИОТТЫҚ СЕЗІМІН ОЯТУДЫҢ ЖОЛДАРЫ

Ойын дегенізі- халықтың баланы әдептілікке, сауаттылыққа баулитын құралдың бірі. Ойынның түрлері өте көп. Мысалы: рөлдік ойындар, денешынықтыру ойындары, сюжеттік ойындар, дидактикалық ойын элементерін пайдаланудың маңызы өте зор. Дидактикалық ойындар баланың ақыл- ойын дамытып, сабаққа деген қызығушылықтарын арттырады. Тіпті нашар оқитын балалардың өздері де ойын элементтері араласқан сабаққа зор ынтамен, жігерімен араласатыны анық. Бастауыш сынып оқушысының зейіні тұрақсыз, импульсивті болғанымен, қабылдау есте сақтау мүмкіндіктері жақсы дамыған. Қазақ ұлттық ойындары: «Қыз қуу», «Орамал тастау», «Асықтар», «Бәйге» ойындары. Бала өмірінің кезеңі ойын арқылы жетіледі. Ойындар әр топта жас ерекшелігіне сай жүргізіледі. Мектепте балалар табысты, жақсы оқу үшін баланың тілдік функциялары толық дамыған болуы керек. Баланың тілін жетілдіру үшін оны әңгімеше тарта отырып, баланың сөздік қорын жаңа сөздермен толықтырып, түсінігін молайту қажет. Баланың тілін дамытуда ойын түрлерін жүргізу арқылы, ойын шарттарын айта отырып та байытуға болады. Мысалы : «Қуыршаққа қонаққа бару», «Мен кіммін», «Қуыршақты киіндіреміз», «Шарбақты құрастыру», «Көлемі бойынша қой» деген секілді ойын түрлерін қолдануға болады. Қимыл ойындары- балаға дене тәрбиесінен пәнінен жүргізген тиімді. Себебі бала қимыл қозғалыс ойындары барсында барлық дене мүшелері қимылдап, дами түседі. Балалардың жүгіру, секіру өрмелеу, лақтыру, қағып алу қабілеттерін жетілдіруге, дамытуға мүмкіндік береді. Қимыл ойындары баланың жүйке қалыптасуына зор ықпал етеді. Қимыл ойынында ережелер ұйымдастырушы роль

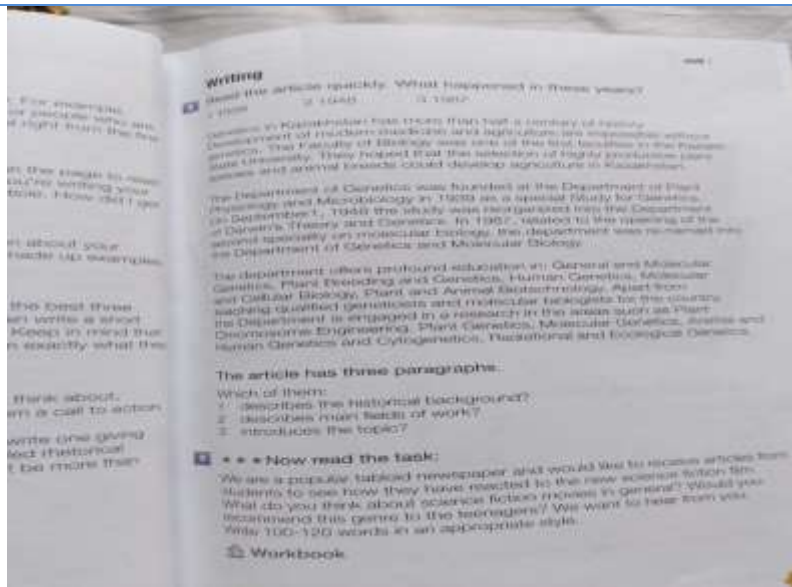
атқарады, олар ойынның барысын, жүйелілігін, ойнаушылардың қарым- қатынасын, баланың мінез- құлқын білгілейді Қимыл ойындары үйдің ішінде және серуен кезінде бірнеше баламен немесе бүкіл топпен өткізіледі. Олар сондай-ақ дене шынықтыру сабақтарының құрамына енеді. Балалар ойынды игерген соң өздігінен ойнай алады. Ойын балаларға сабақта серуенге де өте қажет, тіпті бала жай дем алып отырғанын өзінде де ойын үстінде болады. Қимылды ойындар баланың барлық жас кезеңінде өтеді. Ойын арқылы оқушы нені меңгереді: 1. Оқушылар нақты қызмет тәжірибесін меңгереді. 2. Оқушылар тек бақылаушы ғана емес, өздері қатыса отырып қиын мәселелерді өз бетінше шеше білуге үйретеді. 3. Оқу процесінде алған білімді нақты істе қолдана білуге мүмкіндік береді. 4. Оқушы әрекетіне негізделген оқу көлемін басқарады. 5. Уақытты үнемдеуге үйретеді. 6. Оқушылар үшін психологиялық жағымды. 7. Ойын барысында шешім қабылдау оқушылардан аса жауапкершілікті талап етеді. 8. Оқушылар үшін қауіпсіз. 9. Кейде қарапайым оқу қызметімен салыстырғанда көп уақыт мөлшерін алады. 10. Ойын материалдары дәстүрлі оқу материалдарымен салыстырғанда күрделірек. 11. Кейбір ойын түрлерінде қатысушылардың саны шектеулі. 12. Ойын нәтижесі, өз жетістіктері, әсерлері, алған білімі, дағдысы жөнінде оқушылар ата-аналарымен, өзге балалармен, мұғалімдермен көбірек әңгімелеседі, кітапханада өз бетімен іздене білуге, қажетті материалдарды іріктей білуге үйренеді. Ойын әрекеті балалардың бағалы өмірінің алғашқы күндерінен бастап-ақ маңызды зор. Халық жасаған мұралар сан алуан. Солардың бірі ұлттық ойындары: Жалпы үлкендер ойының балалар өмірінде алатын орнын түсіне білуі шарт. Егер үлкендер өзін қоршаған дүниеде болып жатқан құбылыстарды балаға көрсетіп, таныстырмаса (жол, көлік, құрылыс, жануар, табиғат т.б.), онда балалар ойындарына арқау етер ешнәрсесі болмайды. Қазақ халқының «баланы ойын өсіреді» деген сөзі тегінен тегін айтылмаған. Яғни ұлттық ойындар тәрбие құралы ретінде қолдану қажет. Заман өзгерген сайын адам баласының басынан бала ойынында көрініс тауып отырады. Ойын мәселесіне Т.Тәжібаев, Ә.Диваев, Т.Төтенаев, Е.Сағындықов т.б. ғалымдарымыз өз еңбектерін арнады. Ерте кезде қазақ халқы өз ойындарына ерекше назар аударып, зейін қоя ойнағандары соншалық, қойы басқа ауылдың қойын қосылып, қозысы жамырап кеткенінде байқамай қалған екен. Ұлттық ойындардың басым көпшілігі мазмұны жағынан ертегі, әңгімеге жақын болып келетіндіктен, бала зейінін бірден өзіне тарта алады. Осыған орай жаәспірімдер ойнайтын қазақтың ұлттық ойындары баланың жас ерекшеліктеріне байланысты әрі қысқа болып келеді. Қазақтың ұлттық ойындарының ерекшелігі-эмоциялық жағынан алып қарағанда бала зейінін бірден өзіне аударып алады. Ұлттық ойындардың тағы бір ерекшелігі –өлең сөздің араласып келіп отыруы. Егер ойын барысында тақпақ, өлең жолдары кездеспесе, оны ойын соңында жеңіліп, ұпай санын өтеушілер орындайды. Олар тақпақ айтып, өлең оқып, ән салады, өз өнерін көрсетеді. Кейде суырып салма ақындық өнер де осы ойын үсітінде өмірге келеді. Жырлай жүріп ойнаған бала ойын барысында айтылған әрбір сөздерге, әрбір сөздің мағынасына аса зер салып, мәтіннің мазмұнына қарай қимыл әрекет жасайды. Педагогикалық ойдың дамуына байланысты халықтық ойындардың ішінен тәрбиелік маңызы өте жоғарылары біртіндеп таңдалады. Ұзақ тәжірибенің арқасында олардың мазмұны айқындалып, ережелері қалыптастырылды, арнайы тәрбиелік мақсаттарды көздеген жаңа ойындар жасалды. Мазмұны мен балалардың ұйымдастыруы жағынан ойындардың сан алуандығы олардың ішінен күн мезгіліне, өткізілу шарттарына сай балалардың жасына қарай, олардың дайындық деңгейін ескеріп, сондай-ақ педагогтың алдына қойған мақсаттарына тура келетіндей етіп таңдап алуға мүмкіндік береді. Этнографиялық зерттеулер барсында қазақтың ұлттық ойындарының пайда болуы мен дамуына ерекше мән беріледі. Ойындардың мазмұны халықтың өмірі мен тұрмысының өзгеруіне сай ауысып отырды. Қазақтың ұлттық ойындары командалық және коандалық емес деп бөлінеді. Кейбір ойындар спорттың түрлеріне және жергілікті ойындарға дайындық ретінде қолдануы мүмкін. Қазақтың ұлттық ойындарын сабақта қолдану мынаны көрсетті: бұл ойындар оқушылардың дене тәрбиесінің негізгі мәселелерін табысты шешуге, олардың денсаулығын жақсартып, өмірлік маңызды қимылдық бейімділіктерін қалыптастыруға өте пайдалы. Олар

оқушыларға белгілі бір тәрбиелік әсерін тигізеді: батырлық пен батылдықты, табандылыққа, ұстамдылыққа, ұйымшылдыққа, жолдастық өзара көмекке, саналы тәртіпке үйретеді. Қорыта келе, ойын балалардың оқуға, еңбекке деген белсенділігін, қызығушылығын арттырудағы басты құрал. Ойын барысында балалардың белсенділігі, шығармашылығы дамиды. Сонымен қоса, ойынның тәрбиелік мәні зор ойын арқылы баланың бойында адамгершілік, ұлтжандылық, еңбек тәрбиесі, патриоттық сезімдері қалыптасады.

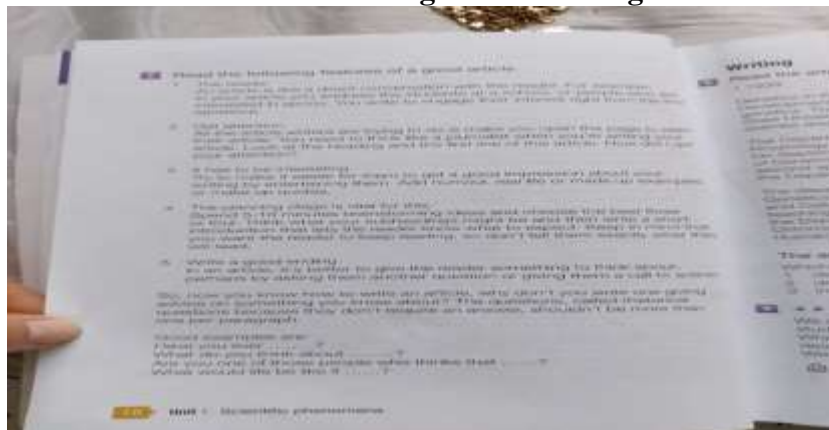
«Бейсембай Сахариев атындағы
Бақты орта мектеп-бақша» КММ
Ағылшын тілі мұғалімі
Алпысбаева Акбота Серікқызы

Unit of a long term plan		School: B.Sakhariev	
Date:28.09		Teacher name:Alpysbaeva Akbota	
CLASS: 10		Number present:	absent:
Lesson title	Writing an article		
Learning objectives(s) that this lesson is contributing to (link to the Subject programme)	10.5.2 – use a growing range of vocabulary , which is appropriate to topic and genre , and which is spelt accurately 10.1.6- organise and present information clearly to others		
Level of thinking skills	Comprehension, Application, Evaluation		
Lesson objectives			
Assessment criteria			
Differentiation			
Values links	The strategy “MangilikYel”. To invite students to manage their time appropriately. To respect art crafts and heritage of our ancestors.		
Cross-curricular links	Art, Music, Sport, Sociology, Psychology		
Previous learning	Test for students vocabulary stock		

Plan		
Planned timings	Planned activities (replace the notes below with your planned activities)	Resources
Start 10mins 10mins	<p>Organization moment.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Good afternoon children ? - How are you ? - Let's start our lesson. - Unit 1: Science and scientific phenomena. - Theme is : Writing an article - Learning objectives of our lesson: - <p>10.5.2 – use a growing range of vocabulary , which is appropriate to topic and genre , and which is spelt accurately 10.1.6- organise and present information clearly to others -Let's learning vocabulary.</p> <p>I. Task Ex -1 Read the following definition</p> <p>An article is a peace of writing for publication in a magazine , newspaper,brochure,leaflet, etc. It may be formal or informal in style.</p> <p>II. Task Now next exercise</p> <p>Read the following basic to help you to write your own article.</p> <ul style="list-style-type: none"> - The title should be interesting and catch the reader's attention. - Do not just copy sentence from the task - Use informal language to involve the reader - Don't forget to express your opinion <p>New vocabulary Genetic- генетикалық Cellular- ұялы байланыс Molecular- молекулалық Human- адамзат Cytogenetic- цитогенетикалық</p> <p>III Task Ex-8</p>	Board, copybooks Test sheets

Are you ready ?
Good job.
Your home work will be ex – 7
p-18
You must be read the following features of a good article

Good luck dear students.
Our lesson is over.
Bye- bye

5mins	Handout with pictures
6 mins	Handout with pictures.
5mins	Sheets with tasks

End 4mins	Copybooks Peer and self assessment charts		
Additional information			
Differentiation – how do you plan to give more support? How do you plan to challenge the more able learners?	Assessment – how are you planning to check learners’ learning?	Health and safety check	
	Group, peer and individual assessment were used using special assessment descriptor.		
Reflection <i>Were the lesson objectives/learning objectives realistic?</i> <i>Did all the learners achieve the lesson objectives/ learning objectives? If not, why?</i> <i>Did my planned differentiation work well?</i> <i>Did I stick to timings?</i> <i>What changes did I make from my plan and why?</i>			
Summary evaluation What two things went really well (consider both teaching and learning)? 1: 2: What two things would have improved the lesson (consider both teaching and learning)? 1:			

Түркістан облысы, Сайрам ауданы, Ақсукеңт
№93 Абылай хан атындағы ЖОМ
Камбарова Зейнеп Каримовна

Күрделі функцияның туындысы

Ұзақ мерзімді жоспардың тарауы 4.1.	Туынды	
Күні:	Мектеп: № 93 Абылай хан атындағы ЖОМ Мұғалімнің аты-жөні: Камбарова Зейнеп Каримовна	
Сынып:	Қатысқандар:	Қатыспағандар:
Сабақтың тақырыбы	Күрделі функцияның туындысы. Есептер шығару.	
Оқу бағдарламасына сәйкес оқу мақсаттары	Күрделі функцияның туындысын меңгеру.	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> Күрделі функцияның туындысын табуға есептер шығаруды үйрету. 	
Бағалау критерийлері	Туынды ұғымын түсінеді.	
Ойлау дағдыларының деңгейі	Талдау, жинақтау, бағалау.	
Тілдік мақсаттар	Туынды, шек, дифференциал.	
Құндылықтарға баулу	Қазақстанның Тәуелсіздігі және Астана.	
Пәнаралық байланыс	Физика, химия, информатика	
Алдыңғы білім	Туындыны табу ережелері. Есептер шығару.	
Сабақтың барысы		
Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Жоспарланған іс-шаралар	Дерек көздер
Сабақтың басы (10 минут)	<p>Ұйымдастыру кезеңі. Сәлемдесу. Топқа бөлу: I топ, II топ, III топ "Қатесін тап" әдісі арқылы үй тапсырмасы тексеріледі, оқушылар бір-бірімен дәптерлерін ауыстырып, слайдтағы жауаптар арқылы қателерін түзейді.</p> <p>1. $y = (3x + 5)^6$ $y' = 18(3x + 5)^5$</p> <p>2. $y = \sqrt{6x + 7}$ $y' = \frac{3}{\sqrt{6x + 7}}$</p> <p>3. $y = \frac{1}{(9x+2)^4}$</p>	Кеспе қағаздар

	$y' = \frac{-36}{(9x + 2)^5}$ <p>4. $y = \sqrt[5]{5x + 1}$</p> $y' = \frac{5}{2\sqrt[5]{5x + 1}}$ <p>Дискриптор:</p> <table border="1" data-bbox="491 389 1007 539"> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Есептің шарты дұрыс жазылған</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Шешімдері толық, дәйекті</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Есептің жауаптары дұрыс</td> </tr> </tbody> </table> <p>«Кубизм» әдісімен өткен сабақтар бойынша сұрақ қойып, жауап аламын.</p> <ol style="list-style-type: none"> Туынды дегеніміз не? Дифференциал дегеніміз не? Туындыны алғаш зерттеген ғалым? Туындының физикалық мағынасы Туындының геометриялық мағынасы Туындыны табу формулалары Ауызша есепте <ol style="list-style-type: none"> $y = x^5 + x^9$ $y = x^7 + x^{25}$ $y = \sqrt{x} - 2x$ $y = 1 - x^3$ $y = 3x^3 + 2x^2$ $y = 4x^5 - 3x^4$ $y = \frac{1}{x} + \frac{1}{x^3}$ $y = \frac{1}{x^7} - \frac{1}{x^{18}}$ $y = \frac{x^3}{3} + \frac{x^{10}}{10}$ $y = \frac{x^{50}}{5} - \frac{x^4}{2}$ 	1	Есептің шарты дұрыс жазылған	2	Шешімдері толық, дәйекті	3	Есептің жауаптары дұрыс	
1	Есептің шарты дұрыс жазылған							
2	Шешімдері толық, дәйекті							
3	Есептің жауаптары дұрыс							
<p>Сабақтың ортасы (25 минут)</p>	<p>1. Оқулықпен жұмыс. (Жеке жұмыс)</p> <p>№457,458,460 №464,465</p> <p>2. Жұптық жұмыс.</p> <p>Көрсетілген нүктелердегі туындының мәнін табыңдар</p> <ol style="list-style-type: none"> $y = (x^3 - 2x + 1)^3$. $y'(1) = ?$ $y = (2x^3 - 4x + 2)^4$. $y'(1) = ?$ $y = \frac{1}{(x+1)^9}$. $y'(0) = ?$ $y = \frac{5}{(x-2)^5}$. $y'(0) = ?$ $y = \sqrt{10 - 3x}$. $y'(\frac{1}{3}) = ?$ $y = \sqrt{2x + 2}$. $y'(1) = ?$ 	<p>Алгебра 10 сынып Ә.Н.Шыныбеков, Д.Ә.Шыныбеков</p>						

	<p>Дискриптор:</p> <table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>Есептің шарты дұрыс жазылған</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Шешімдері толық, дәйекті</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Есептің жауаптары дұрыс</td> </tr> </table> <p>3. "Кім жылдам" әдісі бойынша топ басшылар өздері әзірлеген 10 сұрақты келесі топтың топ басшыларына жылдам сұрақ қояды, келесі топтың топ басшылары 1 минут ішінде 10 сұрақтың қаншасына дұрыс, әрі тез жауап береді</p> <p>4. Тест тапсырмалары. Топтар арасындағы жарыс. EasyQuizzу тест құрастыру программасында туынды тақырыбына байланысты әр топқа бірдей 30 есептен тұратын ноутбукте тест беремін, тест уақыты 10 минут, қай топ есептерді дұрыс шығарып, уақытты тиімді пайдаланса, сол топ жеңімпаз болады</p> <p>1. Функцияның көрсетілген нүктедегі туындысының мәнін табыңыз: $y = \sqrt{4x + 5}$ $y'(1) = ?$</p> <p>A. $\frac{2}{3}$ B. $\frac{3}{2}$ C. $\frac{1}{2}$ D. $\frac{2}{1}$ E. $\frac{3}{4}$</p> <p>2. Функцияның көрсетілген нүктедегі туындысының мәнін табыңыз: $y = \frac{1}{(9x+1)^4}$ $y'(0) = ?$</p> <p>A. -36 B. 36 C. 64 D. -64 E. 9</p>	1	Есептің шарты дұрыс жазылған	2	Шешімдері толық, дәйекті	3	Есептің жауаптары дұрыс	
1	Есептің шарты дұрыс жазылған							
2	Шешімдері толық, дәйекті							
3	Есептің жауаптары дұрыс							
<p>Сабақтың соңы (5минут)</p>	<p>Сабақ қорытындысы. Өтілген тақырыпты бекіту. Қандай да бір функцияны формуламен бер</p> <p>(.....) = $5x^4$ (.....) = $6x + 1$ (.....) = $-6x^{-7}$</p>							

	<p>(.....)= 1</p> <p>Рефлексия. Кері байланыс. «Блоб ағашы» әдісі арқылы жалпы сыныптан алынатын кері байланыста әр оқушы бүгінгі тақырыпты меңгергендерін өздеріне тиесілі бөлігіне белгі қояды.</p> <p>Үйге тапсырма №476, 477</p>	
<p>Саралау – Сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіруді қалай жоспарлайсыз?</p>	<p>Бағалау - Оқушылардың үйренгенін тексеруді қалай жоспарлайсыз?</p>	<p>Пәнаралық байланыс Қауіпсіздік ережелері</p>
<p>Күрделі функцияның туындысына жалпы 2 сағат берілген. Бірінші сағатында тақырып түсіндірілді формулалары берілді, есептер шығарылды. Екінші сағатында жетік меңгеру үшін есептер беріп, қорытындылаймын.</p> <p>Үй жұмысын "Қатесін тап" әдісі арқылы оқушылар бір-бірімен дәптерлерін ауыстырып, слайдтағы жауаптар арқылы тексереді.</p> <p>Оқушылардың қажеттілігіне қарай керекті дәйек көздеріне нұсқау бере отырып, оқушылардың қарқынды даму процесін жіктеу арқылы қалыпқа келтіремін.</p> <p>Қабілеті жоғары оқушыға күрделі тапсырмалар таратамын.</p> <p>Сабақты пысықтау үшін жеке жұмыс тапсырмаларын беру арқылы қорытындылаймын.</p>	<p>Қалыптастырушы бағалау</p> <p>Оқушыларды ауызша ынталандырып отырамын, шапалақ арқылы қошемет көрсетіледі.</p> <p>«Көршінді тексер» әдісі арқылы критерий бойынша оқушылар бағаланады</p> <p>Сабақтың қорытындылауда бағалау парағы жиналып алынады, әр оқушының балы саналып қалыптастырушы баға қойылады</p> <p>Кері байланыс</p> <p>«Блоб ағашы» әдісі арқылы жалпы сыныптан алынатын кері байланыста әр оқушы бүгінгі тақырыпты меңгергендерін көрсетілген ағашқа өзіне тиесілі бөлігіне белгі қояды.</p>	<p>Оқушылардың пәнге қызығушылығын арттыру үшін физика пәнімен байланыстырамын.</p> <p>Оқушылардың техника қауіпсіздік ережелерін үнемі сақтап отыру керектігін талап етемін</p>

**Специализированная гимназия имени
Аль-Фараби для одаренных детей
с обучением на трех языках.
Русский язык и литература в классах с нерусским языком обучения.
Ахметжанова Эльмира Кенесовна.**

Класс: 5 класс.	Количество присутствующих: отсутствующих:
Урок 24	Тема: Мудрая старость
Цели обучения:	
5.1.1.1- понимать общее содержание сообщения продолжительностью не более 2-3 минут, определяя тему текста;	
5.1.2.1- понимать значение слов бытовой и духовно-нравственной тематики.	
5.2.4.1- создавать высказывание (повествование, рассуждение) на основе вопросов;	
5.2.5.1- участвовать в диалоге, правильно понимая реплики и предоставляя обратную связь.	
5.2.1.1- владеть словарным запасом, включающим синонимы, антонимы.	
5.3.2.1- определять стили и типы речи на основе характерных признаков;	
5.3.6.1- анализировать содержание небольших произведений литературы, определяя тему и основную идею.	
5.5.1.2 - использовать существительные и прилагательные, правильно согласовывая по роду, числу и падежу.	
Предполагаемый результат	Все учащиеся смогут:
	определить основную мысль текста; определить тему текста; составлять и разыгрывать диалог; правильно употреблять существительные с прилагательными; передавать события, соблюдая последовательность; указать стили текста;
	Большинство учащихся смогут:
	согласовывать имена прилагательные с именами существительными; составлять предложения, используя данные слова; высказывать простые оценочные суждения; построить текст-рассуждение; указывать тип текста;
	Некоторые учащиеся смогут: составлять предложение, используя данное начало; составлять тексты по заданным темам;
Языковая цель	Полиязычие: <i>хозяйство</i> – шаруашылық - household ; <i>возмужаешь</i> – станешь взрослым - ержетеді – grow up ; <i>кланяться</i> – приветствовать при встрече , делать поклон - иілу – greet; <i>внял</i> – құлақ салды - listen; <i>наказ</i> – есиет, аманат – wisdom. Основные термины и словосочетания: <i>Мудрость, традиция, наказ.</i>
Цель урока:	Обеспечить формирование интереса к изучению русского языка.
Привитие ценностей	Воспитывать доброе, внимательное, чуткое отношение к окружающему миру;
Межпредметные связи	Взаимосвязь с предметами: казахский язык, английский язык
Навыки использования ИКТ	На данном уроке используется слайд, аудиозапись сказки

Предварительные знания	Учащиеся имеют определенную базу знаний по теме на русском языке. Формулируют простые вопросы по содержанию текста, используя глаголы нужного времени.	
Ход урока		
Этапы урока	Запланированная деятельность на уроке	Ресурсы
Начало урока	<p>I. Организационный момент. Эмоциональный настрой.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Добрый день, ребята! Если день начинать с улыбки, то можно надеяться, что он пройдет удачно. <p>Давайте сегодняшнее занятие проведем с улыбкой. Главная задача – быть внимательными, активными, находчивыми, а главное – трудолюбивыми. Показывать, что мы знаем и как умеем работать.</p> <p>Деление на группы по пазлам: собрать картинки - сказки</p> <p>II. Актуализация знаний.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Зачин, волшебные, бытовые, о животных, добро побеждает зло</i> – Что объединяет все эти слова? - Прочитайте пословицы: <i>Мудрым никто не родился, а научился. Мудрость- помощник счастья. Силен бывает тот, кто бывает мудрым.</i> <p>(Деятельность учащихся) К Прогнозирование учащимися темы и цели урока.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Научимся понимать значение слов. 2. Научимся составлять текст. 3. Научимся красиво говорить, правильно выражать свои мысли. 4. Научимся составлять и разыгрывать диалог. 	<p>Картинки сказок</p> <p>Слайд</p>
Середина урока	<p>III. Изучение нового материала (музыкальная заставка «В гостях у сказки», эпизоды сказок) (К,И) Послушайте русскую народную сказку «Мудрый отец» (аудиозапись). О чём она? Прием «Чтение с остановками» - чтение по абзацам. ФО «Большой палец». Работа с карточкой-информатором: Хозяйство – шаруашылық – household возмужает – ержетеді – grow up кланяться – иілу – greet внял – құлақ салды – listen наказ – өсиет, аманат - wisdom</p>	<p>Слайд , аудиозапись, учебник.</p> <p>Слайд</p> <p>Учебник</p>
	<p>(Г) Работа в группах: 1 группа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Найдите в тексте прилагательное с лексическим значением «имеющий большой ум, опыт». 2. Какие слова в тексте соответствуют следующим переводам: <i>кеңес, сенімд?</i> 3. Подберите антонимы к словам <i>молодой, начать, покупать, хорошо.</i> 4. Подберите синонимы к словам трудный, прийти (пришла пора). 5. Определите тему текста. 	<p>Учебник</p>

	<p>6. Укажите стиль текста. 2 группа</p> <p>1. Найдите в тексте глагол с лексическим значением «немного вырасти, стать постарше».</p> <p>2. Какие слова в тексте соответствуют следующим переводам: <i>кез, таңғалу?</i></p> <p>3. Подберите антонимы к словам <i>новый, спрашивать, забывать, легко</i>.</p> <p>4. Подберите синонимы к словам <i>хороший, глядеть</i>.</p> <p>5. Сформулируйте основную мысль текста.</p> <p>6. Определите тип текста.</p> <p>Общее задание</p> <p>7. Какие из этих наставлений вы выполняете в своей жизни или хотите научиться выполнять?</p> <p>8. Вспомните сказку с таким же названием.</p> <p>9. Какой совет дал братьям отец в другой сказке с таким же названием?</p> <p>10. Что объединяет эти две сказки?</p> <p>11. Какие казахские сказки о мудрости вы знаете?</p> <p>ФО «Аплодисменты». (II) Работа в парах. Разыграйте диалог по ролям, передавая голосом настроение героев. ФО «Светофор»</p> <p><u>Физминутка</u></p> <p>V. Закрепление изученного материала Работа в группах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написать синквейн к слову СОВЕТ. 2. Составить кластер к слову МУДРОСТЬ. <p>«Трехминутное эссе» на тему СЕМЬЯ ФО «Светофор»</p>	<p>Физминутка</p> <p>Учебник Постеры, маркеры</p>
<p>Конец урока</p>	<p>II) Прием «Верные и неверные утверждения» выявляет уровень усвоения полученной информации на данном уроке. <i>Живи так, чтобы в каждой деревне был у тебя свой дом. И пусть у тебя каждый день будут новые сапоги. Мой совет не легко исполнить. Гляжу на тебя и вижу, за все дела ты хорошо принимаешься. Как видишь, в моем наказе нет ничего хорошего.</i></p> <p>Рефлексия «Шесть шляп»</p>	<p>Слайд</p> <p>6 разноцветны х шляп</p>

МАЗМҰНЫ:

1. АЛҒЫСӨЗ. Данабаева Маржан Айқыновна - Нашар көретін бастауыш сынып оқушыларын оқытудың маңызы.....	4
2. Кенжебек Азанов - «Мүмкіндігі шектеулі балалардың әлеуметтенуіне психологиялық ықпал ету жолдары» тренинг.....	9
3. Ескендинова Майраш Абуовна - Қазақ халқының ұлттық киім түрлерімен таныстыру.....	12
4. Раханова Бота - Менің жүрегімнің мектебі.....	15
5. Боранбаева Афуза Алпысбаевна - Абайдың қарасөздері.....	18
6. Абуева Фариза Кайроленовна - «Менің отбасым».....	20
7. Ниязғалиева Аида Кимовна, Айдарханова Акзер Маратовна - Психологическая готовность дошкольника к обучению.....	23
8. Елеусинова Сауле Джулдасовна, Тергушева Наталья Анатольевна - Применение ТРИЗ-технологий в дошкольных образовательных учреждениях.....	26
9. Абдрахманова Айгуль Сатыбалдиновна, Гусар Татьяна Александровна - Художественное воспитание детей дошкольного возраста.....	28
10. Кириченко Ольга Анатольевна - Использование дидактических игр в экологическом воспитании детей младшего дошкольного возраста.....	30
11. Григорьева Светлана Валерьевна, Утепова Жайнагуль Нурлановна - Использование средств ИКТ при взаимодействии педагогов и родителей.....	33
12. Ягникова Надежда Анатольевна, Шульгина Галина Ярославовна - Нестандартные формы организации образовательной деятельности дошкольников.....	35
13. Борисова Елена Геннадьевна - Мотивация педагогов ДО к инновационной деятельности.....	38
14. Бутабаева Ирина Равильевна, Бейбит Асем Талгатовна - Использование активных методов организации познавательной деятельности дошкольников при формировании элементарных математических представлений.....	41
15. Нурмаханова Мирина Салижановна - Мир фантазий. Что за прелесть, эти сказки!.....	44
16. Kubeyeva Assel Sabitkyzy - Challenges in teaching English online.....	49
17. Сырғабай Құндызай Қанатқызы - Работа с текстом. Формирование читательской грамотности на уроках русского языка и литературы.....	51
18. Алпысбаева Акбота Серікқызы - Our Health.....	54
19. Имантаева Нургуль Мухтарбекқызы - Астана – әсем қала. Диалект сөздер.....	57
20. Рахметова Айтолқын Альбертқызы - «Мектепке дейінгі мекемелердегі оқу іс-әрекетін ұйымдастырудағы дидактикалық ойындар».....	60
21. Ескермесова Айдана Куандыковна - Арнайы таңдалған сабақты критериалды бағалау.....	65
22. Карабалина Қымбат Жаңабергенқызы - Сергіту жаттығулары.....	68
23. Тұрсынғалиқызы Асыл - Жануарлар әлемінің көптүрлілігі.....	71
24. Ошанова Мария Досымбековна - Social Network Websites.....	78
25. Хасенова Айжан Тұрсынғазиновна - «Белсенді оқыту әдістерін қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында тиімді қолдану мен бағалау тәсілдері».....	81
26. Тантыбаев Болатхан Сейтказинович - Жаңартылған бағдарлама білім берудің жаңа мазмұны.....	84
27. Тенизбаев Омир Кумарбекович - Оқушылардың бойында ұлттық ойындар арқылы патриоттық сезімін оятудың жолдары.....	85
28. Алпысбаева Акбота Серікқызы - Wtiting an article.....	87
29. Камбарова Зейнеп Каримовна - Күрделі функцияның туындысы. Есептер шығару.....	91
30. Ахметжанова Эльмира Кенесовна - Мудрая старость.....	95

**ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ЖОО МЕН ОРТА МЕКТЕПТЕРДЕ ТӘРБИЕ МЕН БІЛІМ БЕРУ:
ІЗДЕНІС ЖӘНЕ ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ
(ӘДІСТЕМЕЛІК ОҚУ ҚҰРАЛЫ)**

**Республикалық www.orleu.kz порталының жинағы,
VIII-шығуы**

Компьютерде теріп, беттеген көркемдеуші редактор Берікбаева Р.З.

Әріп түрі Times New Roman. Пішімі А4.

Басуға 03.10.2020 ж. берілді.

Таралымы 30 дана.

gylym-bilim@mail.ru, gylym-bilim.kz@mail.ru

87775038186

Редакция басылымға жіберілген материалдар мәтінінің мазмұнына жауап бермейді.

Басылым (жарияланым) мәтінінің мазмұнына автор жауапты.

